

Tímarit Bændablaðsins

Bændablaðið

1. tbl. 2019 - 5. árgangur

20-25

100 ár frá því að fyrsta dráttarvélin var flutt til landsins

30-37

Hjónin á Brússtöðum í Vatnsdal með afurðahæsta kúabú landsins

48-56

Borsteinn Ólafsson hefur átt viðburðaríkan starfsferil

64-66

Íslenski hesturinn fer sigurför um heiminn

68-74

Minningarorð um Margréti Guðnadóttur

Massey Ferguson er í öðru sæti yfir mest seldu dráttarvélar á Íslandi.

MASSEY FERGUSON®

*MF 6718S
200 hö
Dyna-6

Eigum til úrval af vélum á góðu
gengi og þessi er á leiðinni.*

Tryggðu þér eintak.

JÖTUNN
VÉLAR · VERSLUN · VARAHLUTIR

ÞÖKKUM TRAUSTIÐ

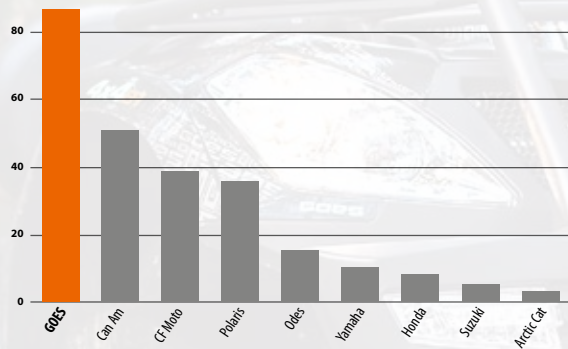

GOES er söluhæsta fjórhjólíð á Íslandi 2018

Við erum stolt af þessum árangri og þökkum viðskiptavinum það mikla traust sem þeir sýna okkur.

Verð frá:

1.440.000

Austurvegur 69 - 800 Selfoss // Lónsbakki - 601 Akureyri // Sólvangi 5 - 700 Egilsstaðir // Sími 480 0400 // jotunn@jotunn.is // www.jotunn.is

Dekk og keðjur í öllum stærðum og gerðum

Spennandi kostur á hagstæðu verði!

Alliance MultiUse 550
Kubba/keysrludekk fyrir dráttarvélar.

Traktors- og landbúnaðardekk
Mikið úrval undir flestar gerðir tækja.

Keðjur í úrvali
Keðjur á lager af ýmsum stærðum og útfærslum.

Austurvegur 69 - 800 Selfoss // Lónsbakki - 601 Akureyri // Sólvangi 5 - 700 Egilsstaðir // Sími 480 0400 // jotunn@jotunn.is // www.jotunn.is

Efnisyfirlit

	Ritstjórnargrein	6
	Endurskoðun bívörusamninga hafin Viðtal við Sigurð Eyþórsson framkvæmdastjóra Bændasamtaka Íslands	8-9
	Minna kjaftæði meiri skóg Viðtal við Þröst Eysteinnsson skógræktarstjóra	10-14
	Áhersla á að samþætta rannsóknir og kennslu Viðtal við dr. Rannveigu Ingu Þórarinsdóttur rektor Landbúnaðarháskóla Íslands	16-17
	Talnafróðleikur um íslenskan landbúnað	18-19
	Þýskt vinnuafli til bjargar íslenskum sveitum Umfjöllun um fólkið sem flýði hörmungarnar í Þýskalandi eftir stríð	20-27
	Sex ára landnemi Viðtal við Jóhönnu Gústafsdóttur sem flutti til Íslands sem barn frá Lübeck í Þýskalandi 1949	28-32
	Landbúnaður og náttúruvernd eiga samleið Viðtal við Ragnhildi Helgu Jónsdóttur bónda og umhverfisfræðing	34-41
	Samstarf stjórnvalda og bænda um náttúruvernd Umfjöllun um greiningarvinnu Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins	42
	Landnýting og fuglabúsvæði geta átt vel saman Viðtal við Lilju Jóhannesdóttur starfsmann Náttúrustofu Suðurlands	44-45
	Hefur verið meðal tíu nýthæstu kúabúa landsins í fjölda ára Viðtal við bændurna Guðlaugu Sigurðardóttur og Jóhannes Eyberg Ragnarsson á Hraunhálsi í Helgafellssveit	48-55
	Þurfum að auka fjölbreytnina í grænmetisframleiðslunni Viðtal við Guðríði Helgadóttur staðarhaldara Landbúnaðarháskóla Íslands að Reykjum	56-64
	Ketó og karbó og allt þar á milli Grein um lífstíla sem haft hafa mikil áhrif	66-69
	Rætt við formenn 15 búgreinafélaga sem aðild eiga að Bændasamtökum Íslands	72-83
	Kynningarefni	87-98

Tímarit Bændablaðsins 2019

Ritstjóri og ábyrgðarmaður

Hörður Kristjánsson

Blaðamenn

Erla Hjördís Gunnarsdóttir
Margrét Þóra Þórsdóttir
Sigurður Már Harðarson
Vilmundur Hansen

Auglýsingastjóri og sala kynninga

Guðrún Hulda Pálsdóttir

Umsjón og rekstur

Tjörvi Bjarnason

Prófarkarlestur

Guðrún Kristjánsdóttir

Umbrot

Litróf ehf.

Hönnun

Dóðlur

Forsíðumynd

Sigurður Már Harðarson

Prentun

Ísafoldarprentsmiðja

Útgefandi

Bændasamtök Íslands
Bændahöllinni við Hagatorg 107 Reykjavík
Sími: 563-0300
www.bbl.is

Upplag

8.000 eintök

ISSN númer 2298-7209

Gæði – alla leið!

ÍSLENSKA SVEITIN OG SS – FYRIR ÞIG

Stefán Geirsson og Silja Rún Kjartansdóttir í Gerðum eru hluti þeirra 900 bænda sem eiga SS.

Oddur Árnason
KJÖTMEISTARI ÍSLANDS 2018

„Til að skapa afbrigðs SS kjötvörur þá eru gæði hráefnisins og uppruni lykilatriði. Vönduð vinnubrögð góðra bænda ásamt rétttri meðhöndlun tryggja að kjötvörur frá SS skila gæðum alla leið á diskinn þinn.“

Banvæn græðgisvæðing

Matur er mannsins megin og án fæðu getur enginn manneskja lifað hér á jörðu. Því eru allir þeir sem koma að framleiðslu matvæla í lykilhlutverkum sem ekki virðast alltaf virt að verðleikum. Orsökina má oftast en ekki rekja til innleiðingar græðgisvæðingar.

Það er einkennilegt að þau sem standa fremst í röðinni við að viðhalda matvæla-keðjunni skuli ósjaldan vera afgangsstærð þegar farið er að meta hvers virði störf samfélagsins eru. Þótt bændur og sjómenn séu í orði mikils metnir í umræðunni, þá er það ekki alltaf svo þegar til kastanna kemur.

Mat á verðleikum starfa í þjóðfélaginu fer nefnilega sjaldnast eftir mikilvægi hvað varðar grunnþarfir manna. Hefur til dæmis einhver heyrt um að sauðfjárþóndi á Ströndum hafi 3,8 milljónir eða þaðan af meira í laun fyrir sína vinnu á mánuði, líkt og þeir sem sýsla með annars konar fé í marmarahöllum í höfuðborg Íslands? Samt þarf enginn að efast um að án bænda eða sjómanna myndi þróttur bankastjóra til að meðhöndla líflausar ávísanir á raunveruleg verðmæti fljótt þverra. Enda hafa peningar aldrei þótt góðir til átu og næringargildið harla lélegt.

Gjarnan ber sá sem höndlar með fæðuna í hendur neytenda líka meira úr býtum en sá sem framleiðir hana. Höndlari matvæla fætur fyrir sinn snúð peninga sem oft eru síðan metnir meira virði en þau raunverðmæti sem þeir eiga að endurspegla. Peningavaldið sem skapast í virðisæðjunni, sem spröttið hefur upp af frumstörfum bænda og sjómanna, er þannig farið að hafa meiri áhrif en allt það fólk sem lagði til fyrsta hlekkinn í keðjuna.

Í dag er það ekki bóndinn sem ákvarðar hvað endanlegt verð er á lambalærinu eða saltkjötsbitanum í borði kaupmannsins. Hann hefur reyndar afskaplega lítið

um það að segja hvað hann fær yfir höfuð borgað fyrir matvöruna sem hann framleiðir. Þar ræður ríkjum einhver ófreskja sem kölluð er Markaður. Það fer svo alveg eftir því í hvernig skapi herra Markaður er þann daginn og hvernig honum líður, hversu mikið af krónum hríslast niður eftir allri virðisæðjunni. Bóndinn er þar síðastur í röðinni. Hann má gera sér að góðu að stara inn í svartholið og bíða eftir að hugsanlega komi þar skoppandi út eina króna eða tvær, eða kannski alls engin, fyrir hans framlag. Ef honum dettur svo sú endaleysa í huga að nefna eitthvert réttlæti, þá má hann éta það sem úti frýs. Enda fásinna að hann fái endilega umbun fyrir það sem bjó til svo allir hinir í virðisæðjunni gætu hagnast.

Íslenski bóndinn verður bara að gera sér grein fyrir því að það er svo lítið mál að flytja allar matvörur inn frá útlöndum. Í þeim draumalöndum er nefnilega stöðug gósentíð og smjör drýpur þar af hverju strái. Þannig er rökstutt að það sé sérstakur hagur neytenda að flytja bara inn allt sem íslenskur landbúnaður gæti annars framleitt og miklu meira til. Að nefna kolefnisfótspor í slíku samhengi er bara til leiðinda.

Í þessu dásemdarmhverfi íslenska neytandans gleymist bara oft smáræði sem vart tekur þó að minnast á. Bústnu útlensku beinlausu kjötlærin vaxa nefnilega ekki á peningatrjáum. Þau eru afurð bænda sem búa jafnvel við enn krappari kjör en þeir íslensku. Þeir eru þískaðir áfram til að framleiða sem allra mest og á sem stystum tíma til að varan verði ódýrari en annars væri til neytenda. Þessir bændur vita að það er

Hörður Kristjánsson, ritstjóri Bændablaðsins.

líffræðilega ómögulegt að standa undir þessari kröfu, nema að beitt sé töfra-brögðum. Þess vegna hafa þeir farið þá leið að nota sýklalyf í óhóflegu magni og jafnvel hormónalyf. Með slíkum aðferðum vaxa nautgripir, sauðfé og fiðurfénaður af öllum toga með slíkum ofurhraða að undrum sætir.

Það er bara smá ljóður á þessari ofurframleiðslu matvæla, henni fylgja gjarnan hliðarverkanir. Það er nefnilega fleira en kjöt sem sprettur vel af ofnotkun sýklalyfja. Ofursýklar hafa til dæmis dafnað afbragðs vel í þessu umhverfi. Þessir sýklar, sem engin lyf geta drepð, eru nú farnir að drepa saklausa neytendur unnvörpum. Sömu neytendurna og ódýra framleiðslan átti að koma til góða.

Tugir þúsunda Evrópubúa láta nú árlega lífið vegna þess að læknar ráða ekki lengur við að lækna þá af sýkingum sem áður þóttu meinlausar. Ómerkileg niðurgangsspest getur þannig allt í einu orðið banvæn og nú er jafnvel talið að um 100 þúsund Bandaríkjamenn deyi ótímabærum dauða á ári af völdum ofurbaktería. Allt er þetta vegna græðgi manna sem vildu græða sem mest á sem stystum tíma með massaframleiðslu á matvælum úr lifandi dýrum og grænmeti. Þessa banvænu græðgisvæðingu hafa sumir ólmir viljað innleiða á Íslandi og þá alls ekki seinna en næsta haust.

Getum við orðið að liði?

 DANUBE

WPR-10kg.

DPR-10kg.

Ný tækjalína frá Danube

Icefakta ehf. býður upp á alhliða þvottalausnir fyrir þvottahús, gistiheimili hótél og stofnanir. Þvottavélar, þurrkarar, strauvélar, fatapressur og flutningsgrindur.

Vandað þýskt hótellín

 iceFAKTA ehf.

Kirkjustétt 4
113, Reykjavík
s: 567 4577

www.icefakta.is

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands.

Mynd / TB.

Endurskoðun búvöru- samninganna hafin

Vilmundur Hansen

Búvörusamningarnir sem nú eru í gildi voru samþykktir síðla árs 2016 og tóku gildi í ársbyrjun 2017. Í samningunum eru ákvæði um endurskoðun þeirra tvívegis á samningstímanum, 2019 og 2023, en gildistími þeirra er tíu ár. Fyrri endurskoðun samninganna er í ár og er starf við hana hafið. Tollverndin líklega stærsta hagsmunamálið sem þarf að skoða, segir Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands.

„Endurskoðunarákvæðið fyrir árið 2019 var hugsað þannig að við hefðum tækifæri til að skoða hvernig samningarnir væru að reynast eftir breytinguna frá fyrri samningum. Endurskoðunin 2023 var svo meira hugsuð sem upptaktur fyrir samningana sem verða, ef allt gengur eftir, gerðir frá og með 2027,“ segir Sigurður.

Tollvernd stórmál

„Viðræður um tollvernd eru líklega stærsta málið sem verður að skoða fyrir landbúnaðinn í heild. Tollverndin skiptir miklu máli fyrir svína- og alifuglaeldi og eggjaframleiðslu í landinu og líka kúa- og garðyrkjubændur.

Við viljum halda tollverndinni áfram og teljum nauðsynlegt og rétt að minna á að

þegar búvörusamningarnir voru samþykktir í þinginu voru þeir spyrtil saman við tollasamninginn við ESB þar sem dregið var stórlega úr tollverndinni.“

Forsendubrestur í sauðfjárrækt

„Um leið og samningarnir tóku gildi fundu bændur fyrir áhrifum þeirra og hafa á þeim ýmsar skoðanir. Gagnrýni er yfirleitt meira áberandi því að þeir sem eru ósáttir segja frekar hug sinn fremur en þeir sem eru sáttir. Það er nú bara þannig í þjóðfélaginu almennt.

Það sem gerðist í sauðfjárræktinni er að um svipað leyti og samningarnir taka gildi verður markaðs- og forsendubrestur í greininni og þar með allt önnur staða en þegar unnið var við gerð sauðfjársamningsins og hann undirritaður.

Úr Öræfum, í fjarska sést byggðin á Hofi. Viðræður um tollvernd eru líklega stærsta málið sem verður að skoða fyrir landbúnaðinn í heild.

Mynd / HKr.

Forsendubresturinn varð til þess að sauðfjársamningurinn var tekinn til endurskoðunar á síðasta ári og fyrr en ætlað var. Það var meðal annars gert vegna þrýstings frá Landssamtökum sauðfjárbændna sem töldu að í styrkja-kerfinu væru hvatar til aukinnar framleiðslu sem rétt væri að aftengja við þær neikvæðu aðstæður sem uppi væru.

Við vildum vissulega ná fram meiru, sérstaklega varðandi aukna möguleika á inngripum í markaðinn sem við töldum og teljum enn nauðsynleg til að leysa úr vanda greinarinnar. Þar má nefna atriði eins og útflutningsskyldu á lambakjöti og fleiri sameiginleg stýritæki. En við samningaborðið færðu aldrei allt og við stöndum að baki þeirri niðurstöðu sem fékkst.

„Helstu breytingar sem urðu við endurskoðun búfjársamningsins eru nýir aðlögunarsamningar sem gera bændum kleift að færa sig yfir í annars konar landbúnaðarstarfsemi en halda sama stuðningi í ákveðinn tíma. Þeir sem hætta eða draga úr sauðfjárbúskap á þessu ári halda stuðningnum í fjögur ár en þeir sem hætta seinna fá stuðning í þrjú ár. Þetta eru möguleikar fyrir bændur sem vilja reyna sig við nýja hluti og hafa tækifæri til þess, en um það verður að sækja.

Í samningnum er að finna breytingu á fyrirkomulagi greiðslu á stuðningi. Þar

er til dæmis ákveðið að hægja á niðurröppun beingreiðslna sem samið var um á sínum tíma að ætti að gera ef ekki næðust markmið um afurðaverðhækkun. Reyndar vissum við fljótlega að þetta ákvæði myndi virkjust þar sem að afurðaverð lækkaði verulega fljótlega eftir að samningurinn tók gildi.“

Sigurður segir að þetta þýði að ærgildin, eða með öðrum orðum greiðslumark- ið sem stóð til að væru á útleið, verði áfram til. En viðskipti með greiðslumark- ið verða stýrð og verða að fara í gegnum markað þar sem verð er fast og bæði er keypt og selt á sama verði.

„Einnig er rétt að benda á að í nýja samningnum er einnig gert ráð fyrir að sauðfjárbændur vinni markvisst að kolefnisjöfnun í samræmi við stefnu þeirra samtaka. Með fylgir einnig bókun um heimildir afurðastöðva til að vinna saman, en það er óútfært og byggir á því að afurðafyrirtækin sæki um slíkar heimildir.“

Aðrar búgreinar

Eftir að endurskoðun sauðfjársamnings- ins lauk er eftir að fara í endurskoðun á samningum um framleiðslu á nautgripa- og garðyrkjuafurðum sem og ramma- samningnum um almennan stuðning við landbúnað.

„Atkvæðagreiðslu um kvótakerfið í mjólk- urframleiðslu lauk skömmu eftir miðjan

febrúar og niðurstaðan var mjög afgerandi um það að kúabændur vilja halda í núverandi fyrirkomulag. Niðurstaðan er staðfesting á almennu viðhorfi um að kúabændur vilja áframhald á kvótakerfinu og það er það sem við förum með inn í endurskoðun þeirra samninga.

Samningurinn um framleiðslu garðyrkju- afurða stendur að mestu leyti að því sem mér sýnist. Reyndar eru einstaka lagfær- ingar sem þarf að gera og við verðum að ræða áfram um tollverndina.“

Ýmislegt nýtt í rammamningnum sem þarf að skoða

„Hvað varðar rammamninginn þá var ýmislegt nýtt í honum þegar hann var samþykktur fyrir tveimur árum og nú þarf að meta hvernig þau verkefni hafa komið út. Hvernig kemur stuðningurinn við lífræna ræktun til dæmis út og þurfa að verða einhverjar breytingar þar á? Við þurfum einnig að skoða hvernig land- greiðslur eru að virka og hvernig annars konar stuðningur eins og nýliðunarstuð- ingur og fleiri verkefni hafa gengið og hvort þar þurfi að gera betur.

Þá þarf að ræða alvarlega um stöðu tollverndar í heild. Stjórnvöld þurfa að svara hver framtíðarsýn á því sviði er. Þar sem tollvernd er til staðar verður hún að virka, en það er svo sannarlega ekki raunin í dag,“ segir Sigurður Eypórs- son, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands.

Þröstur Eysteinnsson skógræktarstjóri.

/Mynd Pétur Halldórsson.

Minna kjaftæði, meiri skóg

Vilmundur Hansen

Margar trjátegundir vaxa betur hér á landi en bjartsýnustu skógfræðingar hafa leyft sér að vona, segir Þröstur Eysteinnsson skógræktarstjóri. Hann segir skógrækt koma til með að gegna veigamiklu hlutverki í kolefnisjöfnun á Íslandi í framtíðinni og að afstaða almennings til skógræktar sé jákvæð.

Að sögn þrastar hafa orðið miklar framfarir í skógrækt á Íslandi. „Við höfum lært á mismunandi trjátegundir og kvæmi og í hvers konar landi best sé að rækta skóg. Birkiskógar hafa verið verndaðir og okkur hefur tekist að rækta nýja skóga til margs konar nytja, komið á fót nauðsynlegum rannsóknum og stofnað til framlagakerfis þar sem bændum er gert kleift að rækta skóg á sínum jörðum. Auk þess sem við höfum byggt upp þekkingu, sem býr í vel menntuðu starfsfólki Skógræktarinnar og víðar.

Mesta breytingin felst þó í afstöðu þorra almennings, sem áður var viss um að tré

gætu ekki vaxið á Íslandi en veit það nú að skógrækt er bæði möguleg og æskileg. Skógrækt er ekki aðeins möguleg, heldur gengur hún líka dúndrandi vel.

Trén vaxa hér betur en jafnvel bjartsýnustu skógfræðingar þorðu að vona fyrir ekkert svo löngu síðan. Vaxtarþróttur lerkis, stafafuru, sitkagrenis og alaska-aspar er sambærilegur við vöxt svipaðra tegunda á sömu breiddargráðum í öðrum löndum, þar sem skógarnytjar eru helsta atvinnugreinin. Enda eru tekjur af skógarnytjum hér að aukast og mælast nú í hundruðum milljóna króna árlega. Þetta er því orðin svolítil hagstærð,“ segir Þröstur

Hver er Þröstur Eysteinnsson?

Þröstur Eysteinnsson skógræktarstjóri er fæddur í Reykjavík 1955, en Þingeyingur í húð og hár. Hann er með BS-gráðu í líffræði frá Háskóla Íslands 1981 og kennararéttindi frá sama skóla 1982. Eftir fimm ár sem unglingakennari á Húsavík og umsjónarmaður skrudgarðsins þar á sumrin snerist hugur hans að skógrækt. Þröstur fór aftur til náms og aflaði sér MS-gráðu í skógfræði árið 1990 og doktorsgráðu (PhD) í skógarauðlindum árið 1992 frá Maine-háskóla í Bandaríkjunum. Sérsvið hans er í trjákyrbótum.

Þröstur hóf störf við kynbætur hjá Skógrækt ríkisins ásamt því að vera fyrsti héraðsfulltrúi Landgræðslu ríkisins strax að námi loknu. Hann tók við stöðu fagmálastjóra hjá Skógrækt ríkisins árið 1994 og flutti austur á Hérað.

Árið 2016 tók Þröstur við embætti skógræktarstjóra, þar sem fyrsta verk hans var að sameina Skógrækt ríkisins og Landshlutaverkefnið fimm í skógrækt og úr varð ný stofnun – Skógræktin.

Spennandi tímar fram undan

Skógrækt var meðal þess sem skorið var niður eftir fjármálahrunið 2008 og afleiðingin varð að gróðursetning til nýrra skóga dróst saman um helming. Nú stefnir hins vegar í að það birti loksins til í þeim efnum með ákvörðun ríkisstjórnarinnar um aðgerðir í loftslagsmálum.

„Á næstu árum munum við efla gróðursetningu til nýrra skóga, bæði innan eldri verkefna, svo sem skógrækt á lögbýlum, Hekluskógum, Landgræðsluskógum og í þjóðskógunum og einnig með nýjum samstarfsverkefnum með Landgræðslunni og fleiri aðilum. Eftir talsvert langan og erfiðan samdrátt verður núna átak í að drífa þetta upp aftur. Allmargar gróðrarstöðvar hafa hætt framleiðslu og það verður sérstakt verkefni að byggja aftur upp framleiðslugetu skógarplantna. Einnig þarf að tryggja framboð á fræi, að tiltækar verði nógu margar vinnandi hendur við að gróðursetja og margt fleira. Það eru spennandi tímar fram undan.“

Fjölþætt markmið með skógrækt
Þröstur segir að fyrsta markmið skóg-

Rauðgreni í Hallormsstaðaskógi sem A.F. Kofoed-Hansen, fyrsti skógræktarstjóri landsins, gróðursetti árið 1908. /Myndir Þröstur Eysteinnsson.

ræktar á Íslandi hafi verið að bjarga síðustu leifum birkiskóganna frá útrýmingu.

„Það tókst og vernd og aukin útbreiðsla birkiskóga er ennþá markmið skógræktar og eitt helsta hlutverk Skógræktarinnar. Uppbygging skógarauðlindar til fjölþættra nota hefur verið helsta markmið stofnunarinnar frá því um 1950, einkum með gróðursetningu í áður skóglaut land. Skógar sem þannig urðu til eru nú farnir að framleiða timbur og mun sú framleiðsla aukast mikið í framtíðinni. Flestir skógarbændur eru í skógrækt með framleiðslumarkmið í huga. Í framhaldi af því er uppbygging úrvinnsluánaðar og verðmætasköpun mikilvægt markmið einnig.“

Sumir ræktaðir skógar nýtast einkum til útivistar, ekki síst þeir sem eru í grennd við þéttbýli, oftast á vegum skógræktarfélaganna í landinu. Það að fólk hafi aðgang að skógum og njóti þeirra er ekki síður mikilvægt markmið skógræktar en timburframleiðsla.

Skógrækt til verndar og endurheimtar umhverfisgæða er annað markmið sem er sérlega mikilvægt hér á landi. Þar á ég við þátt skógræktar í uppgræðslu og jarðvegsvernd á rýru og rofnu landi, skógrækt til að draga út afleiðingum náttúruhamfara, skóga sem mikilvægan þátt í líffræðilegri fjölbreytni og margs konar fleiri umhverfisgæði sem skógar veita.

Síðast en ekki síst er nú búið að taka þá stefnu að skógrækt verði snar þáttur í aðgerðum Íslendinga í loftslagsmál-

um, ásamt landgræðsluaðgerðum og endurheimt votlendis. Héðan í frá er kolefnisbinding eitt meginmarkmiða skógræktar.“

Tvöföldun á skóglendi frá 1970

„Skóglendi, það er að segja bæði náttúruskógar og ræktaðir skógar, þekur nú tæplega 2% landsins og er það sennilega um tvöföldun frá 1970. Það er samt með því minnsta í Evrópu en við erum þó komin upp fyrir Möltu. Við stefnum að verulegri aukningu, en hversu mikil hún verður er enn óljóst. Það væri ekki slæmt að ná að tvöfalda skógarþekju aftur fyrir 2050 og við þurfum á því að halda til að binda kolefni. Ein tvöföldun enn, upp í 8% fyrir árið 2100 og þá erum við að nálgast skógarþekju sem er sambærileg við önnur Evrópulönd sem eru hvað minnst skógi vaxin. Og enn verður Ísland 92% skóglaut. Allt tal um að „gegndarlaus skógrækt“ sé að skemma útsýni eða hafa veruleg áhrif á lífríkið er veruleg ýkt,“ segir Þröstur

Skógrækt í alþjóðlegu samhengi

Skógrækt er stór hagstærð í heiminum og í flestum löndum er góður skilningur á nauðsyn þess að hún sé sjálfbær. Þekja skóga hefur aukist í Evrópu undanfarna áratugi og mjög verulega í sumum löndum, til dæmis Írlandi og Spáni.

Skógarþekja í Norður-Ameríku hefur aukist lítillega. Fjölmennu löndin Kína, Indland og Pakistan eru að stíga gríðarstór skref í að vernda og endurheimta skóga. Japan er um 70% skógi vaxið þrátt fyrir mikið fjölmenni og tiltölulega lítið landrými.

„Það eru sem sagt góðar fréttir af ástandi skóga víða um heim. Hins vegar á skógareyðing sér stað í allmörgum löndum í rómönsku Ameríku, Afríku og Suðaustur-Asíu. Verstu dæmin núna eru í Brasilíu, sumum löndum Mið-Ameríku og Indónesíu. Í þeim löndum stafar skógareyðingin af framgangi iðnvædds landbúnaðar á vegum fjölþjóðafyrirtækja. Fjölbreyttum hitabeltisskógum er breytt í sojaakra í Brasilíu og pálmaolíuplantekrur í Indónesíu til að seðja hungur ríku þjóðanna fyrir sojafóðruðu nautakjöti, fljótandi sápu og íblöndun í dísilolíu, sem er alls ekki eins vistvæn og af er látið.

Þrátt fyrir að þetta sé nokkuð einfölduð mynd hjá mér eru það þessi atriði sem vega þyngst við skógareyðingu í heiminum í dag. Nákvæmlega sama sagan hefur átt sér stað áður víðast hvar í heiminum og við þekkjum hana vel. Skógar víkja fyrir þörfum og ímynduðum þörfum fólks.

Á Íslandi ruddu menn skóg ekki aðeins til að búa til bithaga fyrir nautgripi heldur ekki síður til að sýna mátt sinn og megin. Sá var mestur höfðingi sem átti stærstu haga og flesta nautgripi. Svo sáu nautgripirnir og síðan sauðfé til þess að skógarnir yxu ekki aftur og frjósemi lands rýrnar með árunum. Kotbúskapur tók við og sú er einnig þróunin í Brasilíu þegar fjölþjóðafyrirtækin eru búin að ná mestri frjóseminni úr landinu.

Nútíma Íslendingar taka þátt í skógareyðingu í Brasilíu og Indónesíu með því að kaupa sjampó og innflutt nautakjöt. Lausnin á þessu er að draga úr neysluhyggju okkar og framleiða þær tegundir kjöts sem fólk vill kaupa á sjálfbærán hátt innanlands í stað þess að framleiða of mikið af sumu og of lítið af öðru.“

Helstu verkefni skógræktarinnar

Að sögn þratar eru helstu verkefni Skógræktarinnar í dag að halda utan um framlagakerfið skógrækt á lögbýlum, sem áður hét landshlutaverkefni í skógrækt, að reka þjóðskógana í þágu verndar, útivistar, framleiðslu og þróunar úrvinnslu, að stunda rannsóknir í þágu skógræktar og að fást við fræðslu, kynningu, skipulag og margt fleira, skógrækt til framdráttar.

Ungar skógarfurur í Hallormsstaðaskógi þar sem lélegur síberíulerkireitur var felldur og furan gróðursett í staðinn. Á myndinni má einnig sjá reynivið og birki og því mun vaxa upp blandsskógur.

Haustlitir gegnum lerki á Höfða á Héraði, heimili skógræktarstjóra í dag.

Hann segir að áherslubreytingar verði nokkrar á komandi árum, einkum með tilkomu aukins samstarfs við Landgræðsluna og fleiri aðila. „Þar á ég við að stórum samstarfsverkefnum á borð við Þorláksskóga á eftir að fjölga, sem þýðir að þáttur skógræktar sem uppgræðslu- og loftslagsaðgerð á eftir að aukast. Þó ekki á kostnað annarra þátta, sem verða einnig eflidir sem hluti loftslagsaðgerða.“

Fjárveitingar og fjárþörf

„Með tilkomu nýs skilgreinds hlutverks við að binda kolefni með skógrækt er gert ráð fyrir auknum fjárveitingum til skógræktar á komandi árum. Ef allt gengur eftir verðum við komin í sambærilega fjárveitingu eftir þrjú ár og var til skógræktar fyrir hrun. Svo er gert ráð fyrir að fjárveitingar aukist enn eftir það. Það veitir ekki af því Skógræktin hefur verið í fjársveldi frá því skömmu eftir hrun og hefur það komið niður á hlutum eins og endurnýjun bíla, viðhaldi húsa og mannaúdi Skógræktarinnar.

Verst eru þó áhrifin á ýmsa þjónustu við skógrækt, sem við höfum ekki getað nýtt okkur og á ég þar einkum við gróðrastöðvar og aðra verktaka. Það er því allmikil vinna fram undan við að endurreisa og endurnýja innviði skógræktarstarfsins svo hægt verði að takast á við nýjar áskoranir með góðu móti.“

Samstarf Skógræktarinnar og Landssamtaka skógareigenda

„Landssamtök skógareigenda (LSE) er einn helsti samstarfsaðili Skógræktarinnar og skógareigendur mikilvirkasti hópurinn hvað varðar gróðursetningu til nýrra skóga. Reglubundið samráð er við LSE og við erum að koma sams konar reglu á samráð við aðildarfélag þess í öllum landshlutum. Auk þess mæta fulltrúar Skógræktarinnar á aðalfundi LSE og félaga skógarbænda um allt land.

Sérstakar funduferðir voru farnar haustið 2018 til að stuðla að auknu samráði og haldnir eru fræðslufundir og námskeið

DRÁTTARBEISLI Á FLESTAR GERÐIR BÍLA

VÖRULYFTUR Á SENDI- OG FLUTTNINGABÍLA

REIÐHJÓLAGRINDUR OG FARANGURSBOX

LJÓS Á VAGNA OG BÍLA

ALLAR GERÐIR AF KERRUM

VARAHLUTIR Í ALLAR GERÐIR AF KERRUM

SÉRSMÍÐI Á KERRUM EFTIR ÓSKUM VIÐSKIPAVINA

STYRKUR, ÞJÓNUSTA OG ÁREIÐANLEIKI

Víkurvagnar ehf. - Hyrjarhöfði 8. - 110 Reykjavík -

Sími 577-1090 - www.vikurvagnar.is - sala@vikurvagnar.is

Vetrarkyrrð á Höfða.

fyrir skógarbændur í samstarfi við Landbúnaðarháskóla Íslands og fleiri aðila. LSE kemur að ákvörðunum um breytingar á töxtum og öðru því sem varðar þróun á starfsumhverfi skógareigenda. Samstarfið er almennt mjög gott að mínu mati,“ segir skógræktarstjóri.

Staða landshlutaverkefna í skógrækt

Landshlutaverkefnin í skógrækt eru ekki lengur til í þeirri mynd sem áður var og það er Skógrækt ríkisins ekki heldur. Þessar stofnanir, sex talsins, sameinuðust í eina árið 2016 og heitir sú Skógræktin.

„Þjónusta sem áður var hjá Landshlutaverkefnum er enn til staðar hjá Skógræktinni, og að mestu leyti unnin af sama fólki á sömu stöðum. Umtalsverð vinna hefur farið fram við að samræma verklag, sem var orðið allbreytilegt milli landshluta, eftir sameininguna. Suma hluti, svo sem plöntukaup og uppgjör, gerum við núna sameiginlega fyrir allt landið en samskipti við skógarbændur eru áfram í höndum skógræktarráðgjafa í hverjum landshluta.“

Breytingar í vændum vegna hlýnunar jarðar

Umræða um hlýnun jarðar og þær breytingar sem eru í vændum af hennar völdum eru mikið í umræðunni. Þröstur segir að í skógrækt sé aðallega fengist við tvennt er varðar loftslagsbreytingar. „Annars vegar er það hvernig nota megi aukna skógrækt og breytingar á meðferð

skóga til að draga úr hlýnun andrúmsloftsins og hins vegar að aðlaga þurfi skóga og aðferðir skógræktar að þeim breytingum sem þegar eru orðnar og enn meiri breytingum sem í vændum eru.

Þar stöndum við Íslendingar vel að vígi með þekkingu og reynslu. Við höfum áður þurft að gefast upp á tveimur annars ágætum trjátegundum sökum þess að loftslagið hér hentaði þeim ekki, skógarfuru og síberíulerki. Fyrir vikið vitum við hvernig slík vanaðlögun lýsir sér í skemmdum og viðkvæmni fyrir meindýrum og sjúkdómum og við erum meðvitadri en flestir um nauðsyn þess að fást við að velja bestu mögulegu kvæmi innan hverrar tegundar og síðan að vinna með bestu einstök tré í kynbótum.

Skógræktun er þegar hætt að nota tegundir og kvæmi af norðlægum- og háfjallauppruna og tegundir úr miklu meginlandsloftslagi eiga ekki langa framtíð fyrir sér hér. Þess vegna viljum við auka notkun blendingsevrópulerkis og rússalerkis á kostnað hreins rússalerkis og þegar fram líða stundir tekur hreint evrópulerki kannski við af blendingnum. Hins vegar er oftast mikill breytileiki innan tegunda og því gerum við ráð fyrir að sitkagreni, stafafura og alaskaösp verði áfram megintegundirnar hér fram eftir öldinni og að við notum kynbætur sem tæki til að efla aðlögun þeirra.

Nýjar tegundir sem eru að banka upp á hjá okkur og gætu orðið meira áber-

andi í skógrækt framtíðarinnar eru auk evrópulerkis, degli, hengibjörk, svartelri og ryðelri. Sé horft lengra fram í tímann geri ég fastlega ráð fyrir að hér verði ræktaðir stórskógar af eik og beyki.

Vísbendingar eru um að íslenska birkið muni eiga í sífellt meiri erfiðleikum á láglandi, einkum vegna aukins ágangs skordýra af bæði gömlum og nýjum tegundum. Lausnin þar er að hleypa því upp í meiri hæð yfir sjávarmáli og friða svæði í 300 til 600 metra hæð fyrir beit svo birki geti breiðst þar út. Ef af líkum lætur mun það þurfa að fara enn hærra í framtíðinni.“

Framtíðarsýn skógræktarstjóra.

Þröstur segir að í náinni framtíð blasi við uppbygging á innviðum skógræktar og aukin áhersla á gróðursetningu á ný. „Einnig er kallað eftir hugmyndum um nýjar leiðir í sauðfjárbúskap og ég vona að meðal þeirra verði að draga úr og loks afnema lausagöngu með því að útbúa misstór beitarrólf og afmarka svæði sem eru hæf til beitar með girðingum frekar en að þurfa að girða allt annað af. Slíkt myndi bæði leiða til aukinnar útbreiðslu birkiskóga og auðvelda aðra skógrækt, uppgræðslu lands, aðra ræktun, vegagerð og margt fleira.

Slíkt myndi einnig gera fólki betur kleift að stunda fjölbreyttari landbúnað og myndi létta undir með sauðfjárrækt, þar sem ekki þyrfti lengur að smala allt landið. Fólk er með einhvers konar nostalgíu um þann þátt sauðfjárræktar en raunin er sú að það er erfitt að manna hann og verður sífellt erfiðara.

Framtíðarsýnin er sem sagt sú að við högum landnotkun þannig að birki-skógar nái að breiðast út og ekki síst upp til fjalla. Þá sé ég fyrir mér skógrækt með stórvöxnum og gjöfulem trjátegundum verða sífellt stærri þátt í landbúnaði og að skógarnir dugi að lokum þjóðinni fyrir byggingarefni, orkugjöfum og öðrum þeim gæðum sem skógar veita.

Miðað við síversnandi spár um afleiðingar loftslagsbreytinga er þessi framtíðarsýn ekki aðeins draumur skógræktarstjóra, heldur lífsnauðsyn að þetta nái fram að ganga, segir Þröstur Eysteinnsson skógræktarstjóri.

RÁÐGJAFARMIÐSTÖÐ
LANDBÚNAÐARINS

Við sérhæfum okkur í þinni starfsemi

**Hafðu samband og við
tökum vel á móti þér.**

Hringdu í síma 5165000
eða pantaðu ráðgjöf á
heimasíðunni okkar rml.is

Dr. Ragnheiður Inga Þórarinsdóttir, verkfræðingur og nýráðinn rektor Landbúnaðarháskólans er hér með Loga Sigurðssyni, bústjóra á Hesti.

Myndir: / Lbhf

Áhersla á að samþætta rannsóknir og kennslu

Erla Gunnarsdóttir

Í byrjun árs tók dr. Ragnheiður Inga Þórarinsdóttir verkfræðingur við stöðu rektors Landbúnaðarháskóla Íslands en áður gegndi hún starfi framkvæmdastjóra verkfræðistofunnar Svinna-verkfræði. Hún segir mörg tækifæri liggja í starfsemi Landbúnaðarháskóla Íslands, svo sem á sviði matvælaframleiðslu og sjálfbærni ásamt öðrum verkefnum sem tengjast umhverfinu og nýtingu náttúruauðlinda.

Ragnheiður er með doktorspróf frá Danska Tækniháskólanum og lauk MBA-prófi frá Háskóla Íslands. Hún hefur meðal annars starfað sem gestaprófessor og gestadósent við umhverfis- og byggingaverkfræðideild Háskóla Íslands og var aðstoðarorkumálastjóri Orkustofnunar á árunum 2005–2009. Ragnheiður hefur einnig sinnt ýmsum stjórnar- og nefndarstörfum, meðal annars fyrir Rannís, Háskóla Íslands, Matís, Nýsköpunarmiðstöð Íslands, Evrópusambandið og Norska rannsóknaráðið.

„Undanfarin ár hef ég unnið á eigin verkfræðistofu, Svinna-verkfræði, og stýrt nokkrum alþjóðlegum og innlendum rannsóknar- og nýsköpunarverkefnum ásamt því að stofna nokkur sprota-

fyrirtæki. Samhliða öðrum störfum hef ég kennt ýmis námskeið, leiðbeint nemendum á meistara- og doktorsstigi og verið í ýmsum matsnefndum hér heima og erlendis,“ segir Ragnheiður.

Rannsóknir og ráðgjafarverkefni

Ragnheiður fæddist í Reykjavík, er önnur dóttir foreldra sinna en bjó í Danmörku í sex ár frá þriggja ára aldri meðan faðir hennar stundaði framhaldsnám í krabbameinlækningum. Þegar þau fluttu aftur til Íslands hafði fjölskyldan stækkað þar sem þriðja stúlkan hafði bæst í hópinn. Eldri systir Ragnheiðar, Hildur Edda Þórarinsdóttir, er dýralæknir í Borgarfirði en sú yngri, Brynja Kristín Þórarinsdóttir, er barnalæknir í Reykjavík.

Úr fjárhúsinu.

„Eftir stúdentspróf frá Menntaskólanum við Hamrahlíð fór ég í háskólanám til Danmerkur og lauk meistaranámi í efnaverkfræði frá Danska Tækniháskólanum sumarið 1993 með áherslu á lífefnafræði og næringarfræði. Í Kaupmannahöfn kynntist ég manninum mínum, Ólafi Pétri Pálssyni, prófessor í vélaverkfræði við Háskóla Íslands, sem einnig var í verkfræðinámi, við eignuðumst fyrstu dóttur okkar þar og önnur kom í heiminn mánuði eftir að við fluttum til Íslands,“ útskýrir Ragnheiður.

Börn Ragnheiðar og Ólafs eru fjögur talsins og í lok síðasta árs eignuðust þau sín fyrstu barnabörn, tvo drengi. Elsta dóttir þeirra, Helga Kristín, er í doktorsnámi í stærðfræði í Gautaborg, sú næstelsta, Hildur Þóra, er í læknisfræði við Háskóla Íslands, Katrín Unnur er að klára BS-próf í vélaverkfræði við Háskóla Íslands og yngstur í hópnum er Karl Hákon sem lýkur 10. bekk í vor.

„Ég hóf störf við lðntæknistofnun Íslands eftir dvölinu í Danmörku sem verkefnisstjóri á sviði efnistækni og vann þar í fimm ár og síðan í fimm ár sem deildarstjóri lagnadeildar á Rannsóknastofnun byggingariðnaðarins. Á þeim árum eignuðumst við þriðju dóttur okkar og son. Ég vann að rannsóknum sem og ráðgjafarverkefnum og gat nýtt rannsóknarvinnuna í doktorsritgerð sem ég varði frá Danska Tækniháskólanum haustið 2000. Það haust bauð Háskóli Íslands í fyrsta sinn upp á MBA-nám samhliða starfi og ákvað ég að skrá mig í það og útskrifaðist vorið 2002.“

„Ýmis áhugaverð tækifæri“

Vorið 2004 tók við tímabil hjá Ragnheiði í stjórnsýslu í stjórnunarstörfum á Orkustofnun. Þar sinnti hún starfi deildarstjóra orkudeildar og var síðan aðstoðarorkumálastjóri og sett í embætti orkumálastjóra í nokkur skipti. En nú taka við nýir

Við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri fer fram víðþætt starfsemi og eru nemendur hans hátt í 500 talsins.

Úr fjósínu á Hvanneyri.

og spennandi tímar hjá Ragnheið, sem sest hefur í stól rektors við Landbúnaðarháskóla Íslands.

„Þegar ég sá starf rektors auglýst ákvað ég að sækja um þar sem ég taldi að reynsla mín af háskólastarfi, rannsóknum og nýsköpun, stjórnun og stjórnsýslu gæti nýst í því starfi. Þá sá ég einnig möguleika á því að nýta þau alþjóðlegu tengsl sem ég hef komið mér upp á undanföllum árum til að efla rannsóknir og nýsköpun við skólann. Landbúnaðarháskóli Íslands er afar spennandi vettvangur og tækifærin fjölmörg, svo sem á sviði matvælaframleiðslu, sjálfbærni og annarra verkefna sem tengjast umhverfinu og nýtingu náttúruauðlinda. Undanfarnar vikur hef ég verið að kynna mér starfsemi skólans og

setja mig inn í mál. Ég sé ýmis áhugaverð tækifæri, til dæmis að samþætta rannsóknir og kennslu í auknum mæli og byggja á þeirri góðu aðstöðu og mannauði sem skólinn hefur upp á að bjóða,“ segir Ragnheiður og bætir við:

„Landbúnaðarháskóli Íslands hefur þrjár meginstarfsstöðvar, á Hvanneyri í Borgarfirði, Keldnaholti í Reykjavík og á Reykjum í Ölfusi. Við skólann starfa nú rúmlega 80 manns og nemendur eru um 480 talsins. Boðið er upp á starfsmenntanám í búfræði, blómaskreytingum, garðyrkjuframleiðslu, skrudgarðyrkju og nám um skóg og náttúru. Háskólanámið skiptist síðan í búvísindi, náttúru- og umhverfisfræði, skógræði, umhverfisskipulag og skipulagsfræði.“

Tölfræði

Tölfræði

Hluti hópsins sem lagði frá Hamborg í Þýskalandi 4. maí 1949 með Esjunni til Íslands. Myndin er tekin á lestarstöð í Lübeck þaðan sem farið var til Hamborgar skömmu fyrir brottför.

Þýskt vinnuafli til þjargar íslenskum sveitum

Vilmundur Hansen

Þann 8. júní árið 1949 lagðist Esjan við ankeri við Reykjavíkurböfn. Um borð voru 185 Þjóðverjar sem voru komnir til Íslands til að freista gæfunnar eftir lok heimsstyrjaldarinnar seinni. Koma Esjunnar markaði fyrsta skrefið í komu yfir 300 landflóttu Þjóðverja til landsins til að starfa við landbúnað. Flestir Þjóðverjarnir sem hingað komu og í lengdust voru konur. Afkomendur Þjóðverjanna á Íslandi í dag eru á þriðja þúsund.

Koma breska og síðar bandaríska hernámsliðsins til Íslands í heimsstyrjöldinni síðari átti eftir að hafa mikil og langvarandi áhrif á lífnaðarhætti í landinu. Með komu hernámsliðsins jókst atvinna og Bretavinnan batt enda á langvarandi atvinnuleysi og kreppu. Aukin atvinna leiddi til fólksflutninga úr dreifbýli í þéttbýli og skorts á vinnuafli til sveita.

Skortur á vinnuafli í sveitum landsins varð til þess að árið 1946 gerðist Búnaðarfélag Íslands aðili í samtökum búnaðarfélaganna á Norðurlöndum sem hafði að markmiði að skiptast á fólki til bústarfa milli landa. Í Búnaðarritinu 1950 segir að

um skipti við Dani hafi verið að ræða en að fáir sem engir Íslendingar hafi óskað eftir að vinna við bústörf erlendis. Frá Danmörku komu 24 karlar og konur sem ráðin voru í vinnu til sveita í fimm til sex mánuði í senn og dvaldi sumt af þessu fólki á landinu í mörg ár. Grundvöllurinn fyrir þessum skiptum var þó ekki talinn traustur.

Tillaga á Búnaðarþingi

Árið 1947 lögðu þrír fulltrúar á Búnaðarþingi fram tillögu um að ríkisstjórnin og Alþingi tæki til athugunar möguleikann á innflutningi á erlendu vinnuafli til landsins til landbúnaðarstarfa. Í tillögunni

segir að fólk þið skuli fyrst og fremst koma frá Norðurlöndunum og jafnvel Norður-Þýskalandi. Innflutningurinn skyldi miðast við fólk á aldrinum 20 til 30 ára og að það yrði ráðið til þjónustu í sveitum landsins í tvö til þrjú ár. Að þeim tíma loknum skyldi þeim, sem vel hefðu reynst, gefinn kostur á ríkisborgarétti ef það vildi dvelja áfram við landbúnaðarstörf til sveita og taka upp íslenskar nafngiftir.

Í greinargerð með tillögunni segir að tildrög hennar sé meðal annars að vegna flutnings fólks úr sveitum í þéttbýli sé eina ráðið til að bjarga sveitunum að flytja inn erlent fólk til sveitastarfa. Bent er á að í Evrópu séu milljónir af svöngu og heimilislausu fólki sem eflaust vildi ráðast hingað til starfa.

Tekið er fram að fólk sem valið yrði til landbúnaðarstarfa hér skuli vera á besta aldri en ekki svo ungt að það muni fara í skóla á Íslandi og hverfa þannig til annarra starfa. Í greinargerðinni segir að landbúnaðurinn hafi þörf fyrir allt að tíu þúsund manns. Einnig er tekið fram að lítil hætta sé af þessu fólki þjóðernislegs eðlis þar sem því yrði dreift um allar sveitir og að blóðblöndun við fólk þið yrði fremur til bóta en skaða.

Skríður kemst á málið

Í desember 1948 óskar landbúnaðarmálaráðuneytið eftir því skriflega að utanríkismálaráðuneytið taki til athugunar möguleika á að útvega til landsins verkafólk frá Þýskalandi til að vinna landbúnaðarstörf. Um svipað leyti skrifar Stéttasamband bænda atvinnumálaráðherra bréf þar sem hann er beðinn að afla upplýsinga um launakjör verkafólks í Þýskalandi. Enn fremur er farið fram á að atvinnumálaráðherra beiti sér í því að útvegaðar verði stúlkur, til dæmis þýskar, til landbúnaðarstarfa, auk einhverra verkamanna sérstaklega til fjósverka. Í sama bréfi er ítrekað að landvistarleyfi verkafólksins sé bundið því að það vinni eingöngu við landbúnað.

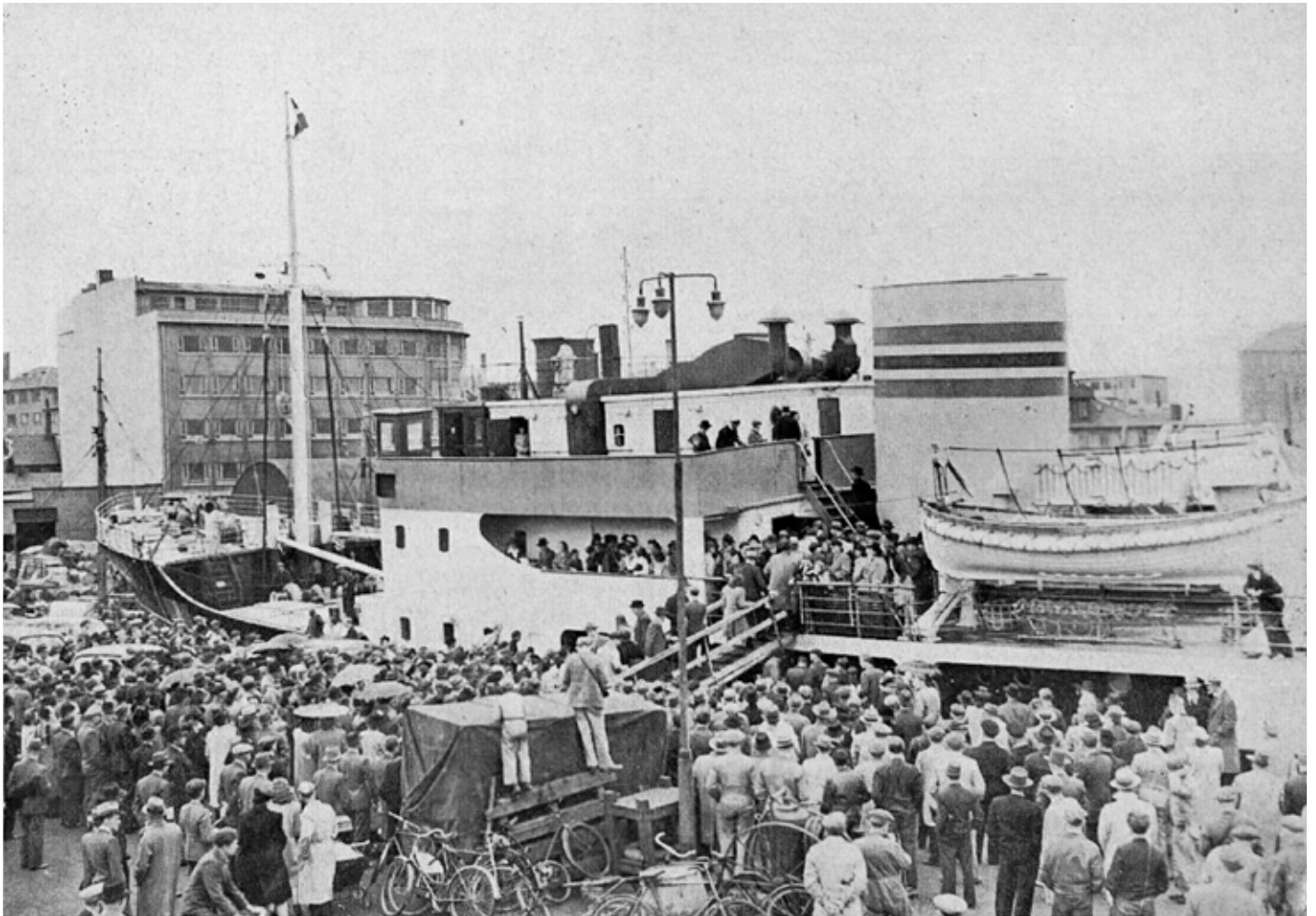
Utanríkismálaráðuneytið hafði í framhaldinu samband við Árna Siemsen, vararæðismann Íslands í Lübeck, og biður hans að skoða málið. Í svarbréfi vararæðismannsins er talið víst að hægt sé að ráða fólk til landbúnaðarstarfa á Íslandi þar sem atvinnuleysi í Þýskalandi aukist stöðugt.

Hús standa í ljósum logum í Lübeck eftir loftárásir bandamanna.

Spegillinn fjallaði talsvert um komu þjóðverjanna á skoplegan hátt.

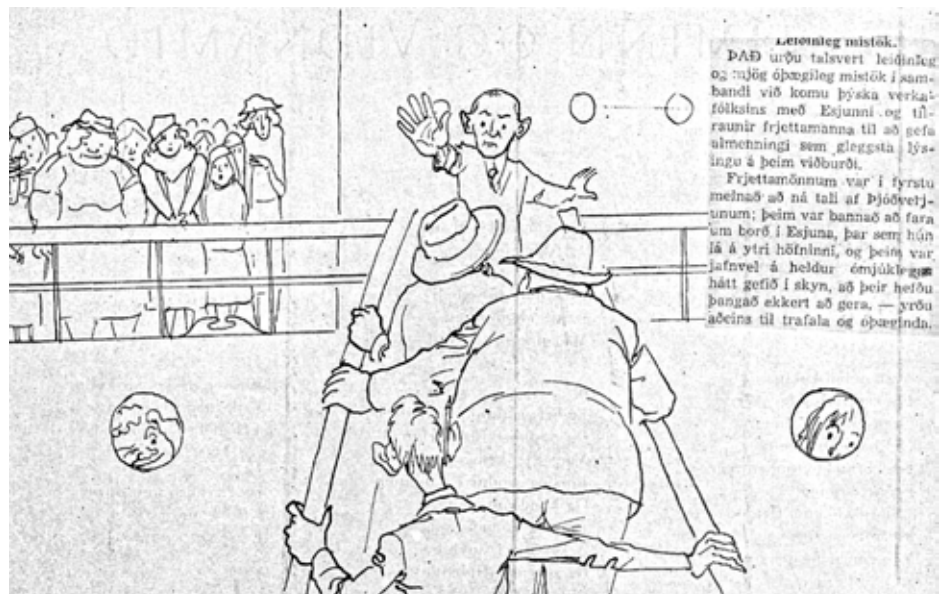

Esjan í höfn í Reykjavík sumarið 1945.

Árni bendir á að í Þýskalandi sé gríðarlega margt flóttafólk og aðallega frá austurhéraðum landsins og sumt komið mun lengra að austan. Hann segir að austan-fólkið sé vant allt öðrum lífskjörum en þeir sem búi vestar í landinu og það hafi reynt misjafnlega. Árni gefur í skyn að heillavænlegast sé að velja fólk af norðurþýskum stofni þar sem það yrði fljótast að venjast lífnaðarháttum á Íslandi og væri vinnusamara en austur-evrópsku flóttamennirnir.

Þess má geta að þegar til kastanna kom lét Árni uppruna fólksins ekki ráða því hverjir voru að lokum ráðnir til starfa á Íslandi. Reyndar virðist Árni og samverkamenn hans við ráðninguna hafa þverbrotið allar reglur um aldur og stöðu fólks þegar þeir réðu það til starfa og látið aðstæður fólksins ráða hverju sinni. Sérstaklega þegar um kvenfólk var að ræða, enda eftirspurnin eftir því meiri en karlmönnum.

Fordómar fyrir flóttamönnum frá Austur-Evrópu virðast hafa verið algengir

Fréttamönnum var meinaður aðgangur að Esjunni þegar hún lá við ytri höfnina í Reykjavík og eins og skilja má olli það vonbrigðum enda um stórfrétt að ræða.

á eftirstríðsárunum. Í bréfi sem þýsk kona sem kom hingað sem flóttamaður skrifaði Búnaðarfélaginu kvartar hún yfir samkomulaginu við aðra Þjóðverja í sveitinni. Í bréfinu segist konan vera fædd og uppalin í Norður-Þýskalandi en

að fólkið sem hún kvartar yfir sé „Flüchtlingssweine“ eða „flóttamannapak“.

Ráðning og launakjör

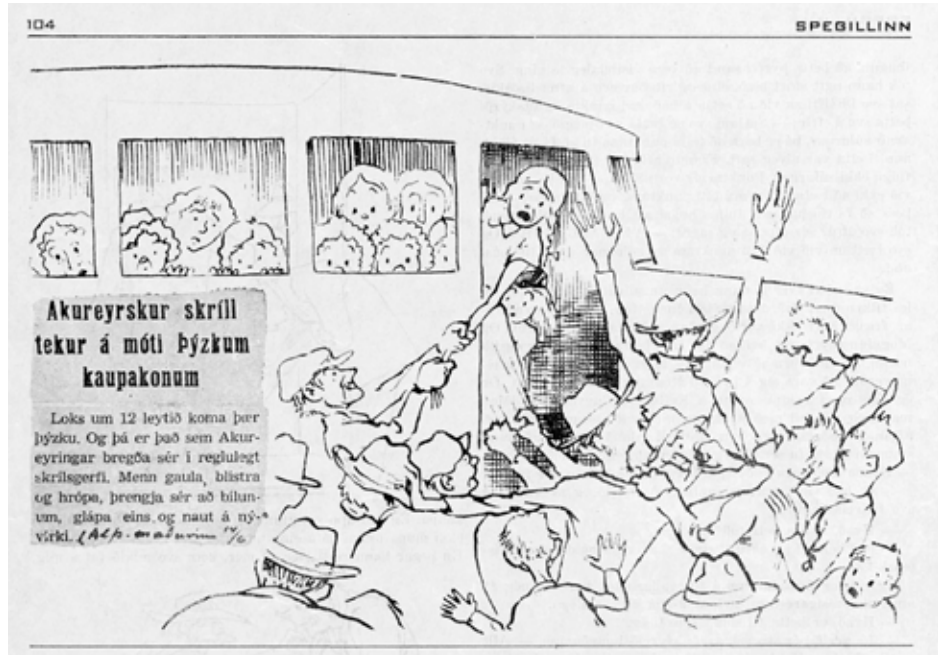
Búnaðarmálastjóri flutti erindi í útvarpinu í mars 1949 þar sem hann reifaði

Þessi mál fyrir bændum og það bændur að láta vita ef þeir óskuðu eftir að ráða til sín þýskt verkafólk. Í framhaldinu munu 284 bændur hafa óska eftir 316 starfsmönnum, 231 konu og 85 körlum.

Í ráðningasamningi þýska fólksins kemur meðal annars fram að miðað skuli við að minnsta kosti ársvist.

Laun karlmannna voru ákveðin 6.000 krónur en kvenna 4.800 krónur og skyldi fólkið fá fría ferð til Íslands og fritt upphald meðan vinnusamningurinn gildi.

Búnaðarfélagið hafði eftirlitsskyldu gagnvart fólkinu og átti að sjá til þess að það efndi sína samninga og að samningar gagnvart því væru efndir og leysa úr þeim ágreiningsmálum sem gætu komið upp. Búnaðarfélagið mun hafa efnt eftirlitsskyldu sína með vægast sagt hangandi hendi og reynt í lengstu lög að líta framhjá öllum ágreiningsmálum í von um að þau leystust að sjálfu sér.

Akureyrskir karlmenn voru greinilega spenntir fyrir komu þýsku kvennanna.

Fyrsti hópurinn frá Þýskalandi, 130 konur og 50 karlmenn, alls 180 manns, komu til landsins með Esjunni 8. júní 1949. Fleiri Þjóðverjar fylgdu síðar í

kjölfarið og komu sumir þeirra til landsins með togurum sem höfðu landað fiski í Þýskalandi og tóku með sér farþega til baka.

Vinnuþjarkur!

VERÐ FRÁ KR. 2.550.000,-

GRZZLY 700 EPS DRÁTTARVÉL

Ný útgáfa með dráttarspili, LED ljósum og 26" dekkjum. Aukin burðargeta og lækkaður þyngdarpunktur gerir gott hjól enn betra.

Aukasæti með innbyggðum farangurskassa fánlegt.

YAMAHA

Kletthálsi 3 | 110 Reykjavík | sími 540 4900

www.yamaha.is

Hópur Þjóðverja sem fór með rútu norður á land. Myndin er tekin þegar áð var við Fornahvamm.

/Mynd í vörslu Péturs R. Eiríkssonar og birt með hans leyfi.

Koman til Íslands

Við komuna til Reykjavíkur var tekið á móti Esjunni við ytri höfnina þar sem fólkið var boðið velkomið til Íslands. Seinna var farið með það á Flugvallarhótelinu í Nauthólsvík sem voru nokkrir braggar sem höfðu verið innréttaðir sem hótél.

Daginn eftir var farið með landnemana í blóðrannsókn og gegnumlýsingu og því afhentar 50 krónur í vasapening og lítið hefti sem bar heitið Leiðbeiningar fyrir þýskt verkafólk á Íslandi og eintak af Málabókinni sem var „Handbók í ensku, íslenzku, sænsku og þýsku“. Síðan var fólkinu boðið að skoða sig um í Reykjavík.

Seinna er haft eftir einum Þjóðverjanna um fyrstu kynni sín af höfuðborginni: „Reykjavík, höfuðborg! Við sitjum hérna á Arnarhóli og ég get talið húsin og þetta kalla þeir höfuðborg!“

Reykvíkingar voru mjög forvitnir um þýsku landnemana og hópuðust að þeim úti á götu. Sagt er að sumir hafi

meira að segja lagst á glugga Flugvallarhótelisins til að berja þá augum og að mikið hafi verið hringt í hótelið til að vita hvort hægt væri að koma og sjá fólkið. Að sögn Þjóðverjanna sjálfra voru móttökur í Reykjavík misjafnar. Sumsstaðar var þeim tekið opnum örmum og boðinn matur og gefnar vörur í verslunum en í öðrum tilfellum var talað reiðilega til þeirra og jafnvel hrækt á landnemana.

Á öðrum degi var svo farið að flytja Þjóðverjana til nýrra heimkyrnu sinna víðs vegar um landið.

Misjafnar aðstæður

Eins og búast mátti við voru íslensk sveitaheimili ólík því sem komufólkið átti að venjast frá heimalandi sínu og viðbrigði þýska verkafólksins mikil þegar það kom á tilvonandi vinnustað og heimili. Flest komufólkið var alið upp í þéttbýli og meira að segja þeir sem vanir voru sveitastörfum komu úr litlum byggðakjörnum og ekki vanir því að sveitabæir stæðu einir og sér og afskekkt frá öðrum bæjum.

Þrátt fyrir stríðið voru Þjóðverjarnir vanir vatnssalernum, rafmagni og baðherbergjum. Íbúðarhús í Þýskalandi voru byggð úr múrsteinum en ekki grafin í jörðina eins og einn landneminn komst að orði.

Vatnssalarni voru á innan við 50% bæja á Íslandi á þessum tíma og víða útikamrar en í sumum tilfellum gerði fólk stykki sín í flórinn. Víða var þrífnaður takmarkaður, vatn borði í hús og varð fólk að þrifa sig upp úr þvottafati. Í flestum tilfellum var einungis takmarkað rafmagn á bæjunum. Mennt höfðu víða vindmyllur sem rétt dugðu til að hlusta á útvarpið.

Búnaðarfélagið virðist ekki hafa gert neitt til að kynna sér þá aðstöðu og væntanlegt vinnuálag sem Þjóðverjarnir áttu í vændum. Hvað þá að kynna aðstæður fyrir fólkinu.

Gæfa og vonbrigði

Án efa hefur ríkt kvíði í huga bæði aðkomufólksins og nýrra húsbænda þegar Þjóðverjana bar að garði. Báðir aðilar hafa velt því fyrir sér hvað væri í vændum og hvort samvinnan mundi ganga vel eða ekki.

Tíminn 16. ágúst 1949.

Fyrstu kynni aðkomufólksins voru misjöfn. Mörgum þótti gott að koma á áfangastað og líkaði vel strax frá upphafi en í öðrum tilfellum fékk fólkíð hálfgerst sjökk og gerði allt til að komast í aðra vist eða til að snúa aftur til síns heima.

Oft og tíðum gekk allt vel og sumt afkomufólkið ílengdist og giftist og bjó í sveitinni það sem eftir var ævinnar. Í öðrum tilfellum fór allt á versta veg

Þýsku stúlkurnar þóttu með afbrigðum þrifnar. Í einu tilfalli fannst bóndanum stúlkun óþarflega þrifin og á endanum lét hann vinnukonuna fara þar sem hún hafði þvegið buxurnar hans í óleyfi. Þess háttar framhleypli var ekki hægt að líða.

REKSTRARVÖRUR FYRIR LANDBÚNAÐ

Nilfisk háþrýstidælar, Exide rafgeymar, olíur á vélarnar, ISO-vottaðar Evans hreinlætisvörur og Shift hreinsilögur til þrifa á gripahúsum og ýmsum landbúnaðartækjum er aðeins brot af rekstrarvörum okkar fyrir landbúnað og matvælavinnslu.

SENDUM UM LAND ALLT!

PIPARTEIÐMA - SÍA

Pantanir í 515 1100 og pontun@olis.is

Rekstrarland | Vatnagördum 10 | 104 Reykjavík | Söluver **515 1100** | rekstrarland.is

Kvæði um einn bóndans búhnykk

Kaupamær, kaupamær
komin er af hafi,
„húfulaus, sokkalaus,
svuntulaus og skólaus“.
Kaupa-, kaupa- kaupamær
renndi inn á ytri höfn
með Esjunni í gær.

Halldór Páls, Halldór Páls
(hvað er nú í vændum?)
tók til máls, tók til máls
og talaði handa bændum:
— Bóndi, bóndi, bóndi, snar,
á morgun verða pantanirnar
allar afgreiddar.

Bóndi tók, bóndi tók
brúna sparifötin,

mamman klók, mamman klók
meikaði bót á götin.
Bóndi, bóndi brosti við:
— Það kvað vera þriflegt sumt hvað
þýzka kvenfólkið.

Kaupamær, kaupamær
komin er á bæinn.
Lokafær, lokafær
liggur allan daginn.
Bóndi, bóndi bölvar hátt:
— Nóg er vinnan, konukind,
þótt kaupgjaldið sé lágt.

Stúlkan fer, stúlkan fer,
stúlkan fer að brosa.
Bóndinn er, er og er
alltaf grænn af mosa.
Bóndi, bóndi, bóndi var

að hugsa' um hvað hún mamma er orðin
mikið ógnar skar.

Bóndi á sjans, bóndi á sjans
betri flestum seggjum.
Mamma hans, mamma hans
mokar í hann eggjum.
Bóndi, bóndi, bóndi á sjans.
— En sú deyfð við telpuþetrið
tautar mamma hans.

Bóndi hlær, bóndi hlær,
brýtur skurn á eggi,
mosaklær, mosaklær
minnkað hafa í skeggi.
Bóndi, bóndi, bóndi klár:
kjötuppbotin hafnar varla í kaupgreiðslum
í ár.
bg.

Bóndans búhnykkur.

og greinilegt að margir bændur litu á verkamennina sem ódyrt vinnuafli sem átti að skila eins mikilli vinnu og hægt var að ná út úr því. Vinnutíminn var oft langur umfram það sem samið var um enda íslenskir bændur vanir því að vinna svo lengi sem nauðsynlegt var en ekki stilla vinnutíma sinn eftir klukku.

Tungumálaörðugleikar voru víða til vandræða en oftast leystust þeir með handapati, brosum og grettum. Margir þjóðverjarnir voru fljótir að læra undirstöðuatriðin í íslensku og flestir lærðu að gera sig skiljanlega á skömmum tíma.

Mataræðið á Íslandi var töluvert öðruvísi en í Þýskalandi en allir voru þjóðverjarnir sammála því að á Íslandi væri nóg að borða, sem var gott eftir matarskort stríðsáranna. Haft er eftir einni þýskri konu að hún hafi afþakkað kvöldmatinn á nýja heimilinu fyrsta daginn. „Svo kom kvöldmaturinn, svið og harðfiskur. Ég brosti en vildi ekki borða. Ég hafði séð svið á Laugaveginum í Reykjavík. Ég hélt að þetta væru hundshausar.“

Annað sem kom þjóðverjunum á óvart var að á Íslandi voru engir skógar og að Íslendingar borðuðu lítið sem ekkert grænmeti. Framtakssamir þjóðverjar reyndu að ráða bót á þessu með eigin ræktun og haft er eftir þýskri konu: „Fyrsta árið okkar Guðmundar saman, 1950, var mjög gott til ræktunar. Við höfðum kálgarð og þar ræktaði ég alls lags kál, spínat og salat og þá sagði elsku hjartans maðurinn minn að hann borðaði ekki gras.“

Samskipti og áreitni

Sú hugmynd að eingöngu hafi komi til landsins konur á þessum tíma hefur lifað góðu lífi undanfarin ár. Einnig hefur því verið haldið á lofti að hugmyndin með að ráða þýskt fólk til vinnu til sveita hafi verið meðvitund tilraun Búnaðarfélagssins til að útvega einhleypum bændum eiginkonur.

Án efa hafa sumir einstæðir karlmenn hugsað sér að þarna væri leið til að ná sér í kvonfang en einnig verður að hafa hugfast að fjöldi ungra kvenna í Þýskalandi eftirstríðsáranna var mun meiri en ungra karlanna. Því er ekki ósennilegt

að ungu konurnar hafi einnig hugsað með sér að á Íslandi væri hægt að finna sér gott mannsefni.

Eitthvað mun hafa verið um að þýsku konurnar kvörtuðu undan kynferðislegri áreitni húsbænda sinna eða annarra og báðu um að vera fluttar í aðra vist vegna þess. Í slíkum tilfellum mun lítið hafa verið gert og í einu tilfelli er eins og sýslumaður sem kvartaði var til líti svo á að áreitið stafi af kvensemi bóndans sem liggja í mannlegu eðli.

Á hinn bóginn er dæmi um þýska konu sem dvaldi um tíma í herkastalanum og stundaði vændi og auglýsti starfsemi sína á herbergishurðinni ásamt verðmiða.

Karlmennirnir sem hingað komu voru misjafnir eins og búast mátti við. Sumir þóttu duglegir til vinnu og voru eftirsóttir en aðrir voru amlóðar sem ekkert vildu vinna.

Viðbrögð þjóðverjanna við þeim vandamálum sem upp komu voru ólík. Sumir kláruðu vistina sem þeir voru ráðnir í

og leituðu síðan annað eða sneru aftur til Þýskalands. Aðrir neituðu að vera í vistinni og þegar best lét tókst að koma þeim annað en í öðrum tilfellum var fólk hreinlega sent heim ef ekki tókst að leysa úr máli þess eða að það hafði lent röngum megin við lög.

Tæplega 50 Þjóðverjar munu hafa snúið aftur til Þýskalands eða annað áður en fyrsta ári þeirra í vist hér á landi lauk. Áætlað er að 146 einstaklingar hafi sest að hér á landi til langframa, þar af 114 konur og 32 karlmenn, og munu afkomendur þýsku landnemanna hér á landi vera á þriðja þúsund.

Komu Þjóðverjanna minnst

Í ár eru sjötíu ár frá því að fyrstu þýsku landnemarnir komu með Esjunni til landsins. Vegna tímamótanna ætla þýska sendiráðið á Íslandi að efna til ýmiss konar viðburða tengdum sögu og komu fólksins til landsins á sínum tíma.

Meðal þess sem gert verður til að fagna þessum tímamótum er að sýna kvik-

Þýskaland 1949.

myndir á þýskum kvikmyndadögum sem tengjast þýskum konum.

Goethe-stofnunin á Íslandi stendur fyrir komu þýska blaðamannsins Anne Siegel til landsins en hún hefur skrifað bók, *Frauen Fische* Fjorde Deutsche Einwanderinnen in Island, um þýskar konur sem hingað komu og tók viðtöl við margar þeirra. Bókin nýtur talsverðra vinsælda í Þýskalandi og hefur selst í yfir hundrað þúsund eintökum. Verið er að þýða bókina

á íslensku og væntanlega kemur hún út á árinu.

Haldin verður ljósmyndasýning í Árbæjarsafni og víðar um landið sem tengist landnáminu. Þjóðhátíðardagur Þýskalands á Íslandi verður helgaður landnemunum og það verður alþjóðlegt málþing í samvinnu við Háskóla Íslands á árinu sem tengist málefnum.

Sendiráðið hyggst láta safna upplýsingum í máli og myndum um líf fólksins og afkomendur þeirra hér á landi. Herbert Beck sendiherra segist líta á upplýsingaöflunina sem fjársjóðsleit þar sem fjársjóðurinn eru sögur, myndir og jafnvel munir sem tengjast komu Þjóðverjanna til Íslands verða framlag þeirra til þess hluta af sögu Íslands og gjöf til íslensku þjóðarinnar.

Helstu heimildir:

Pétur R. Eiríksson. 2008. Þýska landnámið. Grundvallarrit um komu Þjóðverjanna til Íslands. Búnaðarrítið. 1950.
Jóhanna Georgsdóttir. Viðtal 20. desember 2018.

MUNIÐ!

HJÁ MÉR FÁST:

- STEINBITAR FRÁ ANDERSBETON
- FLÆTGRYFJUR FRÁ BOSCHBETON
- GÚMMÍMOTTUR FRÁ KRAIBURG

Benedikt Hjastason
fjosbitar@simnet.is
S: 8 946 946

Jóhanna Gústafsdóttir kom sex ára til Íslands með Esjunni frá Lübeck í Þýskalandi árið 1943 og hefur búið á Íslandi síðan þá.

Mynd VH.

Sex ára landnemi

Vilmundur Hansen

Ein fyrsta minning Jóhönnu Gústafsdóttur er frá því hún var barn í loftvarnabyrgi í Lübeck í Þýskalandi. Jóhanna var sex ára og eina barnið sem kom með hópi flóttamanna frá Þýskalandi til Íslands með Esjunni 9. júní árið 1949.

Í ár eru liðin 70 ár frá því að Esjan lagðist við ankeri utan við Reykjavíkurbæinn með 185 Þjóðverja sem hingað voru komnir til að freista gæfunnar eftir lok heimsstyrjaldarinnar seinni. Fleiri Þjóðverjar fylgdu í kjölfarið næsta áratuginn. Langflestir Þjóðverjarnir sem hingað komu og í lengdust voru konur og eru afkomendur þeirra á landinu yfir fjögur þúsund talsins.

Sex ára til Íslands

„Móðurfjölskylda mín var frá Lübeck og amma mín og afi bjuggu þar. Ég og mamma fæddumst í Lübeck en faðir minn tilheyrði þýskum minnihlutahópi sem bjó í Úkraínu. Mamma hét Anni Karolina Schmidt en breytti um nafn eftir að við komum til Íslands og hét Anna

Karólína Gústafsdóttir efir að hún fékk íslenskan ríkisborgararétt 26 ára gömul. Pabbi var handtekinn af Þjóðverjum snemma í stríðinu en gat sannað að hann væri Þjóðverji. Hann var í áhöfn sprengjuflugvélar sem var skotin niður yfir Englandi í stríðinu og ég man lítið sem ekkert eftir honum. Mamma starfaði í þegnskylduvinnu í vopnaverksmiðju á stríðsárunum og sem húshjálp eftir stríðið áður en við komum til Íslands.

Ég var ekki nema þriggja ára þegar stríðinu lauk en ég man eftir því þegar ég var í loftvarnabyrgi þegar sprengjunum rigndi yfir borgina. Ég man líka eftir afa og ömmu, Gustaf og Elisa Schmidt, og að hafa búið hjá þeim og að afi hafði

særst í heimsstyrjöldinni fyrri og því ekki kvaddur í herinn.“

Borg á heimsminjaskrá

Lübeck var á heimsminjaskrá og ekki mátti varpa sprengjum á borgina og aðeins voru gerðar tvær loftárásir á hana. Önnur var gerð á Mariukirkjuna sem Jóhanna var svo skírð í.

Í þau skipti sem móðir Jóhönnu fór með hana í loftvarnabyrgið voru ekki loftárásir heldur var hún hrædd við loftvarnaflautur og grét og fór þá móðir hennar stundum með barnið í loftvarnabyrgi til að róa hana.

Fékk gefins dúkku

Anni gifti sig aftur eftir að faðir Jóhönnu lést. „Stjúpi minn var þýskur og þau ákváðu að flytja saman til Íslands en hann var hér mjög stutt og sendur aftur úr landi strax um sumarið og þau skildu fljótlega eftir það. Satt að segja hef ég aldrei litið á manninn sem stjúpa

minn. Hann var ofbeldismaður gagnvart mömmu og svo hélt hann að þegar hann kæmi til Íslands þyrfti hann ekkert að hafa fyrir lífinu og nennti ekki að vinna.

Þegar við komum til Íslands kom maður, sem hét Finnbogi, að sækja okkur niður á höfn og hann keyrði okkur út í Nauthólsvík. Á meðan við biðum eftir að leggja af stað voru okkur gefin föt. Mér varð starsýnt á dúkku sem ég sá í bílnum og ég man hvað ég varð glöð þegar maðurinn gaf mér hana. Satt best að segja var gjöfin mikil upplifun fyrir mig og sterk minning enn í dag.

Fyrst eftir að við komum í land bjuggum við í bragga við Nauthólsvík í Reykjavík. Þaðan fórum við að Fitjakoti á Kjalarnesi þar sem mamma átti að vera vinnuhjú en við vorum þar stutt, einhverjar vikur, vegna misskilnings sem kom upp. Misskilningurinn kom til vegna þess að mamma var ásökuð um þjófnað á sígar-ettupökkum. Seinna, eftir að upp komst

Fyrsti skóladagurinn í Lübeck fjórum vikum áður en Jóhanna flytur með fjölskyldu sinni til Íslands árið 1949.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

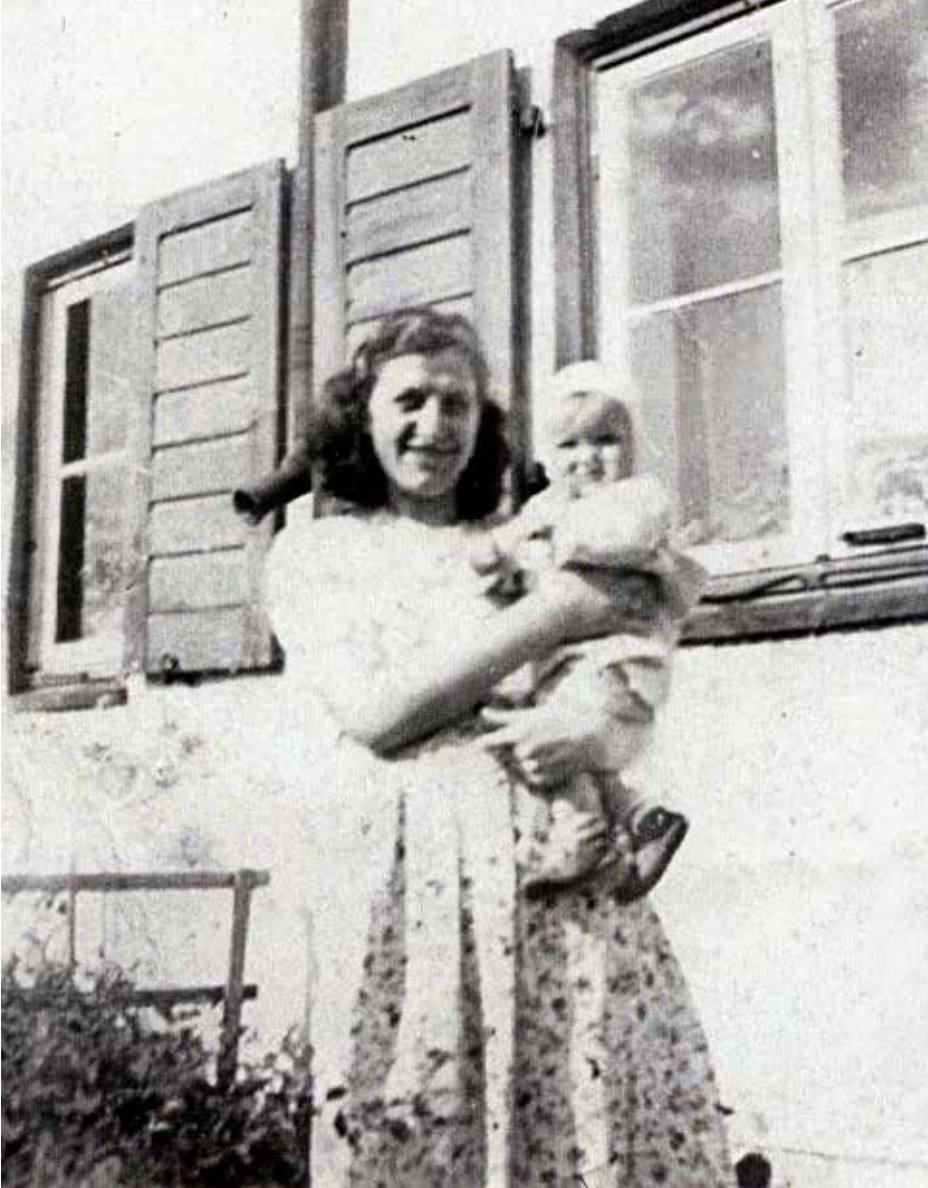
- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta
og ráðgjöf

VH HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Jóhanna ásamt móður sinni, Anni Karolina Schmidt, í Þýskalandi árið 1942. Þegar Jóhanna fæddist var fengin ljósmóðir sem tók á móti henni en ljósmóðirin gleymdi að tilkynna um fæðinguna sama dag og til þess að fá ekki refsingu var fæðingardagur Jóhönnu einfaldlega færður til um dag, vegna hræðslu ljósmóðurinnar við yfirvöldin.

að sonurinn á bænum hafði stolið þeim, var hún beðin afsökunar en ásökunin var til þess að hún vildi ekki dvelja þar lengur og sagði sig úr vistinni.

Mamma flutti með mig á flugvallarhótelinu í Nauthólsvík og vann þar í nokkrar vikur og ætlaði aftur til Þýskalands um haustið en var þá orðin ófrísk að systur minni með stjúpna mínum.

Um svipað leyti kynntist mamma prestshjónunum á Mosfelli í Grímsnesi og fór sem vinnukona til þeirra og eignaðist systur mína þar.

Síðar kynntist hún Guðmundi Axelssyni múrara og þau giftu sig árið 1960 og eignuðust fimm börn.“

Jóhanna segir að fátækt hafi víða verið mikil á þessum tíma og að fjölskyldan hafi oft flutt á milli staða og búið víða á Suðurlandi og Suðurnesjum þegar hún var að alast upp og fjölskyldan stækkaði. „Mamma sneri því aldrei aftur til Þýskalands og bjó á Íslandi til æviloka.“

Kartafla með smjörlíki

„Ég man eftir að það urðu allir farþegarnir um borð í Esjunni mjög sjóveikir nema ég og mér er ljóslifandi í barnsminni þegar mamma kallaði á mig til að sýna mér höfrunga sem voru að stökkva meðfram skipinu.“

Jóhanna segist stundum bera saman í huganum aðstoðina sem flóttafólk sem kemur til Íslands í dag og það fólk sem

Jóhanna á leið í land. Myndin birtist í Þjóðviljanum 10. júní 1949 ásamt textanum „Litla þýzka telpan kemur niður stigann, heldur sér dauðahaldi í handriðið, skelfir við þennan bratta stiga, þetta ókunna land.“

kom hingað frá Þýskalandi fékk á sínum tíma og að því sé ekki saman að jafna.

„Þegar við komum var hjálpin nánast engin. Mamma fékk eina litla bók með algengum setningum á þýsku og íslensku og fimmtíu krónur í vasapening en önnur aðstoð var mjög takmörkuð eða engin. Að sjálfsögðu voru viðbrigðin mikil, sérstaklega fyrir fullorðna fólk, en ég sem barn fann ekki eins mikið fyrir því.

Á þessum tíma var skortur á öllu og sérstaklega mat í Þýskalandi og ég man hvað mömmu fannst gott að fá að borða þegar til Íslands kom og hvað þá að fá heila kartöflu með smjörlíki fyrir sig eina og þótti það hátíðarmatur.“

Jóhanna man frá Þýskalandi eftir að hafa eitt sinn sem oftari setið yfir súpu með einhverri grænni súpu sem voru matarafgangar sem afi hennar fékk á veitingahúsi þar sem hann var að vinna. Afgangar voru blanda af öllum matarafgöngum sem féllu til á veitingahúsinu og var ætlað í svínafóður og tók afi hennar hluta af því með sér heim til þess að gefa fólkinu sínu að borða og man Jóhanna eftir að mamma hennar þurfti að

can-am

**TÆKI SEM ÞÚ
GETUR TREYST Á**

OUTLANDER

650 FB 6X6

VERÐ ÁN VSK

2.250.000 .KR

VERÐ MEÐ VSK

2.790.000 .KR

OUTLANDER

450L 6X6

VERÐ ÁN VSK

1.605.000 .KR

VERÐ MEÐ VSK

1.990.000 .KR

ELLINGSEN

FISKI LÓÐ 1 REYKJAVÍK / TRYGGVABRAUT 1-3 AKUREYRI / 590 8500 / SÍÐAN 1916 / WWW.ELLINGSEN.IS

BRP@ELLINGSEN.IS

Húsið sem Jóhanna fæddist og bjó í ásamt fjölskyldu sinni í Lübeck. Myndin er tekin um 1990.

sigta súpuna til þess að ná í burtu vírum sem komu af pottaskrúbbnum.

„Auðvitað var erfitt fyrir fólk sem talaði enga íslensku að flytja til landsins og hvað þá ef það lenti á bæ þar sem ábúendurnir voru mállausir á þýsku, eins og oftast var, og enga aðstoð að fá.

Mamma sagði mér að það sem henni þótt skrytnast við Ísland var gróður- og skógarleysið. Hún ólst upp við stór tré og skóga í Þýskalandi en hér var bara auðn á þeim tíma og hvergi tré að sjá.“

Mismikil viðbrigði

„Auðvitað voru viðbrigðin mismikil og ólík fyrir aðkomufólkið eftir því hvaðan það kom og hvar það lenti. Þrátt fyrir að ástandið í Þýskalandi hafi víðast verið bággt á þessum tíma var víða einnig mikil fátækt á Íslandi. Víða úti á landi var ekkert rafmagn og á einstaka stað var vatn borið í hús.

Hér var líka vottur af stéttaskiptingu því við borðuðum ekki við sama borð og húsbændurnir á Kjalarnesi en fengum

sama mat og ég mátti drekka mjólk eins og ég vildi.“

Vissi ekki að ég var í prófi

„Ég var nýbyrjuð í skóla í Lübeck áður en við fluttum til Íslands. Skólinn á Íslandi var mér erfiður fyrstu árin. Mamma kunnir enga íslensku og gat því lítið hjálpar mér við námið en ég var tiltölulega fljót að tileinka mér íslensku sem krakki en samt gekk á ýmsu með námið. Ég hóf nám í Brúarlandsskóla og man að í fyrsta lestrarprófinu sem ég fór í vissi ég ekki einu sinni að ég var í prófi. Ég vissi að ég átti að gera eitthvað en ég vissi bara ekki hvað. Það sagði mér enginn hvað ég átti að gera og tíminn leið og einkunnin var eftir því. Þegar mamma sá einkunnsjaldið skildi hún það ekki og þurfti að fá nágrannakonuna til að þýða það fyrir sig.

Við bjuggum einhverja mánuði í Kópavogi þar sem ég var í Digranesskóla en aðalnámið var í Barnaskóla Njarðvíkur og Gagnfræðaskólanum í Keflavík.

Ég eignaðist vinkonur í skólanum eins og gengur og gerist en ég var mikið heima

að passa tvö yngri systkini mín og því ekki mikill tími fyrir leik á meðan mamma var að vinna.“

Jóhanna eignaðist sitt fyrsta barn sextán ára og var vinnukona í tvö ár við Ísa-fjarðardjúp. Eftir það var hún ráðskona í Hólmaseli í Gaulverjabæ og bjó í Flóanum í rúm fjörutíu ár ásamt eiginmanni sínum, Guðmundi Sigurðssyni, og sjö börnum.

Ekki mikið samband við aðra Þjóðverja

„Ég man svo sem ekki eftir því að við höfum haft mikið samband við aðra Þjóðverja sem til Íslands komu á svipuðum tíma og við. Það var starfandi félag á Suðurlandi sem hér Germanía en mamma tók aldrei þátt í starfi þess en ég man að hún átti tvær þýskar vinkonur á Selfossi á meðan hún lifði.“

Jóhanna segist ekki eiga neitt nákomnið skyldfólk á lífi í Þýskalandi í dag fyrir utan einn frænda sem var bróðursonur mömmu hennar en því fleiri afkomendur á Íslandi. „Börn, barnabörn og barnabarnabörn.“

ChitoCare beauty

BODY LOTION BODY SCRUB

Við kynnum til leiks
þennan frábæra dúett

- Mýkjandi og rakagefandi
- Dregur úr roða og piringi
- Gefur húðinni silkimjúka áferð
- Náttúruleg vörn

ChitoCare Beauty eru nýjar íslenskar náttúrulegar snyrtivörur unnar úr kítósani sem þekkt er fyrir græðandi eiginleika.

ChitoCare er viðurkennt fyrir allar húðgerðir, einnig viðkvæma og exemkennda húð.

ChitoCare®

Græðandi gel

Frábært í fyrstu hjálp og á húðvandamál.
ChitoCare fæst sem gel eða sprej og á heima
í sjúkrakassa og ísskáp á hverju heimili.

- Verndar húð
- Góð áhrif á bruna
- Dregur úr örmyndun
- Dregur úr sviða, roða og kláða
- Náttúrulega græðandi
- Myndar filmu yfir sár

ÓSKARSGATA 7 · 580 SIGLUFJÖRDUR
TEL: (+354) 460 6900 · INFO@PRIMEX.IS · WWW.CHITOCARE.IS

NÝSKÖPUNARVERÐLAUN
ÍSLANDS

Ragnildur Helga Jónsdóttir heima í Ausu í fuglafriðlandinu, steinsnar frá Hvanneyri. Horfir yfir Andakílsá í átt að Skarðsheiðinni með Brekkufjall og Hafnarfjall (fjær) hinu megin árinna.

Ragnildur Helga Jónsdóttir, bóndi og umhverfisfræðingur:

Landbúnaður og náttúruvernd eiga samleið

– bændur geta nýtt betur verðmæta staðbundna þekkingu sína

Sigurður Már
Harðarson

Stundum hefur það loðað við þjóðfélagsumræðu á Íslandi um umhverfis- og náttúruvernd að þar eigi bændur – einkum sauðfjábændur og hrossabændur – tæpast tilkall til skoðana, enda eigi þeir drjúga hlutdeild í því að illa sé komið fyrir landinu á ákveðnum svæðum. Dæmin sanna þó að bændur eru margir hverjir ágætir náttúruverndarmenn og leika lykilhlutverk á ýmsum sviðum náttúru- og umhverfisverndar, sem vörslumenn lands. Stór hluti landsins er einmitt í þeirra umsjá.

Stjórnvöld, að frumkvæði Guðmundar Inga Guðbrandssonar umhverfis- og auðlindaráðherra, og Bændasamtök Íslands hafa nú tekið höndum saman um að setja af stað verkefni sem hefur þann tilgang að virkja bændur með formlegum hætti til að sinna náttúruvernd á þeirra landsvæðum. Með undirritun samstarfsfirlýsingar Guð-

mundar Inga og Sindra Sigurgeirssonar, formanns Bændasamtaka Íslands, í byrjun desember síðastliðnum í friðlandinu Andakíl í Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri var stigið fyrsta skrefið að samstarfi bænda og stjórnvalda í náttúruvernd og þar með ef til vill að því að kveða niður drauga umræðunnar.

Bóndinn og umhverfisfræðingurinn í Ausu

Fyrir undirritun samstarfsyfirlýsingarinnar á Hvanneyri voru flutt fáein erindi. Ragnhildur Helga Jónsdóttir býr við þá sérstöðu að vera öllum hnútum kunnug þegar kemur að náttúruvernd og sveitabúskap – en hún er sauðfjárbóndi innan fuglafriðlandsins í Andakíl og með meistaraþróf í umhverfisfræðum. Hún deildi reynslu sinni í erindi fyrir undirritunina.

Ragnhildur Helga er fædd og uppalin á bænum Ausu í Andakíl, en jörðin hefur verið í eigu fjölskyldu hennar í liðlega eina öld. Hún er landfræðingur, með meistaraþróf í umhverfisfræðum og hefur um árabíl starfað við Landbúnaðarháskóla Íslands þar sem hún er nú brautarstjóri náttúru- og umhverfisfræða. Hún er aukinheldur safnsstjóri Landbúnaðarsafnsins á Hvanneyri og gjörþekkir því landbúnað og aðra náttúrunýtingu í fortíð og nútíð.

„Já, það er mitt hjartans mál að setta andstæðar fylkingar og fá fólk beggja vegna víglínunnar til að hætta átökunum og ræða saman á jafningjagrunni,“ segir Ragnhildur spurð um hennar álit á þessum erjum bænda við fólk úr röðum náttúruverndarsinna. „Það hefur verið lenska hjá ákveðnum stofnunum að tala niður til bænda og landeigenda varðandi þessi mál, sem hefur svo aftur hert fjandskapinn þeim megin.“

Virðing fyrir náttúrunni

Að sögn Ragnhildar var henni í blóð borð að bera virðingu fyrir náttúrunni og sérstaklega hafi móðir hennar haft áhrif á hana að þessu leyti. „Í Ausu ólst ég upp með náttúrunni í hefðbundnum bústörfum, en um leið var fylgst með fuglalífi, fiskgengd og flóðum, því flæðihætta er á engjum.“

Eftir stúdentspróf fór ég í landfræði við Háskóla Íslands. Það sem heillaði við hana var að þetta er mjög þverfaglegt nám, þar sem bæði er farið ofan í ferla náttúrunnar, en ekki síður í samspil manns og náttúru. Mig langaði ekki til að kafa djúpt í líffræði eða jarðfræði, en mikill kostur er að fá innsýn inn í svona margt eins og gert er í landfræðinni. Eftir landfræðina hóf ég vinnu við Bændaskólann á Hvanneyri, sem nú heitir Landbúnaðarháskóli Íslands (Lbhí).

Erindi flutt um bænda og náttúruvernd við undirritun viljayfirlýsingar milli bænda og stjórnvalda um samstarf í náttúruvernd.

Ég var í kennslu, kynningarstörfum, efnagreiningum og ýmsu öðru. Nokkrum árum seinna fór ég svo í meistaranám í umhverfisfræði við Háskóla Íslands, en það nám var að byrja þá og féll alveg að mínu áhugasviði – þverfaglegt nám sem skoðar helstu viðfangsefni í umhverfismálunum og hvernig við fáum fólk til að breyta hegðun.

Að því námi loknu vann ég hjá Umhverfisráðgjöf Íslands í liðlega sex ár, einkum við Staðardagskrárvinnu hjá litlum sveitarfélögum. Þar kynntist ég fólki og aðstæðum um allt land og var það mjög lærdómsríkt. Einnig vann ég í þó nokkrum verkefnum sem snúa að úrgangsmálum hjá sveitarfélögum – sístækkandi verkefni sem snerta alla íbúa. Ég missti vinnuna hjá UMÍS í lok árs 2009 en hafði verið með stundakennslu við Lbhí og var fljótlega boðið að taka fleiri áfanga þar í kennslu. Ég var síðan fastráðin þar 2012. Ég kenni bæði í bændadeild og í háskóladeildum, er námsbrautarstjóri yfir náttúru- og umhverfisfræði og síðan

í ársbyrjun 2017 hef ég verið safnstjóri Landbúnaðarsafns Íslands,“ segir Ragnhildur um bakgrunn þeirrar persónu sem hún er í dag.

Siðfræði náttúrunnar og samráð

Það að lifa með náttúrunni og vera í daglegum störfum í sveitinni mótaði mjög lífsviðhorf Ragnhildar. „Bæði lærði ég að við þurfum að nota landið á skynsamlegan hátt, en jafnframt verðum við að fara vel með það og lifa með því, en ekki á því. Þetta var því ástæðan fyrir að ég valdi umhverfisfræðina. En einnig blandaðist þar inn í að mér hefur lengi fundist umræðan um nýtingu lands á einhverjum villigötum.“

Stundum er bakari hengdur fyrir smíð í þessum málum; einblínt á einhver atriði sem betur megi fara, en horft fram hjá öðrum sem skapa hugsanlega enn stærri vandamál. Hluti af náminu í umhverfisfræði felst í siðfræði náttúrunnar og er það efni sem ég held að allir ættu að læra – það eru alltaf margar hliðar

Geststofa friðlands fugla í Andakil opnar formlega nú í vor í hlöðu Halldórsfjöss. Ragnhildur Helga segir að blesgæsin sæki í bestu túnin á Hvanneyri, þar sem regluleg endur-ræktun er stunduð og fyrir henni sé þetta hlaðborð af orkurikustu grösunum sem hún nýtir til að fita sig sem hraðast upp áður en hún heldur farfluginu áfram.

Á skrifstofunni í Ásgarði, aðalbyggingu Landbúnaðarháskóla Íslands.

á málum og það er hollt fyrir okkur að skoða málin út frá fleiri sjónarhornum en okkar eigin. Annar mikilvægur hlutur sem var kenndur í umhverfisfræðinni var samráðsstjórnun og hvernig við fáum

ólíka hagsmunaaðila saman að borði til að fjalla um tiltekin málefni sem eru til umræðu. Þar er lögð áhersla á að allir í sameiningu taki ákvarðanir sem meiri sátt er um og leiði til farsælli niðurstöðu,

en ef ekki er tekið tillit til mismunandi skoðana og ólíkra hagsmuna. Við sjáum margt í umræðu dagsins í dag, þar sem betra væri að við nýttum samráð miklu betur og get ég nefnt vegagerð og landgræðslu sem dæmi um það.“

Ofbeit er til vansa fyrir bændur

„Á undanförunum árum og áratugum hefur þónokkur umræða verið um ástand gróðurþekju landsins, hvort og þá hvar sé um ofbeit að ræða og hins vegar hvar land sé í framför. Ég er algjörlega sammála því að á ákveðnum svæðum landsins er enn í dag um ofbeit að ræða og það er til vansa fyrir okkur sem stétt. Það virðist sem ofbeit sé í dag frekar vegna hrossa-beitar en sauðfjár – en kemur á sama stað niður, við eigum ekki og þurfum ekki að ofbeita land. En svo greinir menn á um önnur svæði sem annar hópurinn vill meina að annaðhvort standi í stað eða sé í framför, meðan hinn hópurinn vill meina að svæðið sé ofnýtt. Ég held að þau svæði sem eru ofbeitt séu alls ekki eins umfangsmikil, eins og ætla má á köflum af orðræðu þeirra sem hafa hæst um landgræðslu og slæmt ástand lands. Og við verðum líka að greina á milli hvort það séu svæði þar sem var of mikil nýting fyrir áratugum eða öldum og svo hinna

CLAAS dráttarvélar – Augljós valkostur

Fjölbreytt lína CLAAS dráttarvéla frá 75 til 530 hestöfl tryggir bændum og verkþökum vél við sitt hæfi.

Ríkulegur staðalbúnaður og aukabúnaður sniðin að þörfum hvers og eins.

Hafið samband við sölumenn okkar og kynnið ykkur framúrskarandi nýjungar í CLAAS línunni.

FRUM - www.frum.is

- CLAAS Arion 510-550
- 125-165 hp 4 strokka
- Hexactiv vökvaskipting eða CMATIC stiglaus skipting
- 110 - 150 | LS vökvaf læði
- Fullfjaðrandi öikumannshús

- CLAAS Arion 610-660
- 135-205 hp 6 strokka
- Hexactiv vökvaskipting eða CMATIC stiglaus skipting
- 120 – 150 | LS vökvaf læði
- Fullfjaðrandi öikumannshús

- CLAAS Axion 810-960
- 205-445 hestöfl
- Hexactiv gírskipting eða CMATIC stiglaus skipting
- 110 - 220 | LS vökvaf læði

- CLAAS Arion 410-460
- 90 - 140 hestöfl.
- Quadrishift eða Hexashift
- Panoramic öikumannshús
- Framúrskarandi aðbúnaður og útsýni
- 60 | - 110 | LS vökvaf læði

VÉLFANG

VERKIN TALA

CLAAS

Gylfafiöt 32 • 112 Reykjavík • Sími 580 8200 • www.velfang.is • Frostagata 2a • 600 Akureyri • www.claas.is

Safnstjórnin á Landbúnaðarsafninu á Hvanneyri. Þetta áhugaverða safn laðar til sín fimm þúsund gesti ár hvert.

Myndir / smh

svæðanna þar sem ofnýting er í gangi enn þann dag í dag.

Það sem angrar mig hvað mest eru þessi einstrengingslegu sjónarmið sem haldið er á lofti. Miðað við orðfærið á köflum mætti halda að allir landeigendur væru óalandi og óferjandi landníðingar. Og svo á hinn bóginn eru bændur oft mjög dómharðir í garð þeirra sem vinna að landgræðslu. Það er alveg ljóst að það er öllum til skaða að fara í slíkar skotgrafir. Og það er mitt hjartans mál að við reynum að sætta andstæðar fylkingar og fá fólk, beggja vegna borðs, til að hætta þessum „opinberu aftökum“ og ræða saman á jafningjagrunni, ekki þessari lensku að starfsmenn stofnana sem fjalla um landgræðslu og rannsóknir á landgæðum tali niður til bændanna og landeigendanna, og svo á hinni hliðinni að bændurnir tali í vandlættingartón um „sérfræðingana að sunnan“. Það býr verðmæt þekking á báðum stöðum og við erum fátækari sem heild ef við reynum ekki að fá fram alla þessa þekkingu, ekki bara helminginn og láta „hina hliðina“ eyða orkunni í að verja sig og sinn málstað. Við þurfum að breyta þessari menningu okkar að allt sé annaðhvort svart eða hvítt – reynslan hefur sýnt að það eru fjölda margir gráir tónar í öllum

málum. Með samræðu og samráði er líklegra að við fáum allar hliðarnar og alla möguleikana fram. En ef það er bara annar aðilinn sem er ráðandi þá eru mun meiri líkur á að hinar hliðarnar fái ekki vægi. Auk þess þurfum við að hafa í huga að árangur í landgræðslu og landbótum á stærri skala næst ekki nema með því að virkja umráðamenn landsins, sem í flestum tilfellum eru bændur, til að fá þá með í lið í þessu verkefni. Og til þess að það gerist, þurfum við að gæta að hvernig orðræðan er, því ólíklegt er að bændur verði fúsir til samvinnu ef búið er að tala þá niður á opinberum vettvangi. Vegna þessa er mikilvægt að við höfum gott samráð á milli aðila, þar sem tekið er tillit til allra sjónarmiða. Þess vegna bind ég vonir við verkefni eins og Gróflind, þar sem ólíkir hagsmunaaðilar koma að og vinna í sameiningu að bættum landgæðum,“ segir Ragnhildur og vísar til verkefnis sem byggir á samkomulagi á milli atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins, Bændasamtaka Íslands, Landgræðslu ríkisins og Landsamtaka sauðfjárbænda. Landgræðsla ríkisins fer með umsjón verkefnisins og því er ætlað að skila með reglubundnum hætti heildarmati á ástandi gróður- og jarðvegsauðlinda landsins og þróa sjálfbærniásvið fyrir nýtingu auðlindanna.

Fjölmargir bændur unnið gríðarlega gott starf

„Ég held því að samráðsaðferðin sé heillavænlegri heldur en að nota breiðu spjótin í umræðunni. Það er hætt við að of margir hafi nú þegar sagt of mikið, til að auðvelt sé að bakka og setjast saman að borði – en það verður að vera verkefni okkar í sameiningu.“

En ég vil taka fram að fjölmargir bændur hafa unnið gríðarlega gott starf í landgræðslu og landbótum á undanförunum áratugum – og einungis hluti af því hefur notið styrkja frá ríkinu. Á minni jörð höfum við unnið að landgræðslu á undanförunum áratugum, án nokkurra styrkja, og nú er svo komið að það eru ekki stór svæði eftir sem eru lítt gróin. Bændur hafa sjálfir séð ávinning af því að bæta landgæði sinna jarða og staðið sig vel í því. Þessu til viðbótar hafa síðan komið verkefni eins og Bændur græða landið, sem hefur skilað miklum árangri, meðal annars í að koma á samtali milli bænda og fulltrúa Landgræðslunnar.

En þessi mál verða klárlega enn meira á dagskrá á komandi árum, sérstaklega í tengslum við loftslagsbreytingar og tækifæri bænda til einhvers konar loftslagsbókhalds á sínum jörðum. Þá fara

menn í að skoða hver sé losun koldíoxíðs í tengslum við búreksturinn og jafnframt hvernig hægt sé að binda það til að gera reksturinn kolefnishlutlausan – og jafnvel að geta selt losunarheimildir þegar það kerfi verður sett á. Þannig að í þessum geira felast mikil tækifæri fyrir íslenska bændur, sem við eigum að nýta okkur og þar með bæta fyrir landnýtingu fyrri áratuga og alda. Hún skýrðist framan af af því að fólk á þeim tíma var að berjast við að lifa af í harðbýlu landi og síðan af því þegar þjóðfélagið kallaði á meiri og meiri mat á fyrri hluta 20. aldar og bændur brugðust við með meiri framleiðslu. Hún var hugsanlega meiri en landið þoldi miðað við þeirrar tíma tækni og þekkingu.“

Viðhorf bænda til náttúruverndar

En hver eru viðhorf bænda til náttúruverndar og skyldu þau almennt eitthvað hafa breyst? Ragnhildur segir að tilfinning hennar sé að bændur séu almennt mjög jákvæðir gagnvart náttúruvernd. „Þeir lifa með náttúrunni, taka eftir ýmsu því sem er í gangi í henni, breytingum sem verða og geta oft fyrir greint þær

heldur en aðilar sem eru að rannsaka ákveðna ferla – bara með því að fylgjast með.

En bændur gera oft kröfu um að góð rök fylgi með og eru gagnrýnir í jákvæðri merkingu þess orðs. Það þarf að vera alvöru undirstaða fyrir málum, bæði þekking og skynsemi. Ef að rökin eru góð og bændur sjá möguleika sem felast í svona verkefnum – eins og nú er í burðarliðnum hjá stjórnvöldum og Bændasamtökunum – þá eru þeir allflestir tilbúnir til að taka þátt.

Mín reynsla er að það er ekki síður eldra fólknið sem er opið fyrir þessum tækifærum – þetta er oft alveg ótrúlega fram-sýnt fólk og aðdáunarvert að heyra þeirra sýn á þessi mál og hversu auðvelt þau eiga með að sjá tækifærin sem felast í náttúruvernd og góðri umgengni við umhverfi.

Auðvitað eru svartir sauðir í hópnum, hjá bændum eins og öðrum, en ég held að hlutfall þeirra sé ekki hátt. Og við eigum

ekki að magna upp áhrif þessara fáu – ef þeir eru bara fimm prósent hópsins, þá ættu þeir bara að fá fimm prósent af athyglinni. Beinum sjónum frekar að öllum þeim sem eru áhugasamir, eru að gera góða hluti og þannig fáum við jákvæðari áhrif en ella.“

Fuglafriðlandið í Andakíl

Sem fyrr segir var viljayfirlýsing stjórnvalda og Bændasamtaka Íslands um samstarf í náttúruvernd handsalað á Hvanneyri, sem er í hjarta fuglafriðlandsins í Andakíl. Ragnhildur segir að reynslan þar geti nýst á ýmsa vegu þegar formlegt samstarf bænda og stjórnvalda í náttúruvernd sé útfært. „Friðlandi fugla í Andakíl var komið á árið 2011 en á sér nokkra forsögu. Blesgæsir hafa löngum sótt að Hvanneyri og á engjarnar þar. Lengst af voru þær veiddar að einhverju marki, en upp úr 1980 var ákveðið af yfirvöldum á Hvanneyri að banna skotveiðar innan staðarins, vegna hættunnar sem þær sköpuðu fyrir fólk og búsmala. Þar með var komið nokkurs konar gríðasvæði fyrir gæsirnar og þeim fjölgaði smám saman.

Lán til jarðakaupa eða endurbóta

Byggðastofnun veitir sérstök landbúnaðarlán til að greiða fyrir kynslóðaskiptum og nýliðun í landbúnaði og þar með tryggja áframhaldandi búskap í sveitum landsins. Lánin eru jafnframt hugsuð til stækkunar eða endurbóta á bújörðum.

Um er að ræða verðtryggt lán til allt að 25 ára með 5% vöxtum. Möguleiki er að aðeins verði greiddir vextir fyrstu 3 árin. Skilyrði fyrir slíku láni er að á viðkomandi jörð sé stundaður búskapur í atvinnuskyni og á jörðinni sé föst búseta.

BYGGÐASTOFNUN

www.byggdastofnun.is

Á efri hæð Landbúnaðarsafnsins er að finna sérstaka sýningu sem helguð er konum í landbúnaði.

Um aldamótin var farið að vinna að því að koma á friðlandi blesgæsarinnar á Hvanneyri, sem hefði formlega stöðu sem náttúruverndarsvæði og komst það í gegn árið 2002. Fljótlega var farið að ræða hvort ætti ekki að stækka svæðið, því ljóst var að svæðið var tegundaríkt og mikilvægt fyrir fleiri tegundir en blesgæsina. Heimamenn höfðu því frumkvæði að stækkun svæðisins og unnu það í samstarfi við Umhverfisstofnun og jafnframt að þetta væri ekki einungis friðland blesgæsa, heldur friðland fugla. Það komst á árið 2011 og tveimur árum seinna var svæðið samþykkt sem eitt af Ramsarsvæðum landsins, en það eru votlendissvæði með alþjóðlegt gildi – einkum fyrir fugla – og eru einungis sex slík á Íslandi,“ segir Ragnhildur um forsöguna að friðlandinu.

„Friðlandið í Andakíl nær yfir hluta 12 jarða auk Hvanneyrarjarðarinnar í heild. Mín tilfinning er að heimamenn séu mjög jákvæðir gagnvart þessu friðlandi, enginn jarðeigenda var andvígur stækkun friðlandsins og allir eru áhugasamir um verkefnið. Þegar friðlandinu var komið á þurfti að aðlagja friðlýsingarskilmálana því að á svæðinu er landbúnaður stundaður, en það sem einkennir einmitt þetta svæði er að hérna samþættum við nýtingu og verndun – eitthvað sem má klárlega nýta sér á öðrum svæðum.

Á svæðinu njótum við þess að Landbúnaðarháskóli Íslands er í kjarna friðlandsins. Hér hafa verið stundaðar rannsóknir af ýmsum toga vítt og breitt um svæðið um langan tíma. Því höfum við þessa sögu að hér sé verið að rannsaka umhverfið og safna upplýsingum um það. Ég býst við að það hafi breytt afstöðu heimamanna og gert þá jákvæðari. Einnig erum við von því að svæðið sé

notað til kennslu og rannsókna og höfum jafnframt séð að þótt einhver umgangur sé um svæði, þá sé það ekki endilega til skaða.

Það er mikill fengur fyrir Landbúnaðarháskólann að vera staðsettur svona mitt í einu af sex Ramsarsvæðum landsins og gerir stöðu skólans einstaka. Það er stutt að fara í vettvangsvinnu með nemendur auk þess að stunda ýmsar rannsóknir á svæðinu. Einnig er hægt á markvissan hátt að nýta reynsluna frá okkur beint inn í kennslu, bæði fyrir verðandi bændur í Bændadeild skólans, en ekki síður fyrir aðra nemendur skólans. Því skapar þetta forskot fyrir skólann á svo mörgum sviðum.“

Með náttúruvernd skapast tækifæri

Með fleiri friðlýsingum á Íslandi og útbreiðslu náttúruverndar, sem umhverfis- og auðlindaráðherra hefur sett á dagskrá, verður brýnni þörf á beinni þátttöku bænda. „Það er ljóst að það er sífellt meiri almennur áhugi fyrir náttúruvernd. Bæði höfum við landsmenn séð nauðsyn þess að vernda náttúruna og hafa einhverja stjórn á hvernig við nýtum landið. En einnig felast mörg tækifæri í náttúruvernd, einkum varðandi ferðaþjónustu og möguleika sem í henni felast.

Við sem stundum landbúnað í hinum dreifðu byggðum landsins ættum þannig meira að horfa til náttúruverndar sem lið í að auka tekjur okkar, en ekki bara að náttúruvernd sé einhvers konar kvöð á jörðum okkar. Friðlýst svæði njóta aukinna vinsælda ferðamanna og þeir gestir þurfa þjónustu af ýmsu tagi, svo sem gistingu, veitingar, auk þess sem möguleikar skapast fyrir að selja þeim afurðir beint frá býli, svo fátt eitt sé talið.

Einn möguleikinn enn, sem of lítið hefur verið nýttur, er að staðkunnugt heimafólk taki á móti ferðamönnum og veiti þeim leiðsögn um sitt nágrenni og fræði um lífríkið á svæðinu út frá sínu sjónarhorni – það veitir ferðamönnum aukna upplifun af svæðinu og eykur enn meira ánægju þeirra. Þannig að í náttúruvernd geta falist tækifæri fyrir fólk sem stundar annars konar landnýtingu, til að bæta lífsafkomu í hinum dreifðu byggðum.“

Landnýting og náttúruvernd getur farið saman

„Það að svæði sé friðlýst þýðir ekki að við getum ekki nýtt landið undir landbúnað af ýmsum toga – það er öðru nær,“ segir Ragnhildur.

„Það er mjög mikilvægt að hafa í huga að í landnýtingu, þar á meðal landbúnaði, felst oft mjög mikilvæg verndun og jafnframt skapast með landnýtingunni búsvæði sem hentar ákveðnum tegundum mjög vel. Hjá okkur í Andakíl sækist blesgæsin í bestu túnin á Hvanneyri, þar sem regluleg endurræktun er stunduð og fyrir henni er þetta hlaðborð af orkuríkustu grösunum sem hún nýtir til að fita sig sem hraðast upp áður en hún heldur farfluginu áfram. Auðvitað hefur þetta neikvæð áhrif á endingu verðmætustu grasanna í túninu og ekki endilega víst að ef þarna væri einkarekið kúabú, væri eins mikil þolinmæði sýnd fyrir þessari beit blesgæsanna á túninu. Því væri fullkomlega eðlilegt að ríkið kæmi á einhvers konar styrkjakerfi þar sem þeir bændur sem verða sannanlega fyrir tjóni á ræktarlandi, vegna ágangs friðaðra fugla til dæmis, geta sótt um bætur til að dekkja í það minnsta hluta þessa tjóns. Slíkt fyrirkomulag þekkist í nágrannalöndum okkar og ég held að það hljóti að auka velvild bænda fyrir náttúruvernd, ef þeir vita af möguleika á að fá styrki fyrir tjón sem verður af þessum völdum.

Við þurfum að hugsa þessi mál upp á nýtt. Það er ekki hægt að ætlast til að bændur geti einir og sér borið það álag sem verður vegna þessa, en fá ekki einhverja umbun í staðinn.“

Verðmæt staðbundin þekking bænda

Ragnhildur bendir á að staðarþekking bænda sé verðmæti sem geti vel nýst þegar talað er um mögulegt hlutverk

þeirra í aukinni markvissri náttúruvernd. „Heimafólk á hverjum stað er mikilvægur vörsluaðili umhverfisins, þetta fólk hefur gríðarlega þekkingu á sínu næsta umhverfi, tekur eftir breytingum sem verða á því; til dæmis fjölda fugla, hvenær fuglar koma og fara, breytingar á gróðurfari,

rennsli áa, fiskgengd, straumum og svo mætti lengi telja. Það má vel vera að við þekkjum ekki nákvæmlega hvernig lífsferill einhvers lífveru er, hvort sem það er brandönd, lóa eða músarindill. En við fylgjumst með þessum fuglum og öðrum, um leið og við sinnum okkar verkum og

tökum því eftir ferlum sem vísindamenn, sem koma bara endrum og sinnum á svæðið, taka ekki eftir eða vita ekki um. Þessi þekking okkar er ekki síður mikilvæg heldur en þekking vísindamannanna. Ég vil leggja áherslu á að við eigum ekki að vanmeta þau verðmæti sem felast í þessari staðbundnu þekkingu. Og það er vegna þess að landbúnaður er stundaður vítt og breitt um landið sem við höfum allt þetta fólk þar, sem ber hag náttúrunnar fyrir brjósti.

Virkjum þetta fólk, sækjum þekkingu til þess á markvissan hátt og komum á samtali milli þess og vísindafólks – þannig fáum við breiðari þekkingu, tökum fyrir eftir ferlum í náttúrunni og getum vonandi fyrir komið í veg fyrir neikvæðar afleiðingar. Metum að verðleikum það sem þessi hópur hefur fram að færa. Með því móti sýnum við fólkinu sem stundar landbúnað hringinn í kringum landið þakklæti fyrir áhuga þess á umhverfinu og vekjum áhuga á að gera enn betur. Þannig fáum við fleiri í lið vörslufólks náttúrunnar – ekki veitir henni af.“

Hótelrúmföt og handklæði fyrir ferðapjónustuna

Allt lín fyrir: Hóтелиð • Gistiheimilið
Bændagistinguna • Airbnb Veitingasalinn
Heilsulindina • Þvottahúsið • Sérverslunina

Starfsmannafatnaður fyrir hótél og veitingahús

Eigum allt fyrir:

- Þjóninn
- Kokkinn
- Gestamóttökuna
- Þernuna
- Vikapiltinn
- Hótelstjórnandann

RÚN | **EDDA**
HEILDVERSLUN | HEILDVERSLUN

Sindri Sigurgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands og Guðmundur Ingi Guðbrandsson umhverfis- og auðlindaráðgjafi handsala viljayfirlýsingu um samstarf bænda og stjórnvalda í náttúruvernd.

Samstarf stjórnvalda og bænda um náttúruvernd

– greiningarvinna Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins

Sigurður Már Harðarson

Í byrjun desember á síðasta ári var undirrituð viljayfirlýsing milli Bændasamtaka Íslands og umhverfis- og auðlindaráðuneytis um samvinnu í málefnum landbúnaðar og náttúruverndar. Kom þar fram að í byrjun yrði unnin greining á mögulegum ávinningi af náttúruverndaraðgerðum á bújörðum og jafnframt að varpa ljósi á sjónarhorn og viðhorf bænda til náttúruverndar.

Verkefnið er fjármagnað af umhverfis- og auðlindaráðuneytinu, en Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins var falið að vinna greiningarvinnuna.

Viðhorf bænda könnuð

„Til að kanna viðhorf bænda til náttúruverndar verða sendar út spurningar til bænda í ákveðnum landshlutum. Í framhaldinu verða auglýstir kynningarfundir með íbúum þeirra svæða þar sem kannanir hafa farið fram. Þar verða niðurstöður kynntar og verkefnið í heild sinni. Áhersla verður lögð á að vinna verkefnið í samstarfi við bændur og landeigendur og þátttaka þeirra því mikilvæg á fundunum. Heildarniðurstöðu úr verkefninu er síðan að vænta næsta haust og verða notaðar til að marka áframhaldandi skref í þessum málum,“ segir Sigurður Torfi ráðunautur Ráðgjafarmiðstöðvar

landbúnaðarins og umsjónarmaður greiningarvinnunnar.

„Náttúruvernd og landbúnaður eru að mörgu leyti órjúfanleg hugtök. Í lögum um náttúruvernd er gert ráð fyrir að friðun geti átt sér stað út frá mismunandi forsendum og að landbúnaður geti þrífist á náttúruverndarsvæðum, meðal annars með friðun svæðameðsjálfbærri nýtingu auðlinda. Með öðrum orðum þá ætti náttúruvernd á bújörðum í mörgum tilvikum ekki að hafa mikil áhrif á hefðbundna búskaparhætti.“

Margvísleg verkefni bænda möguleg

„Það er ljóst að bændur búa yfir mikilli og verðmætri þekkingu á staðháttum í sínu landi og því er hlutverk bænda mikilvægt þegar kemur að náttúruvernd á bújörðum.

Sigurður Torfi Sigurðsson hefur umsjón með greiningarvinnu Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins.

Ef tekið er mið af sambærilegum verkefnum hjá nágrennaþjóðum okkar þá hafa bændur tekið að sér fjölbreytt verkefni sem tengjast ferðamennsku og náttúruvísindum. Þar má nefna ýmiss konar eftirlit, endurheimt og vöktun vistkerfa, svæðisleiðsögn, uppbyggingu og viðhaldi á göngustígum og öðrum innviðum svo eitthvað sé nefnt. Þá hafa svona verkefni haft í för með sér jákvæðari viðhorf til ættliðaskipta og búsetu til sveita,“ segir Sigurður Torfi.

65 kg Vitlick bætiefnafötur

Frábærar í lausagöngufjós. Tvær tegundir í boði.

Bætiefnafötur fyrir mjólkurkúr og hross.

Stein- og snefilefnaríkar, hátt seleninnihald.

- Winter: Inniheldur vítamín, stein- og snefilefni.
- High-Mag: Inniheldur stein- og snefilefni. Há í magnesíum.

Einnig til í 15 kg fötum

Búvörur SS | Fossháls 1, Reykjavík | Ormsvellir 4, Hvolsvöllur | 575 6000 | www.buvorur.is

Stalosan® F

Umhverfisvænt sóttþreinsiduft

Frábær forvörn gegn slefsýki í lömbum

Stalosan F vinnur gegn óæskilegum bakteríum, vírusum, sveppum og snýkjudyrum. Slefsýki í lömbum orsakast af *E. coli* sem berst með óhreinindum, oft á undan broddmjólkinni. Stalosan F er öflug vörn gegn *E. coli* og hefur reynst vel sem forvörn gegn slefsýki. Með góðum forvörnum sparast vinna og kostnaður við lyf.

Stalosan F - Náttúrulegt sóttþreinsiduft með lágt sýrustig sem er hagstætt fyrir húð dýra.

- Ekki skaðlegt fólki eða dýrum og því óhætt að nota sem undirburð hjá öllum dýrum, þar með talin ungvíði.
- Bindur ammóníak og lækkar sýrustig í umhverfi dýranna.
- Skapar óhagstæðar aðstæður fyrir skaðlegar örverur og ýtir ekki undir myndun fjölonæmra baktería.
- Stalosan F kemur meðal annars í veg fyrir júgurbólgu, öndunarferasjúkdóma, húðvandamál.

NÝ VARA!

Sóttþreinsandi sárakrem frá Stalosan.

Búvörur SS | Fossháls 1, Reykjavík | Ormsvellir 4, Hvolsvöllur | 575 6000 | www.buvorur.is

Lilja Jóhannesdóttir starfsmaður Náttúrustofu Suðausturlands. Hún hefur kannað hug bænda til fuglalífs og náttúruverndar þar sem í ljós kemur að ríflega helmingur þeirra svaraði því til að mikilvægt eða mjög mikilvægt væri að hafa ríkulegt fuglalíf á jörðum sínum. Flestir ætla að stækka ræktarlandið á jörðum sínum.

Landnýting og fuglabúsvæði geta átt vel saman

– bændur geta ýmislegt gert til að viðhalda ríkulegu fuglalífi

Sigurður Már
Harðarson

Lilja Jóhannesdóttir, starfsmaður Náttúrustofu Suðausturlands, hefur á síðustu árum rannsakað áhrif landnýtingar á búsvæði vaðfugla og kannað hug bænda til fuglalífs og náttúruverndar. Helstu niðurstöður þeirra rannsókna eru að með aukinni landnýtingu á láglendi sé líklegt að búsvæðum vaðfugla sé ógnað. Hins vegar geti ræktað land í úthögum, þar sem land er rýrt, komið fuglunum að gagni. Ríflega helmingur þeirra bænda sem voru spurðir í könnuninni sögðust vera líklegir eða mjög líklegir til að auka við ræktað land. Nær allir sögðu að það væri mikilvægt eða mjög mikilvægt að hafa ríkulegt fuglalíf á jörðum sínum.

„Rannsóknir mínar sýna að það er hærrí þéttleiki fugla í úthagnum heldur en á ræktaðu landi, þannig að náttúrulegri búsvæðin virðast frekar uppfylla þau skilyrði sem fuglar þurfa til lífsviðurværis. Því er líklegt að ef ræktað land breiðist mikið út sé hætt við að lífsskilyrði þessara tegunda skerðist og vænta má að þeim fækki. Þetta er þó aðeins breytilegt á milli landshluta og landslagi því á svæðum þar sem úthaginn er ófrjósamari og

jarðvegur súrari þá nýta fuglarnir sér frekar ræktað land,“ segir Lilja.

Hlífa skal votlendi

Hún telur að í ljósi þess að nánast allir bændur vilji ríkulegt fuglalíf á jörðum sínum geti þeir sjálfir haft eitthvað um það að segja að svo sé; með því að hlífa votlendi þegar land er brotið fyrir ræktun. „Votlendi er gríðarlega mikilvægt fyrir þessa fugla. Þessir fuglar þurfa að hafa

gott aðgengi að vatni og því nýttast tjarnir þeim vel. Þess vegna er mikilvægt að halda tjörnum á sínum stað eða jafnvel útbúa nýjar. Einnig má endurheimta votlendi sem mótvægisáðgerð, að endurheimta votlendi á svæðum sem ekki er verið að nýta.

Annað sem hægt er að gera sem nýttist fuglunum er að skilja eftir náttúruleg búsvæði á milli ræktaðra svæða en slík mósaík búsvæða er líkleg til að vera góð fyrir fuglana. Einnig geta kantar á túnnum nýst sem neyðarúrræði fyrir fugla með unga í túnnum þegar komið er að slætti og verið athvarf fyrir fuglana að forða sér á," segir Lilja.

Heimsótti 62 bæi víðs vegar um landið

Lilja fór vettvangsferðir um landið sumrin 2013 og 2014; heimsótti 62 bæi víðs vegar um landið; 24 bæi á Suðurlandi, 16 á Vesturlandi og 22 á Norðurlandi. „Bæirnir voru af ýmsum stærðum, með fjölbreytt búfjárhald og bændur á ýmsum aldri og af báðum kynjum. Spurt var ýmissa spurninga og svarmöguleikarnir voru yfirleitt fimm þar sem skoðunum var lýst frá að vera mjög líklegar yfir í mjög ólíklegar," segir Lilja.

Fyrst voru bændur spurðir hvort þeir hygðust auka flatarmál ræktaðs lands á næstu fimm árum. Ríflega helmingur (63%) sögðust vera líklegir eða mjög líklegir til að auka við ræktað land. Nokkrir voru hlutlausir en af þeim 20% sem sögðust ólíklegir eða mjög ólíklegir til að auka ræktun kváðust 8% ekki hafa meira land til ræktunar.

Næst var spurt um viðhorf til fuglaverndar. Nær allir bændur (97%) sögðu að það væri mikilvægt eða mjög mikilvægt að hafa ríkulegt fuglalíf á jörðum sínum. Eldri bændur reyndust ívið jákvæðari fyrir fuglavernd en þeir yngri. Þegar spurt var hvort bændur tækju tillit til fugla við landnotkun sögðust aðeins um 30% þegar gera það. Þegar spurt var um hvaða aðgerðir það væru sem bændur gripu til fyrir fugla voru algengustu svörin að þeir reyndu að hlífa fuglum í slætti og tjörnum við raski.

Meirihlutinn myndi stýra beit fyrir fugla

Þá voru bændur spurðir hver afstaða þeirra væri til nokkurra þátta er varða

landnotkun og eru þekktir að því að hafa mikil áhrif á fugla. Fyrst var spurt hvort þeir væru líklegir til að stýra beit þannig að hún gæti hentað fuglum en mófuglar þrífast best við hóflega beit en þá helst runnagróður niðri og landslagið er opið og góð yfirsýn. Yfir helmingur bænda taldi að þeir myndu gjarnan stýra beit fyrir fugla ef upplýsingar um slíkt lægju fyrir.

Þá var spurt hvort bændur væru líklegir til að hlífa tjörnum og pollum við framræslu. Yfir 90% sögðust þegar gera það eða vera líklegir til að hlífa þessum mikilvægu búsvæðum. Um 60% bænda sögðust vera líklegir til að stýra almennri landnotkun á jörðum sínum til hagsbóta fyrir fugla ef fyrir lægju upplýsingar um hvaða hlutar jarðarinnar væru mikilvægastir.

Að síðustu var spurt hvort að mögulegt væri að seinka slætti ef það gæti hjálpað fuglum. Það töldu flestir ómögulegt vegna norðlægrar stöðu landsins og hversu erfitt það er nú þegar að finna veður heppilegt til sláttar. Spurt var hvort peningagreiðslur gætu breytt afstöðu til ofangreindra þátta en fæstir töldu að það skipti máli.

Niðurstöður spurningalista sem lagður var fyrir íslenska bændur sumrin 2013 og 2014. Heimsóttir voru 62 bændur víðs vegar um landið á mismunandi bæjum og þeir spurðir um álit á mófuglum og velferð þeirra (Jóhannesdóttir 2017).

Bændur vilja sporna gegn neikvæðum áhrifum landbúnaðar

Lilja segir að miðað við niðurstöður spurningalistans séu bændur reiðubúnir að taka þátt í aðgerðum sem miðast við að minnka neikvæð áhrif aukins landbúnaðar á mófuglalíf. „Vænlegasta næsta skref væri því væntanlega að kynna þessar aðgerðir fyrir bændum en til þess þarf ákveðið fjármagn sem ekki hefur náðst að afla. Hér má líka hafa í huga að fuglalíf er nátengt ýmsum öðrum þáttum í umhverfinu svo sem gróðurfari, frjósemi, vatnsgæðum og fleiru svo aðgerðir sem beinast að því að vernda fugla nýttast í náttúruvernd á miklu breiðari grunni.

Á Íslandi í dag finnast ofurstórir mófuglastofnar og fyrir sumar tegundir, líkt og heiðlóuna, vorboðann ljúfa, verpir þriðjungur heimsstofnsins á Íslandi. Það

þarf því ekki að fara mörgum orðum um hversu gífurlega mikilvægt fyrir þessa tegund Ísland er. Velferð þessara tegunda byggir þó á að þær hafi aðgang að heppilegum búsvæðum en víða í Evrópu hefur verið þrengt verulega að þessum tegundum og þeim fækkað gífurlega í kjölfarið. Til dæmis fækkaði heiðlóu um fjórðung á síðustu tæpu 20 árum í Skotlandi. Stofnum þessara tegunda mun einnig hraka hratt hér ef ekki er að gætt.“

Stofnstærðarmat 7 algengustu mófuglanna á Íslandi (fyrir utan þúfuttling), hlutfall af heimsstofni og hvenær viðkomandi tegund var friðuð á Íslandi (Thorup 2004; Delany og Scott 2002; Schmalensee 2013).

Samsetning búsvæða á Íslandi, þar sem ræktað land og úthagi fléttast saman í fíngerða mósaik virðist að sögn Lilju henta mófuglum vel. Í dag sé um sjö prósent lands undir 200 metrum yfir sjávarmáli á Íslandi nýtt til ræktunar á meðan í mörgum þéttbýlli Evrópuríkjum er fjórðungur lands nýttur – og að auki er landslag þar meira mengað af mannanna verkum.

Hætt sé við að ef þekja ræktaðs lands eykst mikið þá muni mófuglarnir hljóta skaða af. Þetta á einkum við um frjósamari svæði, svo sem láglandi Suðurlands og Eyja- og Skagafjörð, en sú frjósemi helgast mikið af áburði næringar- og steinefna frá gosbeltinu sem gera jarðveginn gjöfulan. Þetta endurspeglast í að þetta eru helstu landbúnaðarhéruð á Íslandi og á sama tíma ein mikilvægustu svæðin fyrir mófugla en rannsóknir sýna að það er hærra þéttleiki þessara fugla á þessum svæðum frekar en á svæðum fjær gosbeltunum. „Rannsóknir mínar sýna einmitt að mófuglar á frjósamari svæðum, svo sem á láglandi Suðurlands og í Eyja- og Skagafirði, kjósa frekar að nýta sér úthagann heldur en ræktað land. Aftur á móti sækja fuglar á Vesturlandi og í uppsveitum á Suðurlandi að einhverju leyti í ræktaða landið því þar hefur frjósemin verið aukin með áburði og mögulega kölkun jarðvegs. Þannig út frá sjónarhorni fuglanna er heppilegra að ef auka á magn ræktaðs lands þá er betra að það sé gert á svæðum sem eru síður frjósamari frekar en að gengið sé á úthagann á frjósamari svæðum," segir Lilja.

VELKOMIN Í LBHÍ

Landbúnaðarháskólinn Íslands (Lbhí) býður upp á fjölmarga námsmöguleika í litlum og persónulegum skóla. Sérstaða okkar er nám við kjöraðstæður þar sem hver einstaklingur skiptir máli og allir þekkjast vel. Aðgengi að kennurum og stoðþjónustu er gott og eru allir boðnir og búnir til þess að aðstoða nemendur eftir fremsta megni. Nám á háskóladeild og í búfræði er kennt á Hvanneyri í Borgarfirði og á Keldnaholti í Reykjavík. Nám á garðyrkjubrautum er kennt á Reykjum í Ölfusi.

STARFSMENNTAEILD

Í starfsmenntaeild er boðið upp á nám í búfræði og garðyrkju á framhaldsskólastigi.

Búfræði er tveggja ára sérhæft starfsnám sem er kennt á Hvanneyri en 12 vikna námsdvöl fer fram víða um landið. Námið eykur þekkingu og færni nemandans til að takast á við búrekstur og landbúnaðarstörf og þykir einnig góður grunnur fyrir áframhaldandi nám á sviði búvísinda eða dýralækninga. Reglulega er boðið upp á fjarnám á hálfum hraða fyrir starfandi bændur og er það þá auglýst sérstaklega.

Nám í garðyrkju er sérhæft starfsnám með tveggja ára bóklegrri kennslu á Reykjum í Ölfusi ásamt 60 vikna verknámi. Tekið er inn í námið annað hvort ár, næst haustið 2020. Hægt er að stunda nám á sex brautum; í blómaskreytingum, garð- og skógarglöntuframleiðslu, lífrænni ræktun matjurta, ylrækt, skógi og náttúru, og skrudgarðyrkju. Hægt að taka námið sem fjarnám á hálfum hraða með reglulegum staðlotum. Góðir starfsmöguleikar eru fyrir nemendur sem útskrifast úr deildum garðyrkjufræða.

HÁSKÓLADEILD

Við Auðlinda- og umhverfisdeild skólans eru starfræktar fimm námsbrautir til BS prófs: búvísindi, hestafræði, náttúru- og umhverfisfræði (sjálfbær landnýting), skógræði og umhverfisskipulag. Þessar brautir eru kenndar á Hvanneyri. Lögð er áhersla á sveigjanleika í BS náminu þar sem nemandinn hefur tækifæri til að laga námið að aðstæðum og áhugasviðum sínum, jafnframt því sem hann öðlast breiðan bakgrunn fyrir margvísleg störf eða frekari menntun.

Hægt er að stunda einstaklingsmiðað rannsóknarnám til meistara- og doktorsprófs í búvísindum og ýmsum greinum náttúru- og umhverfissvísinda á kjörsviðum skólans. Einnig er meistaranámsbraut (MS) í skipulagsfræði kennd á Keldnaholti í Reykjavík.

RANNSÓKNIR

Hjá Lbhí er sérútbúin aðstaða til rannsókna, m.a. á sviði búvísinda, náttúru- og umhverfisfræða, skógræði, landgræðslu og jarðvegseyðingar. Þar má nefna aðstöðu til fæðu- og jarðvegsgreininga, sameindaerfðafræði, kolefnisbindingar og losunar gróðurhúsalofttegunda. Þá hefur Lbhí yfir að ráða aðstöðu og tækjum til margháttæðra efnagreininga.

Sérstaða háskólans felst í hlutfallslega miklu rannsóknarstarfi, sem er mikill styrkur þegar kemur að rannsóknartengdu námi, þ.e. námi til meistara- og doktorsgráða. Nýr sjóður hefur verið stofnaður til að styrkja nemendur í doktorsnámi við skólann og má finna nánari upplýsingar á heimasíðu skólans.

FJARNÁM

Fjarnámslausnir í háskóladeild eru í boði á öllum grunnnámsbrautum (BS) en ekki í séráföngum umhverfisskipulagsfræða. Með fjarnámslausnum geta nemendur stundað nám sitt hvaðan sem er með því að hlusta á upptökur frá fyrirlesturum. Fjarnámslotur eru tvisvar á hverri önn þar sem nemendur gera verklegar æfingar, fara í námsferðir og annað sem krefst viðveru.

ENDURMENNTUN

Endurmenntun Lbhí býður bæði stutt og lengri námskeið víða um land og áhersla er á að þau henti fólki í fullri vinnu. Námskeiðin eru af ýmsum toga og má þar nefna trjáfellingar, rúningur og sveppatínsla sem dæmi. Einnig eru lengri námskeiðaraðir í boði, t.d. Reiðmaðurinn og Grænni skógar.

ALÞJÓÐLEGT SAMSTARF

Lbhí er í samstarfi við marga erlenda háskóla og er m.a. aðili að Erasmus, Nova og Nordplus. Við skólann starfar alþjóðafultrúi en meginhlutverk hans er að aðstoða nemendur sem vilja taka hluta námsins í erlendum háskólum. Alþjóðafultrúi veitir jafnframt nemendum og kennurum upplýsingar um erlent samstarf skólans og þau tækifæri sem þar liggja.

FRELSI

... TIL AÐ SKIPTA MÁLI

SNÚÐU VAXANDI ÁSKORUNUM Í UMHVERFISMÁLUM OG MATVÆLAFRAMLEIÐSLU ÞÉR Í VIL

Nýting náttúrunnar, verndun hennar og viðhald er mál sem snertir okkur öll og með nýrri þekkingu og frumkvöðlastarfi má gera hlutina á arðbæran hátt. Nám við Lbhí er tilvalið fyrir þá sem hafa áhuga á náttúru Íslands, umhverfismálum, sjálfbærni, búvísindum og matvælaframleiðslu. **Náttúran er einstök.**

UMSÓKNARFRESTUR ER TIL 5. JÚNÍ.

BÚVÍSINDI

BÚFRÆÐI

GARÐYRKJA

SKÓGFRÆÐI

NÁTTÚRU- OG
UMHVERFISFRÆÐI

FRAMHALDSNÁM

UMHVERFIS-
SKIPULAG

SKIPULAGSFRÆÐI

HESTAFRÆÐI

Hjónin Guðlaug Sigurðardóttir og Jóhannes Eyberg Ragnarsson í fjósínu á Hraunhálsi sem þau byggðu á árunum 1984 til 1985.

Myndir / HKr.

Búið að Hraunhálsi í Helgafellssveit á Snæfellsnesi í miðjum söguslóðum Eyrbyggju:

Hefur verið meðal tíu nythæstu kúabúa landsins í fjölda ára

Er nú í þriðja hæsta sæti á landsvísu og hefur fengið ótal
viðurkenningar að auki fyrir sauðfjárrækt

Hörður Kristjánsson

Hjónin Guðlaug Sigurðardóttir og Jóhannes Eyberg Ragnarsson reka myndarlegt bú á Hraunhálsi í Helgafellssveit á Snæfellsnesi þar sem þau eru með 26 mjólkandi kúr og um 80 kindur. Þau segja sauðfjárbúskapinn þó meira til gamans þrátt fyrir að hafa hlotið fyrir það fjölda viðurkenninga. Í mjólkurframleiðslunni hafa þau ekki síður verið að ná ótrúlegum árangri og staðið þar í hópi fremstu bænda á Íslandi í fjölda ára.

Þau eiga eina uppkomna dóttur, Kristínu Rós, sem býr í Stykkishólmi og er nú kennari í Fjölbautaskóla Snæfellinga í Grundarfirði. Hún er hagfræðingur að mennt og vann m.a. um tíma í Seðlabanka Íslands. Hún býr með Martin Markvoll tónlistarkennara og eiga þau eina dóttur, Nínu Elsu, sem á eina kú sem hún heimsækir reglulega í fjósið hjá ömmu og afa á Hraunhálsi. Jóhannes Eyberg segir

að svo skemmtilega vilji til að tengdasonurinn, sem er norskur að uppruna, sé líka af bóndabæ sem var með kúabúskap og mjólkurframleiðslu. Sá bær er í Helgeland, um miðbik Noregs.

Fluttu bæði eins árs að aldri í Helgafellssveitina

Hjónin Guðlaug og Jóhannes Eyberg fluttu hvort á sinn bæinn í Helgafellssveit

Hraunháls í Helgafellssveit á Snæfellsnesi.

með foreldrum sínum þegar þau voru eins árs að aldri og hafa búið í þessari sömu sveit allar götur síðan.

„Pabbi minn, Ragnar Hannesson, er frá Bjarneyjum í Breiðafirði og móðir mín, Jónína Jóhannesdóttir, er frá Langeyjarnesi í Klofningshreppi í Döllum. Þau bjuggu í Stykkishólmi og keyptu svo jörðina Hraunháls og fjölskyldan flutti hingað 20. maí 1964, þegar ég er eins árs,“ segir Jóhannes Eyberg, sem oftast er kallaður Eyberg í daglegu tali.

„Ég er fædd í Fróðárhreppi,“ segir Guðlaug eða Lauga eins og sveitungarnir þekkja hana. „Foreldrar mínir, Sigurður Hjartarson og Margrét Kjartansdóttir, fluttu á Staðarbakka 2. júní 1964 hér skammt frá þegar ég var um ársögmul.“

Þau Guðlaug og Jóhannes Eyberg ólust því upp sem nágrennar og segir Eyberg að hann hafi ekki þurft að fara langt til að sækja sér kvonfang. „Það eru ekki nema fimm kílómetrar á milli bæjanna.“

Tóku við búinu aðeins 19 og 20 ára gömul

Þau Guðlaug og Jóhannes Eyberg byrjuðu að rugla saman reytum 1981 og tóku við

Stutt er í Stykkishólm frá Hraunhálsi.

búi foreldra Eybergs um haustið 1982, en þá var faðir hans látinn. Eyberg var þá aðeins tvítugur að aldri og Guðlaug 19 ára. Skólagöngu í búvísindum og öðrum greinum urðu þau því að setja í bið en hófu í staðinn af miklu kappi nám í hörðum skóla lífsins á fjölmörgum sviðum og nánast öllum iðngreinum sem til eru. Verk þeirra sýna svo ekki er um villst að þar hafa þau náð slíkum árangri að efast má

um að fólk með ótal háskólagráður geti leikið það eftir. Allar þessar húsbýggingar eru að mestu leyti reistar með þeirra eigin kröftum. Aðkeypt vinna er því ekki mikil.

Fjármunir til kaupa á heyrinnutækjum voru ekki alltaf fyrir hendi í upphafi. Þá var það einfaldlega leyst með því að Eyberg tók sér í hönd smíðajárn, verkfæri

Guðlaug Sigurðardóttir og Jóhannes Eyberg Ragnarsson í fjárhúsinu sem þau byggðu 1999. Eyberg segir að Guðlaug eigi allan heiðurinn af sauðfjárræktinni.

Eyberg segir að natnin við gripina skipti líka miklu máli. Strokur og klór á herðum geti hæglega gefið 50 lítra. Kýrnar gefi því af sér í takt við þá væntumþykju og virðingu sem þeim er sýnd.

Byrjuðu í búskap með 14 hektara tún

Túnin á Hraunhálsi voru ekki nema 14 hektarar þegar þau tóku við búskapnum. Núna eru heimatúnin 55 hektarar.

„Það var því nóg hjá okkur að gera fyrstu árin,“ segir Eyberg.

Þar með er þó ekki öll sagan sögð. Haustið 2014 tóku þau Eyberg og Lauga að sér að vera í forsvari fyrir lagningu ljósleiðara á bæi í Helgafellssveit fyrir sveitarfélagið.

„Maður tók því þátt í að innleiða tölvuvæðinguna, en nú er ég búinn að segja það nokkrum sinnum að það mætti að ósekju slökkva á þessu fjárans interneti. Fólk er hætt að tala saman og grúfir sig bara yfir síma og tölvur. Þá fæ ég alltaf til baka að þetta komi nú úr hörðustu átt. Einhvern veginn held ég að við þurfum samt að skapa okkur umgengisreglur við þessa tækni, sérstaklega varðandi unga fólk,“ segir Eyberg.

Fólk er hætt að geta bjargað sér

„Fólk er búið að missa öll tengsl við raunveruleikann og nær ekki að bjarga sér, jafnvel með einföldustu hluti, ef eitthvað kemur upp á varðandi þessa tækni. Menntun verða að þekkja sín takmörk. Það er sorglegt að börn í dag kunni ekki einu sinni margföldunartöfluna.“

Með 25 til 28 mjólkandi kýr

Á Hraunhálsi hafa að jafnaði verið 25 til 28 mjólkandi kýr. Þar er gamalt rörmjaltakerfi sem menn telja ekki endilega það besta ef ná eigi hámarks-

Viðurkenningar og verðlaunaskjöl fylla nú alla veggir í kompunni í fjárhúsinu. Næst er væntanlega að þekja loftið.

og rafsuðutæki og smíðaði einfaldlega sjálfur tækin sem til þurfti, m.a. mykjudreifara og baggafæribönd. Í fyrstu var tækjasmíðin bara fyrir þau sjálf, en fljótlega fór hann að smíða fyrir aðra líka. Kom honum þar reynslan vel sem hann öðlaðist eftir grunnskólanám í starfi hjá Rafmagnsveitum ríkisins.

„Þar lærði ég að smíða úr tré og járni,“ segir Eyberg.

Hófu uppbyggingu á húsakosti strax frá fyrsta degi

Þótt þau kynnu þegar vel til verka í sveitinni þegar þau hófu sinn búskap, má

segja að það hafi verið stór ákvörðun að taka við búi með að segja má tvær hendur tómar. Húsakostur var þá lélegur á bænum að sögn Eybergs og strax 1982 hófust ungu hjónin sjálf handa við að byggja hlöðu við fjósið. Íbúðarhús byggðu þau svo 1983 og byrjuðu á haughúsi að nýju fjósi 1984. Var fjósið svo klárað 1985 og flutt þar inn með kýrnar um haustið, þá með 14 kýr.

„Svo byggjum við fjárhúsin hérna 1999 og byggjum við íbúðarhúsið 2011 og nýja skemmu 2015. Ég held að nú séum við hætt að byggja,“ segir Eyberg og hlær.

Túnin á Hraunhálsi voru ekki nema 14 hektarar þegar þau Guðlaug og Jóhannes Eyberg tóku við búskapnum. Núna eru heimatúnin 55 hektarar, en í heild slá þau 98 hektara að jafnaði tvisvar á sumri.

nyt út úr kúnum. Á undanförunum árum hafa tæknivædd mjaltþjónafjós einmitt verið að ná það miklum árangri, en slíkur búnaður þykir vart forsvaranlegur kostnaðarins vegna nema kýrnar séu allavega 60 til 70 talsins. Því telja margir það afar merkilegt hvað þau Guðlaug og Eyberg

hafa náð ótrúlega hárrí meðalnyt út úr sínum kúm árum saman. En hver skyldi galdurinn vera?

„Ég held að það sé aðallega fóðrunin sem skiptir þar miklu máli,“ segir Guðlaug, en Eyberg grípur boltann á lofti og segir:

„Ég tel það alveg á hreinu að þennan árangur er Guðlaugu að þakka. Svo er það fóðrunin og ræktunin á gripunum.“

Þau hjón segja með ólíkindum hvað íslensku kýrnar séu farnar að skila mikilli nyt.

Verið velkomin á nýja vefinn okkar: **skogur.is**

- 🌱 Fræðsla um skógrækt í máli, myndum og myndböndum
- 🌱 Allt um skógrækt á lögbýlum, undirbúning og framkvæmdir
- 🌱 Upplýsingar um skógrannsóknir og rannsóknaverkefni
- 🌱 Nýjustu fréttir af vettvangi skógræktar á Íslandi og erlendis
- 🌱 Upplýsingar um þjóðskóga landsins og tjaldsvæði í skógi
- 🌱 Allt um Skógræktina og miklu, miklu fleira

 skógræktin
FAGMENNASKA - SAMVINNA - FRAMSÆKNI

skogur@skogur.is

Sauðfjárrækt segjast þau Guðlaug og Eyberg að mestu dunda sér við til gamans. Eru þau nú með um 80 kindur á fóðrum, en hafa stundum verið með fleiri.

„Þar held ég að íslenska kýrin eigi meira inni,“ segir Guðlaug.

Í þriðja sæti yfir nythæstu kúabúin

Hjónin á Hraunhálsi voru á síðasta ári í þriðja sæti yfir nythæstu kúabúin á Íslandi. Þau voru með 26,6 árskýr sem gáfu 8.461 kg að meðaltali eftir hverja kú sem allar bera sitt nafn. Í öðru sæti voru Brúsastaðir í Vatnsdal með 8.461 kg að meðaltali á 52,1 árskú og Hóll í Svarfaðardal var í fyrsta sæti með 8.902 kg eftir 49 árskýr.

Allt eru þetta bú sem hafa verið með mikla nyt í mörg ár og á árinu 2017 voru Brúsastaðir efstir og Hóll í öðru sæti.

Á topp tíu-listanum í fjölda ára

Eyberg segir að kýrnar á Hraunhálsi hafi verið að skila þeim inn á topp tíu-listann yfir mestu nyt íslenskra kúabúa allt frá árinu 2005, utan einu sinni að þau voru rétt undir mörkum tíu efstu búanna.

Auk þess að huga vel að nautgriparræktuninni sjálfri, þá telja þau endurræktun túna ekki síður mikilvæga til að fá sem best fóðurgildi út úr heyinu.

„Við reynum að vera dugleg að endurrækta og ná góðu heyi. Það má þó alltaf bæta sig og reyna að gera betur en áður. Sem betur fer höfum við því aldrei verið í fyrsta sæti,“ segir Eyberg og hlær.

Varðandi veðurfarið á Snæfellsnesi er ekki á vísan að róa frekar en annars staðar á Íslandi. Áætlanir sem bændur gera geta því hæglega riðlast, eins og raunin

Á Hraunhálsi er básafjós með rörmjaltakerfi. Þegar komið er inn í fjósið á Hraunhálsi vekja óvenju mikil loftgæði þar innandyra athygli. Eyberg segir að þegar fjósið hafi verið byggt 1985 hafi verið teiknaðir strompar með víftum upp úr þaki til að hleypa út gasi sem kýrnar mynda sem og ammoníaki frá mykjunni í haughúsinu. Hann sagðist ekki hafa viljað gera skepnunum það að anda að sér öllu því gasi áður en það færi sína leið út um lofttúður. Því hafi hann ákveðið að setja víftur í haughúskjallarann til að draga loftið þar út. Árangurinn er meiri loftgæði í fjósinu. Þá hafi meiri nyt fengist úr kúnum en annars hefði verið, vegna þess að þeim liði betur.

varð á því mikla votviðrasumri sem fólk upplifði á vestanverðu landinu sumarið 2018.

„Við reynum að gera plön á veturna og liggjum yfir tölum og reynum að meta hversu mikið þurfi að kaupa af áburði á hin og þessi tún. Þá gerum við beitaráætlun og hvernig við ætlum að beita, en hún stenst mjög sjaldan í smáatriðum,“ segir Eyþór.

„Með svona áætlun er maður þó allavega meðvitaður um hvernig við viljum gera hlutina þó það hafi brugðist á síðastliðnu sumri,“ segir Guðlaug.

„Grænfóðrið sem við ætluðum að vera með brást til dæmis algjörlega. Þá þurftum við bara að taka eitthvert annað land undir beitina.“

Frá Hraunhálsi eru slegnir um 98 hektarar tvisvar að jafnaði á sumri, en þar inni eru líka túnin á Staðarbakka þar sem Guðlaug er uppalin. Auk þess hafa þau heyjað á annarri jörð í nágrenninu síðan 1995.

Eyberg segir að þau byrji að slá mjög snemma og horfi þá fremur á fóðurgildið og gæðin en hæðina á grasinu og magnið sem hægt væri að ná. Í meðalári er helst

Horft heim að Hraunhálsi.

ekki byrjað seinna en um miðjan júní, þó að á sunnanverðu Snæfellsnesinu sé mögulegt að byrja hálfum mánuði fyrr.

Rækta líka repju til að fódra kýrnar

Eyberg segir að venjulega séu þau með 5 til 6 hektara land undir repjurækt á hverju sumri. Hún gefi venjulega mikið af sér og sé feikna gott fóður.

Repjan drukknaði á akrinum

„Við náðum að sá repjunni 9. maí, svo fór bara að rigna. Það var ekki einu sinni hægt að ganga um flögin. Þau voru svo vatnsósa að repjan drukknaði bara. Það kom nánast ekkert upp. Kýrnar voru rúman sólarhring að klára þessa hektara sem duga venjulega í rúmar þrjár vikur. Við höfum aldrei lent í svona áður. Það var heldur ekkert hægt að sá í nýrækt í sumar fyrr en í ágúst vegna bleytu.“

Norðanvert Snæfellsnes hentar illa til kornræktar

„Annars prufuðum við líka kornrækt. Það voru skemmtileg fimm ár, en algjörlega út í hött á norðanverðu Snæfellsnesi. Við vorum að fá upp í einn og tvo ruslapoka, en eitt árið fengum við þó 15 tonn. Veðurfarið er ekki nógu gott hér fyrir kornrækt og oft miklir vorkuldar.“

Á Hraunhálsi eru staðhættir þannig að tún eru ýmist á þykkum moldarjarðvegi eða sandrík tún á melum. Þannig komu

sandríku túnin mjög vel út í bleytutíðinni í sumar, en að sama skapi eru þau afar þurr í þurrkatíð eins og raunin var 2017.

„Þessi sendnu tún voru mjög uppskeru-mikil á síðastliðnu sumri, en þau eru um 30 til 40% af heildinni. Annars heyjum við mikið af túnnum og pössum okkur á að eiga nóg af góðum heyjum og látum kýrnar aldrei éta upp léleg hey og hendum þeim frekar. Gott fóður skiptir afar miklu máli til að ná árangri,“ segir Eyberg.

„Besta ræktarlandið er annars neðan við basaltklettabelti sem liggur meðfram veginum. Þar eru sléttur sem myndast hafa af jökulframburði og er gott til ræktunar.“

Natni og væntumþykja við kýrnar skilar sér margfalt til baka

Eyberg segir að natnin við gripina skipti líka miklu máli. Nefnir hann dæmi af kú sem sé að skila kannski 6.000 lítrum. Ef hún er klippt til að líða betur, þá geti það kannski gefið 200 lítra í viðbót og klaufsnyrting geti skilað 150 lítrum þar ofan á. Strokur og klór á herðum geti hæglega gefið 50 lítra. Kýrnar gefi því af sér í takt við þá væntumþykju og virðingum sem þeim er sýnd.

„Með því að láta slíkri kú líða betur endar hún kannski á því að gefa okkur 8.000 lítra. Þetta snýst því mikið um natni og

að maður umgangist skepnurnar eins og þetta séu vinir manns, en ekki bara einhver númer úti í horni á stóra fjósinu.“

Guðlaug tekur undir þessi orð eiginmannsins og segir að í þessu megi finna kostina við básafjósið þótt stóru nýju lausagöngufjósin séu auðvitað frábær.

Auðvelt að einstaklingsfódra gripina

„Kosturinn eins og í básfjósinu hjá okkur er að við getum einstaklingsfódrað kýrnar. Maður getur því brugðist við strax og breytt fóðrun ef maður sér að eitthvað er að. Þannig getum við stýrt fóðruninni nákvæmar en hægt er að gera í lausagöngufjósunum. Maður hefur góða yfirsýn yfir hvern einasta grip,“ segir Guðlaug.

Einstök loftgæði í fjósinu byggð á snjallri hugmynd

Þegar komið er inn í fjósið á Hraunhálsi vekja óvenju mikil loftgæði þar innandyra athygli blaðamanns. Eyberg segir ástæðu fyrir því. Þegar fjósið hafi verið byggt 1985 hafi verið teiknaðir strompar með viftum upp úr þaki til að hleypa út gasi sem kýrnar mynda sem og ammoníaki frá mykjunni í haughúsinu. Eyberg sagðist ekki hafa viljað gera skepnunum það að anda að sér öllu því gasi áður en það færi sína leið út um lofttúður. Því hafi hann ákveðið að setja viftur í haughúskjallarann til að draga loftið þar út. Þá var

honum gerð grein fyrir því að þá fengi hann engan fjárstuðning til að byggja fjósið. Lét hann það gott heita, en hélt sínu striki. Telur hann að árangurinn af öllu þessu sé að meiri nyt hafi fengist úr kúnum en annars hefði verið, vegna þess að þeim liði betur.

„Nú drögum við ammoníakið út úr haughúsinu í staðinn fyrir að fá það í gegnum kýrnar. Það getur gefið okkur aukalega 100 lítra á hverja kú í betri nyt. Eftir að dýralæknir fór að hafa orð á því við aðra bændur hvað loftið væri gott í okkar fjósi fóru einhverjir að breyta þessu hjá sér. Í þessum nýju stóru fjósum er hins vegar kominn opinn mænir sem gefur meiri loftskipti.“

Heilfóðurblandari sem skammtar nákvæmlega rétt magn á hverja kú

Í hlöðunni er heilfóðurblandari sem tekinn var í gagnið 2004. Hann gengur á braut fram á fóðurgang til að gefa kúnum fimm sinnum á sólarhring. Er hann tölvustýrður og skammtar ákveðið magn á hverja einustu kú og gefur fóðurbæti með.

Básafjós með rörmjaltakerfi - Þið byggðuð nýtt fjós og hvernig mjaltakerfi settuð þið þá upp?

„Við byggðum þetta fjós 1985. Þá var okkur ráðlagt að vera ekki með lausa-göngu, heldur hafa þetta básafjós með rörmjaltakerfi. Við vorum þá bara ungir krakkar og hlýddum því. Þetta fjós er nákvæmlega eins enn þann dag í dag, með básum og rörmjaltakerfi og við mjólkum kýrnar á mjaltastólum sem við erum með bundinn á rassinn.“

- Nú hafa margir kúabændur verið að breyta sínum fjósum vegna strangari reglugerða m.a. um básastærð, þurfið þið að fara út í slíkt?

„Nei, við þurfum þess ekki gagnvart reglugerðinni, né hvað aðbúnað snertir. Ef ekkert kemur upp á þá getum við að óbreyttu haldið áfram með óbreytt fjós. Ég held að það ætti að duga í tíu ár enn,“ segir Eyberg.

„Maður sér það samt í þessum nýju fjósum sem menn hafa verið að byggja að gripunum líður greinilega mjög vel. Það verður samt aldrei sama nánd við

„Í þessu brjálæði fyrir bankahrunið komu bankastjórar tvisvar hingað til að bjóða okkur gull og græna skóga. Þeir sögðu við okkur að þar sem okkur gengi vel þá skyldu þeir lána okkur 230 milljónir og við gætum þá byggt stórt fjós. Við tókum hins vegar þá ákvörðun í hrúnu að borga upp allar okkar skuldir þannig að bankarnir gætu bara átt sig.“

einstaklinginn eins og við getum verið með í okkar fjósi.

Svo snýst þetta líka mikið um hugarfar þeirra sem umgangast kýrnar. Hvort menn eru að umgangast þær sem einstaklinga eða hóp. Þegar um hóp er að ræða í stóru lausagöngufjósi er aldrei hægt að stýra t.d. fóðurgjöf eins nákvæmlega á einstakling og þá er það frekar meðaltalið sem gildir.“

Var boðið gull og grænir skógar

Eyberg segir að rekstur búans gangi alveg prýðilega og skuldir séu litlar sem engar enda hafi þau ekki látið glepjust af gylliboðum bankanna fyrir hrún.

„Í þessu brjálæði fyrir bankahrunið komu bankastjórar tvisvar hingað til að bjóða okkur gull og græna skóga. Þeir sögðu við okkur að þar sem okkur gengi vel þá skyldu þeir lána okkur 230 milljónir og við gætum þá byggt stórt fjós. Við tókum hins vegar þá ákvörðun í hrúnu að borga upp allar okkar skuldir þannig að bankarnir gætu bara átt sig.“

Hafa fengið ótal viðurkenningar fyrir sauðfjárrækt

Sauðfjárrækt segjast þau Guðlaug og Eyberg að mestu dunda sér við til

gamans. Eru þau nú með um 80 kindur á fóðrum, en hafa stundum verið með fleiri. Líkt og í kúabúskapnum er greinilegt að natnin við sauðfjárræktina er mikil, enda státa þau af heilu veggjunum af viðurkenningarskjölum fyrir frábæran árangur. Er meira að segja svo komið að í litlu kompunni í fjárhúsinu eru þau orðin uppiskroppa með veggpláss fyrir viðurkenningarnar og íhuga að fara að þekja loftið líka. Segir Eyberg að Guðlaug eigi allan heiðurinn af þessum árangri.

Þótt staðan í sauðfjárbúskap hafi ekki verið glæsileg á undanförunum misserum og afurðaverð lágt, þá segjast þau ekki merkja neinn bilbug á sauðfjárbændum í þeirra nágreinni. Þau viti ekki til að neinn sé að hætta en segja þó ljóst að allir stundi þessir sauðfjárbændur líka vinnu utan heimilis.

- Þið þurfið þá að smala á haustin eins og aðrir sauðfjárbændur?

„Já, sem betur fer. Það er svo gaman.“

- Er smölunin þá ekki erfið og mikil yfirferð?

„Nei, alls ekki, þetta er svo skemmtilegt. Svæðið er ekkert svo stórt. Við tókum

Þeim líður greinilega vel kúnum í fjósinu á Hraunhálsi.

heimalandið einn daginn og förum svo í fjallið hinn daginn og það tekur ekki nema átta tíma. Þá fara menn það fótgangandi og ekki mikið um að menn fari á hestum.“

- Nú er mikið hraun hér í kring og Berserkjahraunið hér fyrir ofan ansi úfið. Er það ekkert erfitt í smölun?

„Það er ekkert farið í hraunið. Við fylgjumst bara með því þegar féð kemur út úr hrauninu og sækjum það þá, en reynum ekki að fara inn í það. Það er einfaldlega ekki hægt, það er svo úfið og hættulegt. Ef kindurnar álpast inn í hraunið, þá bíðum við bara þar til þær koma til baka.“

- Eruð þið þá ekki að tapa fé í hrauninu?

„Nei, það gerist ekki, en sumar þeirra taka beina stefnu inn í hraun þegar við erum að smala ef þær eru ekki tilbúnar að koma heim. Svo standa þær kannski hér við hliðið daginn eftir,“ segir Eyberg.

„Ætli þeim finnst þá nokkuð gaman þegar allar hinar eru farnar heim,“ segir Guðlaug.

- Erúð þið ekki með hross?

„Nei, hvorugt okkar er alið upp við hesta,“ segir Eyberg. „Þannig að við

höfum ekki farið út í það að neinu ráði og erum ekki með hesta í dag.“

Guðlaug segir að hún og dóttir þeirra hafi þó átt hesta, en það hafi haft lítinn tilgang þar sem enginn tími hafi verið til að sinna þeim meðfram kúabúskapnum. Lítið gaman sé að eiga hesta sem eru ekki í neinni þjálfun.

Íslenskum landbúnaði til sóma

Þannig gengur lífið fyrir sig í sveitinni á Hraunhálsi. Maður kemur sannarlega ekki að tómunum kofunum hjá Guðlaugu og Jóhannesi Eyberg. Auk þess að vera bókstaflega allt í öllu, bæði við skepnuhald, húsbyggingar, jarðrækt og smíði véla, þá virðist ekkert vefjast fyrir þeim að reisa heilt sögusafn í hjáverkum og allt á eigin kostnað. Svo ekki sé minnst á verktöku við ljósleiðaralagningar í sveitinni, eins og þau hafi ekki haft fyrir nóg á sinni könnu. Sannarlega fyrirmyndarfólk og íslenskum landbúnaði til sóma.

www.volundarhus.is

ERTU BÚIN AÐ TRYGGJA ÞÉR GARÐHÚS EÐA GESTAHÚS

á gamla verðinu og með 10% aukaafslætti?
Gildir meðan birgðir endast

Sjá nánar á heimasíðunni okkar [volundarhus.is](http://www.volundarhus.is) <http://www.volundarhus.is/Husin-okkar/Gardhus/>

völundarhús.is
Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is · Sími 864-2400

Á skrifstofunni. Guðríður er með aðstöðu í aðalbyggingu Reykja. Umráðasvæði hennar er allt nám þar en einnig búfræðinámið á Hvanneyri, en þangað reynir hún að fara í það minnsta einu sinni í viku.

Myndir / smh

Guðríður Helgadóttir, garðyrkjufræðingur við Lbhí og staðarhaldari á Reykjum:

Þurfum að auka fjölbreytnina í grænmetisframleiðslunni

- garðyrkjumenntun á Íslandi 80 ára árinu, búfræðimenntun 130 ára

Sigurður Már
Harðarson

Guðríður Helgadóttir er orðin ein af heimilissvinum Íslendinga. Hún er að góðu kunn fyrir alþýðlega garðyrkjuþætti í sjónvarpi og er greinargóður álitsgjafi sem fjölmiðlar leita gjarnan til þegar þörf er á skýrum svörum um hvaðeina í plönturíkinu. Hún er staðarhaldari yfir garðyrkjudeild Landbúnaðarháskóla Íslands (Lbhí) á Reykjum við Hveragerði, en umráðasvæði hennar nær einnig yfir búfræðimenntun skólans.

Guðríður er fædd í Reykjavík en ólst upp í Kópavoginum. „Pabbi minn, Helgi Gíslason, er ættaður frá Mundakoti á Eyrarbakka og mamma, Þuríður Kolbeins, er fædd og uppalin í Reykjavík. Hún á hins vegar ættir að rekja í Biskupstungur og víðar. Við erum alls fjórar systurnar og ég er elst,“ segir Guðríður.

Hún gekk í Digranesskóla, svo lá leiðin í Menntaskólann í Reykjavík og síðan lauk hún prófi sem garðyrkjufræðingur frá

Garðyrkjuskóla ríkisins. Loks tók hún BS í líffræði og MPM í verkefnastjórnun frá Háskóla Íslands. Hún er gift Finnbirni Aðalvíkingi Hermannssyni og eiga þau tvær dætur, einnig býr hjá þeim barnabarn Finnbjarnar.

Grunnurinn lagður hjá ömmu að vökva blómin

„Ég var svo heppin að þegar ég var 16 ára var mér boðin sumarvinna í Gróðrarstöðinni Grænuhlíð við Bústaðaveg. Þetta

var lítið fjölskyldufyrirtæki, mjög heimilislegt og mér fannst frábært að komast í vinnu þar sem ég gat verið úti við yfir sumarið,“ segir Guðríður um sín fyrstu kynni af garðyrkjustörfum.

„Árið áður hafði ég verið að vinna í fiski og þá fannst mér ég alveg missa af sumrinu. Reynsla mín af garðyrkjustörfum fyrir þann tíma var nú aðallega fólgin í því að setja niður kartöflur og taka þær upp en bæði amma mín á Eyrarbakka og við fjölskyldan vorum með kartöflugarða þar fyrir austan. Amma ræktaði líka gulrætur og seldi og það var heilmikil vinna á haustin að taka þær upp, þvo og pakka og vorum við barnabörnin höfð með í því verkefni. Auk þess hafði amma mín mikið yndi af sumarblómum en þar sem jarðvegurinn á Eyrarbakka er mjög sendinn þurfti heilmikið að hafa fyrir því að vökva blómin. Ég var því ekki há í loftinu þegar ég fékk að hjálpa ömmu við að vökva og kannski hefur grunnurinn að framtíðarstarfinu verið lagður þarna, að minnsta kosti hætti ég aldrei að vinna í garðyrkjunni. Seinna flutti garðyrkju-

Staðarhaldarinn á Reykjum fyrir utan aðalbygginguna. Í bakgrunni sér í hlíðar Reykjafjalls en skógurinn þar er óspart notaður við kennslu í trjáfellingum og klippingum.

stöðin í Kópavoginn og skipti um nafn, varð Gróðrarstöðin Storð og ég vann þar áfram um árabíl.“

Fyrst stundakennari, síðar forstöðumaður

Stuttu eftir að Guðríður útskrifaðist úr Garðyrkjuskólanum bauðst henni að taka

að sér stundakennslu við skólann. Hún vann sem stundakennari við skólann í nokkur ár samhliða garðyrkjustörfunum, eða fram til ársins 2002 að hún varð fastráðin við skólann. Þegar Lbhí varð til var henni svo boðið að taka að sér stöðu forstöðumanns starfs- og endurmenntunardeildar skólans og hefur hún

Gistiheimilið Sólsetur á Raufarhöfn til sölu

Húsið stendur á fallettri sjávarlóð við Víkurbraut 18 með útsýni yfir innsiglinguna. Það eru 6 herbergi fyrir 14 manns, ásamt fullbúnu þvottahúsi.

Upplýsingar í síma 854-0202 og hjá Fasteignamiðstöðinni s. 550-3000 og 899-5600

www.facebook.com/solseturiceland/

Kaupfélagið á Raufarhöfn

www.facebook.com/kaupfelagidRaufarhofn/

- Gæði og gestrisni
- Okkar metnaður
- Lág verð

Veitingahús, kaffihús og gallerí. Getum tekið hópá í mat og kaffi. Sæti fyrir 60 manns.

Upplýsingar í síma 849-3536

Guðríður við tjörnina í aðalrými skólans. Húsakostur Reykja er í hægu en markvissu endurnýjunarferli.

sinnt því starfi síðan. Innan starfs- og endurmenntunardeildar Lbhí er nám á framhaldsskólastigi; það er garðyrkju-námið á Reykjum og búfræðin á Hvanneyri. Jafnframt er Endurmenntun Lbhí innan þessarar deildar. „Um helmingur nemenda Lbhí eru í deildinni hjá mér, ef ég horfi til þeirra nemenda sem eru í námskrárbundnu framhaldsskólánámi við skólann – en þeir eru um 140. Ef við teljum með alla þá nemendur sem eru í reglubundnu námi, líka í gegnum Endurmenntun, eins og Reiðmanninum og Grænni skógum, þá eru þetta ríflega 300 einstaklingar.“

Áttatíu ára saga kennslu og rannsókna á Reykjum

Að sögn Guðríðar hafa kennsla og rannsóknir í garðyrkju verið stundaðar á Reykjum allt frá árinu 1939, þegar Garðyrkjuskóli ríkisins var stofnaður.

„Þetta er eini staðurinn á landinu þar sem hægt er að læra garðyrkjutengd fög. Í dag eru alls sex námsbrautir í boði í garðyrkju; blómaskreytingar, garð- og skógarplöntuframleiðsla, lífræn ræktun matjurta, skógrækt, skrudgarðyrkja og ylrækt. Nemendafjöldinn hefur verið nokkuð svipaður í gegnum tíðina en frá hruninu 2008 varð aukning í aðsókn að skólanum og hafa þær auknu vinsældir haldist síðan. Á síðustu árum höfum við lagt í mikla vinnu við að endurskoða námskrár skólans og þau ánægjulegu

Ein skemmtilegasta og bragðbesta viðbótin í tilraunæræktuninni á Reykjum eru melónuplöntur.

tíðindi áttu sér stað síðsumars 2018 að þær voru loks samþykktar af menntamálaráðuneytinu. Vinnan við endurskoðun námsbrautanna og áfanganna í náminu var unnin í nánú samstarfi við atvinnulífið í garðyrkju en við höfum verið svo lánsöm að eiga langt og farsælt samstarf við atvinnulífið. Ég held að það sé nú lykkillinn að því að halda uppi faglegum gæðum í náminu og í faginu.

Tilraunagróðurhúsið á Reykjum er vel tækjum búið og hefur verið notað í rannsóknir og kennslu síðustu tvo áratugi, aðaláherslan hefur verið á hagnýtar

rannsóknir sem hafa þá nýst beint inn í garðyrkjufagið. Helstu tilraunir undanfarna ár hafa tengst lýsingu í garðyrkjuframleiðslu, þá helst með það að leiðarljósi að lágmarka kostnað.“

Merkisár garðyrkju- og búfræðimenntunar

„Árið 2019 er merkisár í sögu garðyrkju- og búfræðimenntunar; við fögnum því að það eru 130 ár síðan skólastarf hófst á Hvanneyri og 80 ár síðan kennsla hófst á Reykjum. Á sínum tíma áttuðu menn sig á mikilvægi menntunar fyrir þessar atvinnugreinar og það mikilvægi fer vax-

BYKO

GERUM PETTA SAMAN

Heildarlausnir fyrir bændur

STÁLGRINDARHÚS

VIÐ BJÓÐUM UPP Á ÝMSAR ÚTFÆRSLUR AF STÁLGRINDARHÚSUM Í ÖLLUM STÆRÐUM.

Hvort heldur sem er óeinangruð eða klædd með samlokueiningum. Stálgrindarhús hafa fyrir löngu sannað notagildi sitt við íslenskar aðstæður og getum við látið framleiða hús eftir óskum hvers og eins.

HEXAGON

GÓLF Í GRIPAHÚS

SWAANS BETON HEFUR Í MEIRA EN HÁLFA ÖLD VERIÐ LEIÐANDI FYRIRTÆKI Í ÞRÓUN, HÖNNUN OG FRAMLEIÐSLU GÓLFA Í GRIPAHÚS.

Gólfín frá **Swaans Beton** eru framleidd í nútímalegum verksmiðjum í Heeze og Weert í Hollandi undir ströngu gæðaeftirliti og í samræmi við reglugerðir. Hönnun gólfanna tekur mið af miklu burðarþoli, stömu en slitsterku yfirborði og auðveldri losun mykju og hlands.

50 ÁRA REYNSLA

NAUTGRIPIR, SVÍN OG SAUÐFÉ

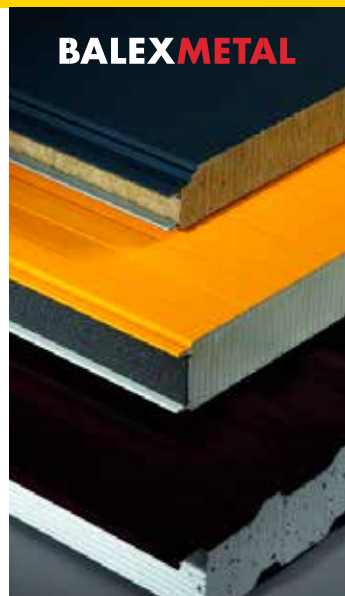

YLEININGAR

YLEININGAR ERU LÉTTAR STÁL-KLÆDDAR SAMLOKUEININGAR SEM FÁST MEÐ ÞÉTTIFRAUÐS- EÐA STEINULLARKJARNA.

Einingarnar eru sterkar og burðarmiklar og fást með mismunandi yfirborði og litum að eigin vali. Helstu kostir þess að nota samlokueiningar er auðveld og fljót uppsetning, auðveld þrif, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir. Yleiningar henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjálklæðningum.

BALEX yleiningar eru framleiddar undir ströngu eftirliti samkvæmt viðurkenndum evrópskum stöðlum.

BALEX METAL

MÆNISGLUGGAR

NÁTTÚRULEGT LJÓS OG GÓÐ LOFTRÆSTING ER ÖLLUM DÝRUM NAUÐSYNLEG.

JFC mænisgluggar eru hannaðir til að sameina þetta tvennt. Gluggarnir eru sérsmíðaðir í þeim stærðum sem henta best fyrir hvert gripahús.

Hönnun burðargrindarinnar sem er úr áli tekur mið af hámrökun ljósflæðis í gegnum gagnsætt óbrjótanlegt plast án þess að það komi niður á styrkleika gluggans.

Stíllanleg spjöld á báðum hliðum gluggans gefur möguleika á að stýra loftflæði að vild í gegnum gripahúsið.

JFC

Uppáhalds „framandi nytjaplanta“ Guðríðar í Bananahúsinu er þessi kakóplanta. Væntingar eru til þess að hægt verði að búa til kakó í vor með baunum frá henni - og að síðar meir verði á Reykjum lítil súkkulaðiframleiðsla.

andi frekar en hitt. Þróunin í bæði garðyrkju og landbúnaði almennt er á þann veg að greinarnar verða æ tæknilegri og krefjast sífellt meiri þekkingar þeirra sem greinarnar stunda þannig að skólinn þarf að vera á tánum og tryggja að menntunin sé í takti við nútímann.

Ég geri nú ráð fyrir því að við höldum upp á þessi afmæli með pomp og prakt og vonast til að sem flestir sjái sér fært að fagna með okkur.“

Bananaplantekra, kaffirunnar og kakóplanta

Í þau skipti sem fjölmiðlar taka hús á Guðríði á Reykjum er oftast en ekki greint frá áhugaverðum og framandi matjurttilraunum sem þar eru stundaðar, sem

sýna að með heitu íslensku vatni og raflýsingu er nánast ekkert ómögulegt í góðum gróðurhúsum. Þær hafa að vonum vakið mikla athygli almennings sem sækir mjög í að sjá þessi fyrirbæri.

„Bananaplantekran okkar á Reykjum er heimsfræg, ekki bara á Íslandi, og hefur því verið haldið fram að þetta sé ein stærsta bananaplantekra í Evrópu – að minnsta kosti í gróðurhúsi. Við höfum verið með bananaræktun í ríflega 70 ár þannig að það er komin heilmikil reynsla á þessa ræktun.

Fleiri áhugaverðar tegundir eru í bananahúsinu, til dæmis kaffi, en við höfum stundum fengið fína uppskeru af kaffirunnunum. Við erum með beiskjuappelsín-

ur sem eru sérlega góðar í marmelaði og ís en allt of súrar fyrir minn smekk, fíkjutrén okkar gefa fína uppskeru á hverju ári og sama má segja um granateplin. Uppáhaldsplantan mín er þó kakóplantan, hún er nú orðin sex ára gömul og blómstraði í fyrsta sinn í fyrrasumar. Það er því hugsanlegt að innan ekki margra ára fáum við íslenskt kakó úr bananahúsinu. Ef einhver lumar á fallettri vanilluplöntu þá langar okkur mjög mikið í svolleiðis í húsið hjá okkur.

Við lítum nú á bananahúsið sem þjóðargersemi, hingað kemur fjöldi gesta á hverju ári og upplifir hvað sé hægt að rækta ef maður hefur jarðhita og gróðurhús. Þessi ræktun er þó meira til gamans en alvöru, það er frábært að hafa þennan fjölbreytta gróður þegar verið er að kenna um plöntur og nemendur blómaskreytingabrautarinnar fá mikið af grænu efni í húsinu fyrir sínar verklegu æfingar. Eiginlegar tilraunir eða rannsóknir eru þó ekki stundaðar með markvissum hætti í þessu gróðurhúsi.“

Gjöful útisvæði á Reykjum

Kennsla á Reykjum fer ekki eingöngu fram innandyrna í yl gróðurhúsanna. „Útisvæðin á Reykjum eru mikið notuð við verklega kennslu nemenda. Í hlíðum Reykjafjalls er skógur sem er óspart notaður við kennslu í trjáfellingum og klippingum og garðarnir kringum aðalbygginguna eru í stöðugri endurnýjun. Eins erum við að byggja upp lítið víkingaþorp með húsum og öðrum mannvirkjum úr torfi og grjóti en síðustu ár hafa námskeið um slíka byggingalist notið fádæma vinsælda.

Á endanum urðum við uppiskroppa með smærri verkefni á skólalóðinni þannig að við fengum ungan landslagsarkitekt til að teikna upp og skipuleggja þorpið fyrir okkur. Nú höfum við nóg verkefni fyrir nemendur næstu árin.“

Í upphaldsstarfinu

„Ég er svo heppin að ég er í upphaldsstarfinu mínu, ég hlakka alltaf til að fara í vinnuna á morgnana. Vinnuandinn er frábær í skólanum og svo eru verkefnið svo fjölbreytt og skemmtileg. Ég reyni að kenna eitthvað smávegis á hverju ári til að komast í kynni við nemendurna en stór hluti af mínu starfi eru ýmiss konar stjórnun og skipulag sem tengjast skólastarfinu.

Aðalstarfsstöð mín er á Reykjum en innan deildarinnar minnar er einnig búfræðin á Hvanneyri. Þar er frábær hópur kennara sem heldur þétt utan um nemendahópinn, rétt eins og í garðyrkjunni, og ég verð að viðurkenna að mér finnst það forréttindi að vinna með þessu fólki, það er svo mikill metnaður og fagmennska í hópnum og allir á tánum að miðla sínu með sem bestum árangri til nemendanna. Ég reyni að fara á Hvanneyri einu sinni í viku, að minnsta kosti meðan á skólastarfinu stendur. Endurmenntunargengið í deildinni minni skiptist niður á þrjár starfsstöðvar skólans, á Hvanneyri, Reykjum og Keldnaholti í Reykjavík, og þar er valinn einstaklingur í hverju rúmi. Það má kannski segja að hluti af því sem gerir starfið skemmtilegt er að engir tveir dagar eru eins. Einn daginn er ég kannski í kennslu en daginn eftir þarf að bregðast við lækkuðum þrýstingi í borholum, við rekum nefnilega okkar eigin hitaveitu á Reykjum og það má því segja að ég sé nokkurs konar hitaveitustjóri á staðnum.

Húsakosturinn á Reykjum hefur mátt muna sinn fífil fegurri í gegnum tíðina en síðastliðið ár hefur verið unnið að gagngerum endurbótum á aðalbyggingu skólans. Í sumar stendur meðal annars til að endurnýja garðskálann, sem er hjarta hússins, en hann er orðinn ansi hrörlegur og veðraður en undanfarna vetur hefur plastið verið að fjúka af þaki skálans í misstórum skömmtum. Það hefur stundum sett strik í starfsemina hjá okkur tímabundið en þá skiptir auðvitað máli að starfsfólkið haldi haus og missi ekki móðinn þótt stundum sé bálhvasst innanhúss. Nú stendur það sem betur fer allt til bóta.“

Göldrótt blómaskreytingafólk

Sprotar garðyrkjunnar eru fjölmargir og vistkerfi hennar fjölbreytileg. „Þegar ég horfi yfir garðyrkjusviðið þá get ég ekki ákveðið hvað mér finnst mest heillandi. Ég lærði garð- og skógarplöntuframleiðslu á sínum tíma og hef alltaf mikið dálæti á henni en mér finnst ylræktin líka ótrúlega spennandi, það er ákveðinn

galdur að geta sett niður fræ og fengið upp ljúffengan mat eftir smátíma. Mér finnst blómaskreytingafólk göldrótt, það getur tekið gamlan gaddavír, rifnar gallabuxur, tvær rósir og mjólkurfernu eða eitthvað þvíumlíkt og búið til gullfallega skreytingu. Þetta eru hæfileikar sem ég væri alveg til í að hafa en held því miður að það bíði næsta lífs. Svo er það skrudgarðyrkjufólkið sem skapar ótrúlegar vistarverur í gördum okkar, úr grjóti, mold og plöntum, og gera okkur kleift að njóta útiveru á Íslandi.

Ég held að niðurstaðan sé því sú að mér finnst garðyrkjan í heild sinni áhugaverð, hvaða nafni sem hún nefnist.“

Þurfum að auka fjölbreytni í grænmetisframleiðslu

„Í mínum huga er framtíð íslenskrar garðyrkju björt en við þurfum að auka fjölbreytni í framleiðslunni,“ segir Guðríður spurð um framtíð íslenskrar grænmetisframleiðslu og möguleika hennar. „Meginframleiðslan í gróðurhúsum er

MATÍS

Kaffirunninn hefur skilað þroskuðum kaffibaunum. Hefð er fyrir því að á Reykjum séu baunirnar ristaðar þar og malaðar fyrir sumardaginn fyrsta, en þá selur skólinn kaffið sitt gestum og gangandi.

auðvitað í tómötum, gúrkum og salati, svo fylgja paprika og kryddjurtir þar á eftir. Við erum sjálfum okkur nóg í gúrkum, framleiðum um 70 prósent af þeim tómötum sem við neytum á ári og salatið er á uppleið en í útiræktuðu grænmeti hefur verið samdráttur. Það er hugsanlega að hluta til vegna veðurfars en einnig vegna þess að verðið fyrir afurðirnar er mjög lágt. Svo hafa sprottið upp sprotar eins og wasabi-verkefnið austur á Héraði en þar hafa ungir menn náð frá bærum árangri við ræktun á plöntu sem er mjög kröfuhörð og almennt talin erfið í ræktun. Við þurfum að horfa til fleiri tegunda í meira mæli en gert er núna og þá þarf skólinn klárlega að sinna sínu hlutverki við prófanir á nýjum efniviði og rannsóknir á ræktunartækni.

Eitt af því sem við erum mjög spennt fyrir í skólanum er lóðrétt ræktun (vertical farming) þar sem hægt er að nýta grunnflatarmál gróðurhúsa mun betur en gert er í dag. Einnig er framleiðsla plantna á færriböndum komin vel af stað í nágrannalöndum okkar, svipað og við sjáum í salatframleiðslu hérlendis. Svo má ekki gleyma því að neysluvenjur eru stöðugt að breytast og færast meira í áttina að aukinni neyslu grænmetis. Til dæmis hafa sennilega aldrei verið fleiri grænkerar í landinu en nú og alltaf algengara að

ungt fólk velji að vera grænmetisætur. Í því eru tvímælaust fólgin tækifæri fyrir framleiðendur, bæði hvað varðar magn afurða en einnig fjölbreytni.

Ef horft er til heildarneyslu grænmetis á ári má segja að heimaframleiðslan sé um 40–50 prósent af heildarneyslunni þannig að það er vissulega svigrúm til að gera betur. Svo má ekki gleyma því að ungt fólk í dag er orðið mun meðvitaðra um umhverfismál og í því felast mikil tækifæri fyrir garðyrkjuna. Kolefnisspor innlendrar framleiðslu er mun minna en þeirrar innfluttu, eins og fram kom í skýrslu sem Samband garðyrkjubænda lét gera fyrir nokkrum árum, en SG fékk óháða verkfræðistofu til að gera þá skýrslu. Til viðbótar er svo sú ógn sem stafar af fjölonæmum bakteríum í innfluttu grænmeti en ég held að vandinn þar sé sá að þetta er svo ósýnileg ógn að mönnum hættir til að taka hana ekki alvarlega. Íslenskar garðyrkjuafurðir keppa ekki við innflutt grænmeti í verði heldur í gæðum og þar finnst mér garðyrkjubændur standa sig vel.“

Varhugaverður innflutningur

Guðríður leggur áherslu á mikilvægi þess að farið sé varlega þegar plöntur eru fluttar inn til landsins. „Varðandi innflutning á trjám, runnum og öðrum plöntum

held ég einnig að við þurfum að taka okkur á, einkum þegar kemur að innflutningi plantna með mold á rótum.

Við getum hæglega flutt inn plöntuefnivið sem er annaðhvort berróta eða jafnvel án róta og ræktað þennan efnivið áfram hér innanlands, það myndi minnka verulega áhættuna af því að fá nýjar tegundir meindýra og sjúkdóma til landsins. Reynsla síðustu ára hefur verið mjög slæm, við höfum fengið til landsins meindýr sem hafa gert mikinn usla í ræktun og jafnvel valdið óbætanlegum skaða í sumum tilfellum. Innlendir framleiðendur eru margir mjög flinkir ræktendur og gætu hæglega tekið yfir fjölgun á flestum þeim tegundum sem nú er verið að flytja inn.“

Ágætis viðskiptahugmynd að fara í lífræna ræktun

Haustið 2014 fór af stað námsbraut um lífræna ræktun matjurta á Reykjum og hefur aðsóknin að þeirri braut verið mjög góð að sögn Guðríðar.

„Að hluta til var verið að svara eftirspurn eftir námi á þessu sviði en vinsældir lífrænt ræktaðra matvæla hafa stóruáhrif undanfarin ár. Framleiðendum hefur hins vegar ekki fjölgað í takt við eftirspurnina og er það ákveðið áhyggjuefni

Því við þessi skilyrði eykst innflutningur á lífrænt ræktuðum vörum. Í nágrenna- löndum okkar hafa stjórnvöld gjarnan sett sér markmið um ákveðna aukningu á lífrænni ræktun á tilteknum tíma en slíka stefnumörkun vantar hérlandis. Vandinn er svipaður og í annarri mat- vælaframleiðslu að það er svo dýrt að byrja, landið er dýrt, lánakjörin eins og lélegur brandari og erfitt að koma undir sig fótunum. Þarna mættu stjórnvöld taka til hendinni og aðstoða ungt fólk við að koma sér af stað, hvort sem um er að ræða lífræna ræktun eða aðra garð- yrkjuframleiðslu og landbúnaðargreinar. Það þarf að taka matvælaframleiðslu á Íslandi alvarlega og viðurkenna mikilvægi hennar, matvælaframleiðendur eru ekki útsmognar afætur á samfélaginu heldur halda þeir lífinu í þjóðinni, hver getur lífað án matar?

Það örlar aðeins á fordómum gagnvart þeim sem stunda lífræna ræktun, það er eins og sumir telji að þeir sem eru í lífrænni framleiðslu verði að ganga í mussum úr lífrænt ræktuðum hör, með

Frá verklegu námi í hellulögn, en á Reykjum eru margar námsleiðir í boði.

dreddlokka í hárinu og á jesúskónum en raunveruleikinn er allt annar. Það er í raun ágætis viðskiptahugmynd að fara í lífræna ræktun því þetta er vara sem við- skiptavinurinn er tilbúinn að greiða fyrir hærra verð en fyrir aðra vöru og margir

myndu nú telja það góðan business. Garðyrkjan er þó komin aðeins lengra en annar landbúnaður, kannski er ekki eins snúið að fara af stað með lífræna fram- leiðslu þar eins og virðist vera í öðrum búgreinum.“

Bændur standa saman

Aðild að Bændasamtökunum borgar sig

Meginverkefni BÍ er að gæta hagsmuna stéttarinnar. Félagssleg samstaða er dýrmæt og öflug starfsemi samtakanna eykur slagkraft bænda. Með aðild að BÍ njóta félagsmenn ýmissa réttinda.

Þinn ávinningur:

- BÍ vinna að þínum hagsmunum og eru málsvari stéttarinnar
- Allt að 30% afsláttur af forritum BÍ
- Réttur til að taka þátt í atkvæðagreiðslum og könnunum á vegum samtakanna
- Aðgangur að starfsmenntasjóði og velferðarsjóði
- Ráðgjöf um réttindi og um málefni sem snerta bændur
- Bændaafsláttur á Hótel Sögu og orlofsíbúð á höfuðborgarsvæðinu

Upplýsingar um félagsaðild

Sími **563-0300**
Netfang bondi@bondi.is
www.bondi.is

Fulltrúar í þjónustuveri BÍ svara fyrirspurnum í síma **563-0300** og í netfangið bondi@bondi.is. Á bondi.is er hægt að skrá sig í samtökin.

Fylgstu með bændum á [Facebook](https://www.facebook.com/Baendasamtok)
Baendasamtok

Frá bananaplantekrunni á Reykjum sem er líklega sú stærsta í Evrópu. Bananamir eru líklegasta ein frægasta afurð Reykja, en þeir eru mjög smáir og afar gómsætir.

Sjónvarpsvinnan ótrúlega skemmtileg

Guðríður hefur þægilega sjónvarpsnærveru og er orðin reynslumikil í því hlutverki að leiða landsmenn í allan sannleikann um garðplöntur og matjurtir sem sjónvarpsþáttastjórnandi. En hvernig kom það til að hún fór út í sjónvarpsþáttagerð?

„Þegar ég var að ljúka námi í líffræði í Háskóla Íslands vorið 2002 hafði samband við mig aðili frá Saga film og vildi fá mig í prufu fyrir garðyrkjuþætti sem þeir voru að fara að framleiða. Ég sló til og fékk starfið ásamt Kristni H. Þorsteinssyni og gerðum við þrjár þáttaraðir af garðyrkjuþáttunum. Í einum grænum sem sýndar voru á RÚV árin 2003–2005. Nokkrum árum síðar hringdi Ingvi Hrafn á ÍNN í mig og var með hugmynd að garðyrkjuþætti sem væri sameiginleg framleiðsla LbhÍ og ÍNN. Ég held að alls hafi þetta orðið um 100 þættir sem voru sýndir á ÍNN 2009–2012. Þá bauðst mér aftur að framleiða garðyrkjuþætti fyrir RÚV og eru nú fimm þáttaraðir komnar í loftið af þáttunum í garðinum með Gurrý.

Þetta er ótrúlega skemmtileg vinna, eiginlega finnst mér þetta ekki vera vinna

heldur frí eða endurmenntun, það er svo frábært að fá tækifæri til að heimsækja alla þessa glæsilegu garða, sjá hvað fólk dettur í hug að skapa í gördum sínum og fá tækifæri til að vekja athygli á faginu um leið. Viðbrögðin við þáttunum hafa líka verið frábær enda er þetta mjög þakklátt efni. Það kom mér til dæmis mjög á óvart hvað ungir krakkar eru spenntir fyrir garðyrkju, oftast en ekki hafa litlir krakkar komið til mín og spurt mig hvort ég sé ekki blómakonan úr sjónvarpinu. Því miður verður ekki ný þáttaröð á RÚV sumarið 2019 en vonandi verður bætt úr því fyrir næsta ár.“

Vorverkin í garðinum

„Nú þegar líður að vori segir Guðríður að tilvalið sé að huga að klippingum á trjám og runnum. „Best er að framkvæma vaxtarmótandi klippingu á trjágróðri áður en hann lafgast því þá sér maður svo vel hvernig greinabygging plöntunnar er og hægt að bregðast við greinum sem liggja í kross og nudda hver aðra, taka í burtu dauðar greinar og grisja greinar innan úr trjákrónum til að opna þær og fá meiri birtu lengra inn í plönturnar. Limgerðisplöntur er rétt að klippa hraustlega að vori og berjarunna þarf að grisja til að tryggja sem besta uppskeru. Þá eru gamlar greinar klipptar

innan úr runnunum en ekki klippt ofan af runnunum.

Þegar hlýnar meira í veðri er hægt að fara að hreinsa lauf og annað tilfallandi af blómabeðum en rétt er að fara ekki í hreinsunina fyrr en mesta næturfrosthættan er liðin hjá. Gróðurleifar sem liggja ofan á beðunum hlífa fjölærum plöntum sem ekki eru almennilega farnar af stað, virka eins og teppi eða sæng.

Vorið er einnig besti tíminn til að leggja til atlögu við mosa í grasflötum. Ef mikið er af mosa er hægt að leigja mosatætara sem tættir mosann upp úr sverðinum. Svo þarf að raka mosann í burtu, setja hann í safnhauginn, bera svo þunnt sandlag yfir grasflötina, sá grasfræi í skallabletti og bera svo áburð á allt saman.

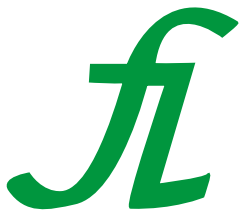
Þeir sem ætla að rækta matjurtir þurfa að huga að sáningu og forræktun í apríl, svo þarf að undirbúa jarðveginn í garðinum þegar kemur fram í maí, bæta í hann lífrænum áburði og móta beð en gott er að miða við að setja kálplönturnar niður um mánaðamótin maí-júní. Kálræktendur ættu að eiga akrýldúk til að breiða yfir kálplönturnar, hann þjónar þeim tilgangi að halda hita á plöntunum en ver þær einnig gegn kálflugu.“

Hross á beit í Landeyjum. Mynd/HKr.

Við sjáum tækifæri í íslenskum landbúnaði

Nútímalandbúnaður er fjölbreyttur
og skapar verðmæti fyrir þjóðina.

Framleiðnisjóður
landbúnaðarins

AUÐHUMLA

VÉLAVAL
www.velaval.is

HJARTAÐ Í ÍSLENSKUM LANDBÚNAÐI

Ketó og karbó og allt þar á milli

– Lífsstílar sem hafa mikil áhrif

Erla Gunnarsdóttir

Það er óhætt að segja að landsmenn kunni þá list að taka hinum ýmsu matarkúrum og lífsstílsbreytingum með trompi sem ríða yfir landið og er nýjasta dæmi þess svokallað ketómataræði. Margir stökkva á vagninn og fá gjörbreytt heilsufar og liðan í kaupbæti á meðan söluaðilar landbúnaðarvara þurfa reglulega að auka framleiðslu ákveðinna vara til að anna eftirspurn.

Steinþór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, segir fyrirtækið hafa orðið vart við söluaukningu í kjölfar ketókúrsins og er það kjötmetið sem fellur í þann flokk.

„Við verðum vör við breytingar í neyslu sem fylgja svona kúrum sem margir fylgja. Í tilfalli ketó þá stuðlar það að aukinni neyslu á mörgum kjötvörum sem við erum með og falla undir þennan flokk. Helstu vörur sem við erum með og henta þessu mataræði eru til dæmis eðalbeikon, þykkskorið beikon og svokallað búrbeikon. Allt okkar beikon er alveg sykurlaust, sumir aðrir eru að setja glúkósasíróp eða annan sykur og þeir sem eru harðir á ketó líta ekki við slíkum vörum. Síðan er sviðasultan vinsæl, pylsur sem eru án sykurs og mjöls, þurrpysur, bolabiti sem er sykurlaust snakk, hakk og hamborgarar og hreint kjöt. Það er góð söluaukning í hluta þessara vara sem við rekjum að hluta til ketó. Við lítum á svona bylgjur sem jákvæðar og skemmtilega tilbreytni í matarmenningu. En eins og í mörgu öðru tel ég að til lengri tíma sé meðalhófið best í öllu.“

Gott að gefa fólki valkosti

Gunnar Már Sigfússon, einkaþjálfari og höfundur meðal annars nýju Ketó-matreiðslubókarinnar, hefur hjálpað mörgum við að breyta lífsstíl sínum og kann sitthvað fyrir sér þegar kemur að hinum ýmsum matarkúrum.

„Ég held að Íslendingar séu móttækilegir fyrir hlutunum ef eitthvert vit er í þeim eins og slíkum kúrum. Ef rannsóknir liggja að baki þeim og þeir vel fram settir og af fagmennsku. Það er engin ein leið í mataræði sem hentar öllum og með

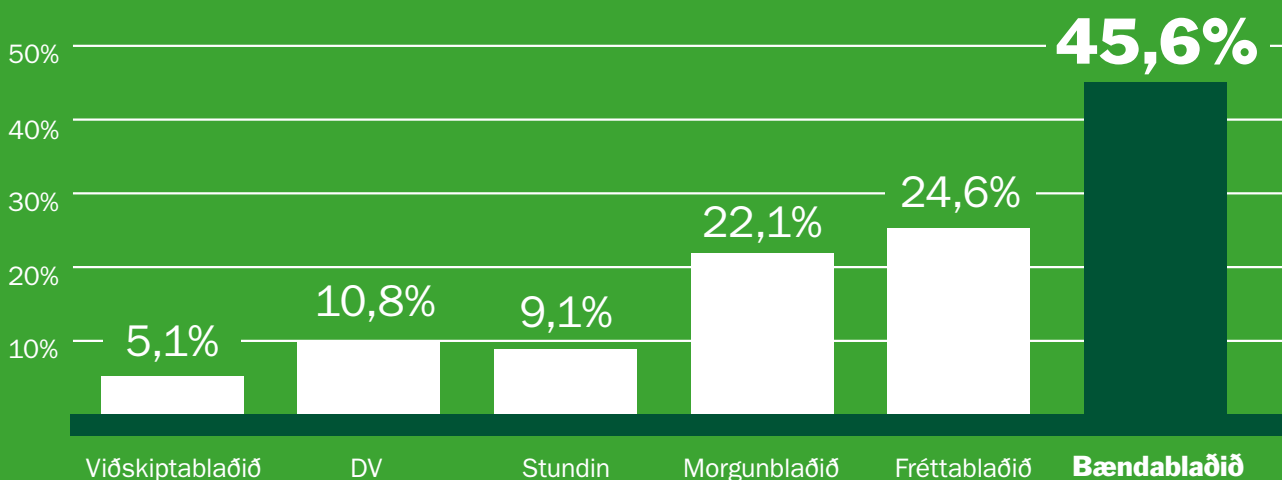
Halla Björg Björnsdóttir hefur fylgt ketómataræðinu í nokkurn tíma með góðum árangri. Hér er hún með eiginmanni sínum, Ingólfi Haraldssyni, ásamt sonum, Gísli Ingólfssyni og Birni Haraldi Höllusyni (t.h.).

Halla deilir ketóuppskriftum á samfélagsmiðlum og hér má sjá dæmi um gírnlegt hrökkkex frá Höllu. Fólk getur fylgst með henni á instagram og snapchat – þar sem hún deilir uppskriftum og myndum.

Bændablaðið er mest lesna blaðið á landsbyggðinni

Lestur prentmiðla á landsbyggðinni

Lestur Bændablaðsins:

BÆNDABLAÐIÐ ER GEFIÐ ÚT Í 32 ÞÚSUND EINTÖKUM Á TVEGGJA VIKNA FRESTI

45,6%

á landsbyggðinni

20,4%

á höfuðborgarsvæðinu

29,5%

landsmanna lesa Bændablaðið

Bændablaðið

Hvar auglýsir þú?

Nýlega kom Ketóbók Gunnars Márs Sigfússonar einkapjálfara í verslanir Hagkaups og selst mjög vel.

auknu upplýsingaflæði getur fólk nálgast upplýsingar um nánast hvaða mataræði sem er og kynnt sér það og síðan tekið sjálfstæða ákvörðun hvort það henti eða ekki," útskýrir Gunnar og segir jafnframt:

„Það eru margir sem fara að huga að heilsunni í byrjun árs, svo allt sem tengist heilsu og mataræði fær athygli matvælaframleiðenda sem er gott mál. Ketó og lággolvetna mataræði hafa til dæmis vakið athygli á sykurnotkun í matvæli og gert marga meðvitaðri um að minnka sykurneysluna og matvælaframleiðendur hafa komið til móts við þetta á margan hátt sem mér finnst stórkostlegt. Þó að neysla á sykrudum vörum frá mjólkursamsölunni hafi dregist saman hef ég líka talað fyrir því að neyta fituríkari mjólkurvara svo þeir ná vonandi upp sölunni með smjöri, rjóma og ostum. Það er bara svo mikilvægt að vera meðvitaður um hvað er í matnum okkar og ég hvet alla til að fara að lesa meira á vörurnar og velja samkvæmt því. Þú getur til dæmis valið gríska jógúrt með 3,5 g af kolvetnum í stað skólajógúrts með 11 g af kolvetnum og viðbættum sykri.“

Hrein prótein og mikið grænmeti

Gunnar Már segir hina ýmsu matarkúra ganga út á að aðstoða fólk við að léttast og bæta heilsuna en að ekki virki endilega það sama fyrir alla.

„Það sem ketóuppsetningin gerir er að koma blóðsykrinum í jafnvægi og auka þannig líkurnar á að líkaminn gangi

hraðar á sinn eigin fituforða. Þetta hefur jákvæð áhrif á orkuna, þetta stórminnkar sykurlöngun og bætir mettunar/svengdar skilaboðakerfi líkamans. Þetta er gert með vissum breytingum á mataræðinu. Fitumagnið er aukið svo fólk hafi orku og kolvetnum sem hafa neikvæð áhrif á alla þessa þætti er sleppt. Ketómataræði samanstendur af fjölbreyttum fitugjöfum, hreinum próteinum (fiskur, kjöt, egg) og næringar- og trefjaríku kolvetnisgjöfum eins og salati og grænmeti. Það er algengur misskilningur að ketó eða lággolvetna mataræði sé kolvetnalaust mataræði og það er fjarri sannleikanum. Það er mikil áhersla á grænmetisneyslu í ketó og ég get fullyrt það að flestir upplifa stóraukna neyslu grænmetis á ketó og svo er það bara risastór plús að það má og á að smjörsteikja grænmetið eða baka það í rjóma, sem ég held að fari vel í ansi marga. Ég held að veganmataræðið hafi ekki farið fram hjá neinum og margir upplifað góða hluti á því en eins og ketó þá hentar vegan ekki öllum en ég er alltaf hlynntur því að gefa fólki valkosti og vegan er einn af þeim.

Mikil aukning í sölu osta

Sunna Gunnars Marteinsdóttir, verk-efnastjóri í upplýsinga- og fræðslumálum hjá MS, segir að undanfarin ár hafi fituríkar mjólkurvörur orðið vinsælli og sé skýringin helst í breyttum neysluvenjum landsmanna.

„MS sér helst sveiflur vegna matarkúra til dæmis ef hann snýst um einstakar vörur.

Samtök afurðastöðva í mjólkuriðnaði (SAM) hafa bent á að neysla á fituríkari mjólkurvörum hefur aukist síðastliðin ár og er það mikil breyting á neysluvenjum Íslendinga sem áður voru meira í fituskertu vörum. SAM hafa einnig bent á að aukin neysla á nýmjólk hafi verið einstök hér á landi í nokkur ár þótt nú sjáist þessi þróun einnig í öðrum löndum eins og til dæmis Noregi,“ segir Sunna og bætir við:

„Eftir að janúar leið sáum við að kryddostarnir okkar nutu meiri vinsælda í þessum mánuði en áður hafði sést og munaði þar um rúm 20%. Skýringin þar gæti til dæmis verið ketómataræðið þar sem ostarnir voru vinsælir sem snarl. Forsvarsmenn MS sögðu á sínum tíma, árið 2013, þegar lággolvetnakúrinn gekk yfir, að einnig væri um að ræða breytt viðhorf til fitu auk fjölgunar ferðamanna sem allt skilaði sér í söluaukningu. Svo þetta hélst allt í hendur. Sveiflurnar eru ekki svo miklar að þær hafi veruleg áhrif á áætlanir en við reynum að laga framleiðslu okkar að neyslu svo það er framleitt aukalega gerist þess þörf af einstökum vörum eins og til dæmis kryddosti. Neyslubreytingar sem gerast hægar eins og neyslaukning í fituríkari mjólkurvörum hafa áhrif á vöruúrvalið. Þessar breytingar eru til dæmis þær að fólk færir sig úr fjörmjólk í nýmjólk og fólk sækir meira í fitumeiri osta og í ríkari mæli en þeir voru áður að borða fituminni osta.“

„Ketó er minn lífsstíll“

Halla Björg Björnsdóttir, sem á ættir að rekja til Dýrafjarðar, var búin að hugsa um að prófa ketómataræðið í nokkurn tíma áður en hún steig skrefið til fulls.

„Ég hef alla tíð verið upptekin af heilsu og mataræði og spáð mikið í líkamann og af hverju hann hagar sér eins og hann gerir. Ég var mjög upptekin af líkamsrækt frá unglingsaldri og æfði lengi vel á hverjum degi í gamla WC á bak við Myllugerðina í Skeifunni þar sem kanilsnúðalyktin lá í loftinu. Þegar ég var um 17 ára gömul var ég beðin um að taka þátt í ungrú Reykjavík sem ég og þáði en þeirri íþrótt fylgdu miklar æfingar og þjálfun. Þá var mér sagt að ég yrði að þyngja mig, þar sem ég þótti heldur grönn, og átti að troða í mig trefjum til þess. Þar sem ég á þessum tímapunkti var ekki með viðamikil athyglisspan staldraði ég

ekki lengi við þessar ábendingar og fór lítið eftir settum fyrirmælum. Ég var heilbrigð og hraust ung stúlka en eitt vissi ég þó frá unga aldri að allt kornmeti, brauð og allra helst allt morgunkorn, eins og Cheerios, sem flestir unglingar elska og lífa á, fór alveg hræðilega illa í mig. Ég var oftast en ekki veik í maganum með krampa og stingi eftir slíka neyslu en var samt staðföst í að sækja þennan kost.“

Bauð kílóunum inn í opið hús

Eftir annað og þriðja barn dró úr líkamsræktaráhuga Höllu Bjargar og þar spilaði helst tímaskortur inn í eða forgangsroðun verkefna. Hún setti sjálfa sig í annað sæti og fjölskylduna í það fyrsta.

„Erfiðara og erfiðara fannst mér að halda mér í formi en þegar börnin voru orðin tiltölulega sjálfbjarga með flest stóð ég frammi fyrir því að mín eigin heilsa mætti vera betri. Við tóku alls kyns tilraunir með mataræði og þá datt ég niður á safakúra og föstur. Þá hrundu af mér 3–4 kíló í einu og fljótlega í kringum 35–37 ára aldur var ég á ný komin í svipaða þyngd og ég var í á tvítugsaldri. En síðan komu millistríðsárin, breytingarskeiðið alræmda, og allt sem áður hafði virkað svo vel hætti að virka. Kílóin komu hlaupandi óboðin í heimsókn og allt í einu var sem ég hefði boðið þeim öllum í opið hús,“ útskýrir Halla Björg og segir jafnframt:

„Þá voru góð ráð dýr en öllu dýrara heilsuleysið sem fylgdi þessum óboðnu gestum. Mig var farið að langa að skella í lás og hleypta engum inn. Ég var farin að finna fyrir bólgu og bjúg, verkjum í liðum, fótapirringi, svefntruflunum, þunglyndi og ég get haldið lengi áfram. Ég var hætt að hafa ánægju af því að fara út á meðal fólks og versla á mig föt þar sem speglarnir í mátnarklefnum sögðu ávallt mesta sannleikann á afar grimmligan hátt. Ég keypti bara það sem ég kalla bollupeysur, án þess að máta, í nógu stóru númeri og nógu síðar til að fela skömmina og strenglausar jógabuxur til að strengurinn skærast ekki í mittið. En svona var ég farin að upplifa sjálfa mig og hélt mig sigraða.“

Langhlaup frekar en skyndilausn

Eftir þennan erfiða tíma kynntist Halla Björg ketómataræðinu og sér ekki eftir því að hafa prófað það á sínum tíma.

Jóhann G. Jóhannsson leikari segir að mikilvægt sé að drekka nóg af vatni þegar skipt er yfir í ákveðið mataræði en eftir ár á ketó hefur hann hlotið mun betri líðan.

„Ég hafði lesið ketóreynslusögur en fannst þær hljóma aðeins of góðar til að vera sannar. En nú hafði ég engu að tapa og fannst það alveg þess virði að láta á þetta reyna. Dagur eitt á ketó var að lesa allt sem ég fann um það, enda er ég algjör grúskari og gúgla nánast allt sem mig þyrstir vitneskju um. Síðan var bara að henda sér út í óvissuna með krossaða fingur. Dagur tvö og strax fann ég mun. Það var einstök tilfinning sem eins og læddist upp með öllum líkamanum. Eitthvað alveg sérstakt var að gerast. Dagur þrjú og nú var eins og ský hefði dregið frá sólu. Ég var orkumeiri, vaknaði með bros á vör og mögulega var líkaminn að senda mér skilaboð með þakklæti. Nú var ekki aftur snúið. Þetta var í ágúst í fyrra og nú fagna ég hverjum degi með bros á vör. En þetta er mín upplifun á ketó og engir tveir einstaklingar eru eins. Þetta er eitthvað sem hentar mér og ég held mögulega að ég hafi alla tíð verið með glútenþöpl og bakflæði án þess að það hafi verið rannsakað en einu sinni var ég þó á leiðinni í magaspeglun en gugnaði á síðustu stundu. Ég er búin að endurheimta líkama og heilsu úr helju. Að lokum langar mig að taka fram að ég lít á ketó sem lífsstíl en ekki megrunarkúr. Þetta er langhlaup frekar en skyndilausn en það er jú til nóg af þeim.“

Meiri vellíðan með breyttum lífsstíl

Jóhann G. Jóhannsson leikari hefur verið á ketómataræðinu í eitt ár og tók fyrstu

þrjá mánuðina með trompi, síðan slakaði hann aðeins á en hefur haldið sig við lífsstílinn frá því í febrúar í fyrra.

„Ég smitaðist af tveimur sonum mínum sem voru að dásama ketó sem ég hélt að væri leiðtogi í sértrúarsöfnuði. Ég hélt hann væri andlegur leiðtogi þeirra því þeir voru svo uppnumdir og ákafir. Eftir að þeir útskýrðu hvað þetta væri og ég hafði hlegið svolítið að þeim skoðaði ég þetta og komst að því að þetta myndi mögulega henta mér vel,“ segir Jóhann.

Ekki eins sterk hungurtilfinning

Fyrsta skrefið hjá Jóhanni var að kynna sér hvað ketó er og hvort það hentaði honum.

„Þegar þetta hringdi bjöllum hjá mér byrjaði ég. Þetta kvöld pantaði ég steik með bérnaisse og kartöflu og ég ákvað að sleppa kartöflunni og borða steikina, salatið og sósuna. Ég hef ekki litið til baka síðan. Árangurinn hjá mér er fyrst og fremst betri líðan og ég fann mun nánast strax. Líkamlega fór óstjórnleg löngun í nammi fljótlega og blóðsykursfall úr sögunni. Eins varð hungurtilfinningin ekki eins sterk. Andlega fylgir vellíðan yfir því að borða hollt,“ útskýrir Jóhann og segir jafnframt:

„Ég hef í raun ekki áður prófað slíka kúra en ég hef stundum minnkað sykurla og hvítt hveiti og var í raun að gera það þegar ég tók þetta skrefi lengra. Þetta er ekki eins flókið og fólk heldur, aðalmálið á ketó er að sleppa kolvetnum, sykri og öllu sykrudu ásamt ávöxtum, því þeir eru náttúrulegt nammi með háu sykurmagni. Einnig sleppir maður kartöflum, hrísgrjónum og svo framvegis en í stað þess að brenna kolvetnum brennir maður fitu. Því er fita stór hluti af fæðunni (75%) og prótein (15%) ásamt salati, kolvetni eru 5%. Þó er ekki allt grænmeti leyfilegt og þumalputtareglan er að það sem vex upp er í lagi, það sem vex niður er það ekki. Maður þarf smá tíma til að byrja með til að læra inn á þetta og finna öryggi en eftir að það er komið er þetta frekar auðvelt. Það er nauðsynlegt að lesa sér til og jafnvel fara í prógramm til að koma sér af stað og það er í boði. Síðan er mikilvægt að muna að drekka nóg af vatni, það er algjörlega nauðsynlegt á meðan líkaminn er að skipta yfir, annars koma höfuðverkir og vanlíðan.“

Bærinn Hvalnes á Skaga með Drangey og Skagafjörð í baksýn.

Mynd /HKr

Arnar Árnason, formaður Landssambands kúabænda

Met slegið í mjólkurframleiðslu en blikur á lofti á kjötmarkaði

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Þessi skýra niðurstaða er gott og mikilvægt veganesti fyrir okkur inn í framtíðina,“ segir Arnar Árnason, formaður Landssambands kúabænda, um nýlega niðurstöðu úr atkvæðagreiðslu mjólkurframleiðenda um framtíð mjólkurframleiðslunnar þar sem spurt var hvort bændur vildu afnema kvótakerfi í mjólkurframleiðslu eður ei. Bróðurpartur þeirra sem tóku þátt, um 90%, vill ekki afnema kvótakerfið, 10% voru því fylgjandi. Þátttaka í kosningunum var riflega 88% sem Arnar er hæstánægður með.

„Það kom mér þægilega á óvart hversu góð þátttakan var, hún er okkur mjög mikilvæg, ekki síður en sá eindregni vilji sem fram kemur meðal bænda. Það er gott fyrir okkur sem stöndum í brúnni að sjá þessa miklu samstöðu í greininni og kemur sérlega vel að hafa þetta sterka bakland þegar samningaviðræður hefjast við ríkisvaldið,“ segir hann. Niðurstaðan er stefnumarkandi við endurskoðun samnings um starfsskilyrði nautgripa-ræktar sem fram fer síðar á þessu ári.

Liðið ár var kúabændum hagstætt og settu þeir enn eitt metið þegar að framleiðslu kemur. Aldrei hefur framleiðslan náð þeim hæðum sem hún gerði árið 2018, þegar kúabændur framleiddu 152,6 milljón lítra.

„Það er líka ánægjulegt fyrir okkur hversu vel hefur tekist að selja mjólkurvörur á liðnum árum. Menn geta ekki verið annað en kátir þegar bæði framleiðsla og sala ganga vel,“ segir Arnar.

Verð á nautakjöti lækkar til bænda en hækkar til neytenda

Arnar nefnir að þegar kemur að kjötgeiranum sé staðan þannig að um 22% af markaði með nautakjöt sé uppfyllt með erlendu kjöti.

„Þetta hlutfall hefur hækkað nokkuð skarpt og það skapar í raun bæði ógnanir fyrir okkur og tækifæri. Tækifæri að því leyti að markaðurinn hefur stækkað, fleiri kjósa að kaupa nautakjöt en áður. Það sem veldur mestum áhyggjum er sú þróun að verð til okkar bænda hefur lækkað, við fáum minna fyrir vöruna, en verð til neytenda hefur hækkað. Þetta er grátleg staða, en sá veruleiki sem við okkur blasir og við þurfum að takast á við.“

Arnar Árnason, formaður Landssambands kúabænda.

Mynd / HKr.

Arnar segir að tækifæri séu fyrir hendi í íslenskum landbúnaði, en staðan sé í auknum mæli sú að íslenskir bændur og þeir erlendu séu ekki að keppa á sama vellanum. Kröfur sem gerðar séu við framleiðslu matvara erlendis séu mun lakari en þær sem íslenskum bændum séu settar.

„Staðan er mjög ójöfn, það eru minni kröfur gerðar til þeirrar vöru sem flutt er inn, t.d. varðandi aðbúnað dýranna, sýklalyfjanotkun og ýmislegt annað sem gerir leikinn ójafnan,“ segir Arnar.

Tekið á málum þegar skaðinn er skeður

„Það er dagljóst með nýjasta útspili

ráðherra málaflöksins að enginn vilji er fyrir hendi í stjórnsýslunni að viðhalda þeirri gríðarlegu sérstöðu sem íslenskur landbúnaður hefur og vernda hana. Sjúkdómastaðan er algjörlega einstök og hér ganga reglur um notkun sýklalyfja og vaxtarhvetjandi efna lengra en í mörgum samkeppnislöndum okkar. Afstaða hefur verið tekin með viðskiptalega hagsmuni að leiðarljósi en ekki því að hér á Íslandi eigum við eitthvað einstakt sem kollegar okkar og fræðimenn í öðrum löndum öfunda okkur af. Fátt, í þeim mótvægis-aðgerðum sem kynntar hafa verið, kemur til með að halda þegar reynir á og flestar snúa þannig að þar virðast menn ætla að taka á málunum þegar skaðinn er skeður,“ segir Arnar.

Anna María Flygenring, formaður Geitfjárræktarfélags Íslands

Ekki í vafa um að framtíðin er björt

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Íslenska geitin er enn í útrýmingarhættu og sú staða verður uppi þar til að í hjörðinni verða í það minnsta 4.200 kvendýr,“ segir Anna María Flygenring, bóndi í Hlíð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og formaður Geitfjárræktarfélags Íslands. Um 1.170 dýr eru í íslenska geitastofninum nú, skyldleiki er mikill og geitabændur þurfa líkt og í annarri búfjárrækt að gæta mjög að þeim þætti.

Anna María segir að það hafi hamlað kynbótastarfi verulega að eiga ekki hafrasæðingastöð, en Nautastöðin á Hvanneyri hafi útvegað geitabændum aðstöðu innandyra hjá sér um stundarsakir. Ekki sé þar um framtíðarlausn að ræða.

„Við sjáum fram á að rofa muni til á þessu ári, en gerður hefur verið samningur um afnot af húsnæði sem er í eigu Landbúnaðarháskólans og þar verður sett upp aðstaða, vonandi til frambúðar. Fram undan er mikil vinna við að koma stöðinni af stað.“

Dagur geitarinnar í vor og haust

Þá nefnir Anna María að lítil spunaverksmiðja, Uppsuni, hafi tekið til starfa í Rangárvallasýslu, en mjög dýrt og erfitt hafi verið að vinna band úr fiðunni. Hulda og Tyrfingur, sem reka spunaverksmiðjuna, taka við fiðu og gera úr henni unaðslega mjúkt band, sem jafnast á við kasmírull að gæðum.

„Við það aukast möguleikarnir á að auka virði geitaafurða,“ segir hún.

Til stendur að halda Dag geitarinnar nú í vor og stefnt að því að eiga samstarf við Húsdýragarðinni í þeim efnum. Fyrirlestrar verða í boði og fræðsla fyrir almennig. Einnig er stefnt að því að halda sams konar dag í haust og leggja þá áherslu á afurðir geitanna.

Afurðir njóta vinsælda

Hún segir afurðirnar njóta vinsælda, einkum ostar og kjöt. Kjötmat hefur tekið gildi og er þess beðið að það verði fest í lög. Þá nefnir hún að samstarf við Matís hafi skilað miklum árangri, bæði varðandi það að koma kjötmatinu á og að vinna úr því. Þá hafi Matís einnig gert rannsókn á

Anna María Flygering, bóndi í Hlíð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og formaður Geitfjárræktarfélags Íslands.

Til stendur að halda Dag geitarinnar nú í vor og endurtaka leikinn einnig á haustdögum.

innihaldi kíðakjöts og geitamjólkur í góðu samstarfi við nokkra bændur sem lögðu til kjöt og mjólk og eigi þakkir skildar fyrir það.

„Við vonum að samstarf við Matís verði áfram gott og væntum mikils af því,“ segir Anna María.

Samkeppni skilaði góðu merki

Matarauður Íslands styrkti starf félagsins m.a. með hönnun á nýrri heimasíðu. Þá var félagið í samvinnu við Listaháskóla Íslands um gerð afurðamerkis fyrir geitaafurðir og skilaði samkeppni á milli nemenda skólans frábæru merki sem vakið hefur athygli.

„Merkið er hugsað sem gæðamerki og það fá eingöngu þeir geitabændur sem skráðir eru í félagið og gangast undir skilyrði um notkun þess,“ segir hún.

„Ég er ekki í vafa um að framtíð geitfjárræktar á Íslandi er björt. Allir selja sitt kjöt beint frá bónda, sumir í gengum samtökum Beint frá býli en aðrir hafa fasta og tryggja kaupendur og selja þeim milliliðalaust.“

Þorsteinn Sæmundsson, formaður Félags eggjaframleiðenda:

Vel hefur gengið með eggjin mörg undanfarin ár

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Liðin ár var okkur eggjabændum mjög hagstætt. Það má segja að undangengin ár hafi verið góð í eggjaframleiðslunni, markaðurinn hefur stækkað og salan aukist,“ segir Þorsteinn Sæmundsson, formaður Félags eggjaframleiðenda.

Söluaukningu og stækkun markaðar má rekja til þess að æ fleiri hafa sett hollustuvörur í öndvegi í sínu mataræði og þar koma egg við sögu. Erlendir ferðalangar eru líka hluti af skýringu á stækkandi markaði. Útlit er fyrir áframhaldandi vaxandi eftirspurn og því horfa eggjabændur bjartsýnir til framtíðar.

Þorsteinn segir að vel gangi í greininni og bændur séu almennt hinir sprækustu með gott gengi liðinna ára. Hann segir að fuglastofninn búi við gott heilbrigði og það skili sér út á markaðinni í góðri vöru.

„Það hafa engin áföll komið upp í okkar búgrein undanfarin ár og við erum ánægð með það,“ segir Þorsteinn. Hann segir eggjaframleiðendur hafa efnt til fjölmennrar ráðstefnu á síðastliðnu ári þar sem saman kom fagfólk og ráðunautar í greininni hvarvetna úr Evrópu og hlýddu á fræðileg erindi.

„Þetta var mjög fróðleg ráðstefna, vel sótt og gagnleg fyrir okkur eggjaframleiðendur en meðal þess sem sjónum var beint að var meðhöndlun og meðferð alifugla í okkar búskap,“ segir Þorsteinn og nefnir að ráðstefnan hafi verið bændum gott veganesti inn í framtíðina.

Ferðamannastraumur og heilsuþylgja

Undanfarin fimm til sex ár hefur sala á eggjum vaxið ár frá ári og árið í fyrra var ekki undantekning en þá var sala meiri en árið þar á undan. Framleiðendur kappkosta að uppfylla óskir neytenda, en markaðurinn kallar á fjölbreytileika þegar að þessari vöru kemur líkt og með aðrar, boðið er upp á hvít egg og brún, úr lífrænum búskap, frá landnáms hænum og frjálsum hænum, svo eitthvað sé nefnt.

Þorsteinn Sæmundsson, formaður Félags eggjaframleiðenda, er ánægður með gott gengi í greininni undanfarin ár, en sala á eggjum hefur verið mikil á liðnum árum. Mynd / VH.

„Við leggjum okkur fram við að verða við þeim óskum sem fram koma og hefur tekist það vel,“ segir Þorsteinn.

Í kjölfar breyttra viðhorfa til heilsunnar hafa landsmenn í æ ríkari mæli snúið sér að hollustuvörum og egg hafa komið sterk inn á matseðilinn undangengin ár. Þorsteinn segir ánægjulegt að sjá hversu vel unga fólk hafi tekið við sér og þá megi einnig skýra mikla söluaukningu liðinna ára til þess gríðarlega fjölda erlendra ferðamanna sem sækja landið heim.

„Ferðamenn hafa stækkað markaðinn umtalsvert, það munar verulega um þennan stóra hóp, en flestir eru vanir því úr sínum heimahögum að borða egg og

breyta ekki út af þeirri venju í Íslandsheimsókn sinni,“ segir Þorsteinn.

Ánægjuleg nýliðun

Hann segir eggjaframleiðendur vel í stakk búna að mæta söluaukningu.

„Við höfum brugðist við með því að auka framleiðsluna meðal annars með því að nýta búin betur en áður. Það var innbyggð umframgeta í okkur búum og okkur hefur tekist með lagni og útsjónarsemi að anna sífellt vaxandi eftirspurn. Búin eru nú flest keyrð á fullum afköstum,“ segir Þorsteinn og bætir við að einnig sé ánægjulegt að segja frá því að nokkur nýliðun hafi orðið í búgreininni, nýtt fólk hafi veðjað á eggjaframleiðsluna og það sé virkilega gaman.

Björgvin Jóhannesson, formaður Félags ferðapjónustubænda

Gæði, hreinleiki og sjálfbærni eru okkar sóknarfæri

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Þrátt fyrir að eitthvað dragi úr aukningu ferðamanna til landsins ætla ég að leyfa mér að vera bjartsýnn fyrir hönd ferðapjónustubænda við að takast á við harðnandi samkeppni,“ segir Björgvin Jóhannesson, formaður Félags ferðapjónustubænda. Yfir 170 ferðapjónustuaðilar í sveitum landsins eru félagar í Félagi ferðapjónustubænda og selja sína vöru og þjónustu undir merkjum Hey Iceland. Gistipjónusta er uppistaðan en vöru- og veitingasala sækir stöðugt í sig veðrið.

Björgvin segir eftirspurn eftir matvælum beint frá býli aukast jafnt og þétt og eru ferðapjónustubændur sterkir þegar kemur að sölu á eigin framleiðslu og eða sem milliliðir fyrir aðra framleiðendur, t.d. úr næsta nágrenni.

„Við Hey Iceland-félagar reynum að bjóða upp á eftirminnilega upplifun fyrir okkar gesti og leggjum áherslu á að bjóða upp á sem mest úr okkar nærumhverfi,“ segir hann.

Vilja sjá meiri dreifingu um landið

Björgvin segir ferðapjónustubændur hafa orðið vara við að hægt hafi á aukningu ferðamanna og þá einkum á landsvæðum fjær höfuðborgarsvæðinu. Reykjavík og suðurströndin njóti nálægðar við Keflavíkurlugvöll.

„Við viljum gjarnan sjá ferðamenn dreifast meira um landið, með því myndum við minnka álag á fjölsóttustu staðina. Bættar samgöngur eru lykilatriði og því er nauðsynlegt að flugvellir á Akureyri og Egilsstöðum komi sterkari inn í milli-landaflogið.“

Regluverkið í kringum Air bnb hitamál

Stjórnarmenn úr Félagi ferðapjónustubænda hafa verið á ferðinni um landið og boðið til funda með félagsmönnum víða um land, farið var um Vesturland fyrir áramót og nú nýverið um Norður-, Austur- og Suðurland. Björgvin segir kærkomið að hitta félagsmenn á heimavelli og fara yfir þau málefni sem brenna á fólki á hverjum stað.

„Regluverkið í kringum Air bnb gistingu er töluvert hitamál hjá okkar félagsmönnum

Stjórn Félags ferðapjónustubænda, frá vinstri: Sölvi Arnarsson, Friðbjörg Matthíasdóttir, Björgvin Jóhannesson formaður, Arna Björg Bjarnadóttir og Einar Þór Jóhannsson.

og þá helst þessi 90 daga regla sem gefur fólki færi á að leigja út húsnæði í 90 daga á ári eða að hámarki fyrir 2 milljónir króna. Margir telja að gististaðir innan Air bnb veiti hefðbundnum gististöðum ósanngjarna samkeppni, þeir sleppi við að greiða ýmis leyfisgjöld og regluverkið í kringum þessa gistingu er rýmra en gildir fyrir aðra. Þessi 90 daga regla virðist líka sérsniðin fyrir höfuðborgarsvæðið, á mörgum stöðum á landsbyggðinni er ferðamannatímabilið ekki mikið lengra en þessir 90 dagar og því engin ástæða fyrir undanþágur,“ segir Björgvin.

Stígum varlega til jarðar

Hann nefnir að nýjar spár um ferða-

mannafjölda til Íslands gefi tilefni til að stíga varlega til jarðar og meta stöðuna skynsamlega. Erfiðleikar í rekstri flugfélaga sem hingað fljúga valdi einnig áhyggjum, en á móti komi að veiking krónunnar undanfarið hafi haft jákvæð áhrif á íslenska ferðapjónustu. Þrátt fyrir að einhver samdráttur verði á næstunni kveðst Björgvin bjartsýnn og segir Hey Iceland hafa um tíðina staðið sig vel í sölu á ferðum um landið og skapað sér gæðastimpil innan ferðapjónustunnar.

„Fjölbreytni innan félagsins, gæði, hreinleiki og sjálfbærni verða okkar sóknarfæri í framtíðinni,“ segir hann.

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda

Vírus og vont veður settu svip sinn á liðið ár

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Greinin stóð frammi fyrir nokkrum áföllum í upphafi árs í ylræktinni en þegar upp var staðið og árið gert upp í heild má segja að garðyrkjan hafi komið þokkalega út. Við höfum upplifað betri ár, en líka verri,“ segir Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, þegar hann rifjar upp liðið ár í atvinnugreininni.

Minni uppskera varð á fyrstu mánuðum liðins árs vegna veirusýkingar sem upp kom í tómata- og gúrkurækt á sunnanverðu landinu og setti óhjákvæmilega strik í reikninginn. „Framleiðslan dróst saman um tíma en garðyrkjubændur brugðust snarlega við, gróðurhús voru sótthreinsuð og gerð var gangskör í því að finna út hverjar smitleiðir hugsanlega væru og var það verk unnið í samvinnu við Mast. Það var allt gert til að koma í veg fyrir að vírusinn dreifðist inn á stöðvarnar og sem betur fer tókst að komast fyrir vind í þessu máli, en vissulega setti þessi sýking svip sinn á fyrstu mánuði liðins árs,“ segir Gunnar.

Rýrari uppskera vegna veðurs

Sumarið 2018 var útiræktendum á sunnan- og vestanverðu landinu ekki hagstætt, sólarlaust, kalt og vætusamt. Uppskera var í rýrara lagi, um 30% minni en í meðalári. Veðurfarið gerði að verkum að vöxtur var hægur, nýtt íslenskt grænmeti barst seinna inn á markaði en vanalega og kostnaður við ræktunina varð meiri þannig að fátt féll með garðyrkjubændum í útiræktun það sumarið. „Við höfum oft lifað betri sumur en í fyrra, en vissulega má alltaf af og til gera ráð fyrir að ekki viðri vel á okkur,“ segir Gunnar.

Garðyrkjubændur vinna um þessar mundir við endurskoðun búvörusamnings, en verði breytingar gerðar á núverandi samningi mun nýr taka gildi um næstu áramót. „Við höfum verið að huga að þessum málum og m.a. erum við að skoða rafmagnskaflann, en mér sýnist að betur þurfi að skilgreina hvað nákvæmlega ylrækt sé. Samkvæmt þeim samningi sem í gildi er nú er kveðið á um að ylrækt fari fram í gróðurhúsi, en staðan er sú að aðrar aðferðir hafa verið í þróun

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda.

Mynd / smh

og eru að ryðja sér til rúms, m.a. hilluræktun,“ segir Gunnar.

Tímabært að uppfæra válista

Hann nefnir að Íslendingar sýni af sér sofandahátt þegar kemur að innflutningi á lifandi plöntum og gróðurvörum þar sem mold fylgir með í kaupunum. Válisti þegar að þeim innflutningi kemur hefur ekki verið uppfærður í tvo áratugi, frá árinu 1999. „Það er löngu orðið tímabært að huga að þessum málum, Norðmenn, svo eitt dæmi sé tekið, uppfæra sína lista reglulega og eru mjög vakandi í þessum efnum. Öðru máli gegnir hér á landi,“ segir Gunnar en margs konar veirur og bakteríur hafa numið land hér eftir slíkan innflutning. Eins nefnir hann þörf á að

endurskoða reglugerð um innflutning á afskornum blómum, en blómabændur hafa um skeið átt í slag við tollayfirvöld þar sem uppi er ágreiningur um skilgreiningar og fleira.

„Við erum ævinlega að fást við ýmiss konar áskoranir í okkar starfsemi og reynum eftir bestu getu að leysa þau mál sem upp koma á farsælan hátt,“ segir Gunnar, sem telur garðyrkju hér á landi eiga framtíð fyrir sér. Ekki síst þegar horft er til aukinnar umræðu um á hvern hátt unnt sé að minnka kolefnisspor. „Við erum í sterkri stöðu til að leggja lið í þeirri baráttu að minnka kolefnissporið og munum án efa eiga vaxandi þátt í því á komandi árum,“ segir Gunnar.

Sveinn Steinarsson, formaður Félags hrossabænda

Innanlandsmarkaður fyrir hross heldur á uppleið

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Það verður ævinlega mikil áskorun að vera hrossabóndi, verkefnið er langhlaup og tekjur ótryggar, 5 til 7 ár liða frá því að við leiðum saman gripi þar til útkoma og eftirtekjur koma í ljós. Það tekur einnig langan tíma að koma sér upp farsælum ræktunargripum en kynfesta á góða og rétta eiginleika er líklega það mikilvægasta sem ræktunargripir þurfa að búa yfir,“ segir Sveinn Steinarsson, formaður Félags hrossabænda.

Útflutningur á hrossum var í fyrra aðeins minni en verið hefur tvö undanfarin ár, alls voru flutt út 1.351 hross árið 2018, en þau voru 1.485 árið þar á undan.

„Útflutningur var þó yfir meðaltali síðastliðinna 8 ára,“ segir hann og telur talsverðar líkur á að uppskerubrestur vegna þurrka víða í Evrópu hafi haft áhrif til fækkunar.

Innanlandsmarkaður fyrir hross er hins vegar á uppleið og segir Sveinn að mikill almennur áhugi sé fyrir hestamennsku og þá fari sá hópur sem stundar hestamennsku í einhverri mynd stækkandi.

„Hrossabændur, líkt og aðrir bændur, þurfa stöðugt að gera betur, bjóða betri og meðfærilegri hesta sem eru ganggóðir en umfram allt öryggir,“ segir hann.

Gott kynbótastarf er greininni mikilvægt

Meðal verkefna félagsins hefur verið að vinna að endurmati á dómaleiðara og ræktunarmarkmiði og er sú vinna að komast á lokastig.

„Í þeim breytingum sem gerðar hafa verið hafa dómaáherslur miðað sérstaklega að því að greina kynbótahrossin sem eru eðlsgóð í gegnum rétta líkamsbeitingu, takt og mýkt frá hinum. Það liggur mikil vinna og tími í að búa til reiðhest, sífellt fleiri vilja kaupa fullmótaðan, tilbúinn og öruggan reiðhest og því er mikilvægt að kerfið viðurkenni enn betur þau hross sem að þessu leyti eru eðlsgóð,“ segir Sveinn. Í fundarferð sem fram undan er síðar í vetur munu tillögur að breytingum verða kynntar og er mikilvægt að fá sem flesta til að taka þátt í þeim umræðum.

Sveinn Steinarsson, formaður Félags hrossabænda á Kandís.

„Okkar markmið í markaðsstarfi er að festa hestinn í sessi sem víðast og fyrir sem flesta. Við verðum að hafa í huga að gæðingur hvers og eins er sá hestur sem hentar hverjum og einum, þannig að þörf er fyrir ólíkar hestagerðir, en í grunninn þarf hesturinn að vera traustur og þola það mikla áreiti sem hestar í þéttbýli þurfa að þola,“ segir Sveinn.

Nægur markaður fyrir blóð til lyfjagerðar

Sveinn nefnir að sífellt fjölgi þeim sem haldi blóðmerarstöð, en nægur markaður sé fyrir blóðið sem notað er til lyfjagerðar.

„Þessari aukningu fylgir sú áskorun að markaður sé fyrir folaldaafurðir. Það

þarf að hafa fyrir þeirri markaðssetningu, en félagið hefur í samvinnu við aðra unnið að lausn. Það verður að vera til staðar farvegur fyrir afurðirnar og einnig viðunandi verð, ef það lagast ekki stefnir í óefni,“ segir hann.

Sveinn segir nauðsynlegt að félagið haldi styrk sínum, fjölmörg verkefni þarf að fást við en stjórn og formaður hafa undanfarið hvatt þá sem hafa hagsmuni af hrossahaldi til að ganga í félagið því félagið vinni að sjálfsögðu fyrir alla þá sem stunda hrossabúskap.

Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssamtaka sauðfjárbænda:

Ákveðnum vendipunkti náð í sauðfjárræktinni

Margrét Þóra
Þórsdóttir

„Ég dáist að seiglu bænda, margir hafa unnið myrkrunna á milli til að ná endum saman og halda sér og sínu á floti. Það býr mikil þrautseigja og útsjónarsemi í þessu fólki,“ segir Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssamtaka sauðfjárbænda.

Ekki þarf að orðlengja að undanfarin ár hafa verið sauðfjárræktinni erfið, lækkandi afurðaverð árið 2016 og algjört hrun haustið á eftir.

„Það hefur orðið örlítill jákvæður viðsnúningur með uppþóttargreiðslum til bænda og það er fagnaðarefni. Við eigum þó enn langt í land til að ná fyrri stöðu, en þegar vendipunktur er náð geta hlutirnir þróast hratt og vonandi erum við komin að honum.

Fé hefur fækkað um 10% undanfarin tvö haust og salan hefur gengið nokkuð vel. Oddný Steina segir harkalegar sveiflur í rekstrarumhverfi engri starfsemi hollar.

„Sauðfjárræktin krefst mikillar fjárbindingar og framleiðsluferlar eru langir. Það er okkur bændum því nauðsynlegt að geta dempað sveiflur til að tryggja rekstraröryggi bóna,“ segir hún og nefnir að í endurskoðuðum samningi um starfsskilyrði sauðfjárræktar sé hugað að því og byggðir inn ferlar til að bregðast við þannig að draga megni úr áhrifum af áföllum í ytra umhverfi.

Brýnt hagsmunamál fyrir bændur og neytendur að huga að afurðastöðvunum

„Það er mikilvægt í framhaldinu að huga að umhverfi afurðageirans, við verðum að halda fókusi á því verkefni. Það er ekki síður mikilvægt til að tryggja rekstraraskilyrði bænda til framtíðar,“ segir Oddný Steina. Afurðafyrirtækin verði að eflast til að standast samkeppni samtímans.

„Þau verða að geta þróast með eðlilegum hætti til að halda í við tækniþróun og ekki síður þróun á mörkuðum, svo sem varðandi vöruþróun. Til þess verða stjórnvöld að skapa þeim lífvænlegan ramma. Frá þeim sem stýra og starfa innan fyrirtækjanna verður einnig að koma frumkvæði og kraftur, ég veit að þar er vilji til framfara,“ segir hún. Innan LS hefur verið talað fyrir því að bæta úr, vinna að hagræði og auka skilvirkni.

„Það er mín von að bændur muni leggja átt á árar með þeim sem vilja færa þessa hluti til betri vegar. Það er brýnt hagsmunamál bæði bænda og neytenda.“

Oddný Steina segir að mikinn lærdóm megi draga af atburðarás síðustu ára. Ljóst sé að bæta þurfi vöktun á mörkuðum og fylgjast með þróun þar, líka þegar vel árar. Með bættri heildarsýn og betra eftirliti yrði fyrir hægt að bregðast við breytingum. Áform eru uppi um að koma upp svonefndu mælaborði sauðfjárræktarinnar í því skyni að fylgjast með þróuninni.

Vöktun á gróður- og jarðvegsauðlindum er verkefni sem farið er af stað eftir samkomulag þar um við stjórnvöld og er það fjármagnað að stórum hluta af búvörusamningi. Þá hefur ríkisstjórnin samþykkt að ganga til samninga við sauðfjárbændur um kolefnisjöfnun greinarinnar og hefst það verkefni á þessu ári. Oddný Steina segir að slík verkefni geti stutt við jákvæða þróun greinarinnar ef rétt er á haldið.

Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssamtaka sauðfjárbænda. Mynd /HKr.

„Við stöndum frammi fyrir áskorunum varðandi okkar félagskerfi, og markaðsmálin verða áfram í brennidepli, það er af nógu að taka,“ segir hún.

Þrælstrombin, ögrandi og lífleg ár

Oddný Steina hefur verið formaður sauðfjárbænda í tæp tvö ár.

„Þessi ár hafa verið þrælstrombin, ögrandi og lífleg. Við tókumst á við fordæmalaust verðhrun á afurðum okkar þar sem nánast engin öryggisnet voru til staðar og vorum á sama tíma að takast á við gjörbreytt og krefjandi umhverfi í fjármögnun samtakanna. Umgjörð um markaðsstarfið hefur einnig verið í hraðri mótun, samningaviðræður við ríkið hafa krafist orku og tíma en eru nú farsællega að baki,“ segir Oddný Steina Valsdóttir. Hún tilkynnti í síðasta mánuði að hún myndi ekki gefa kost á sér til formennsku í Landssamtökum sauðfjárbænda á næsta aðalfundi.

Jóhann Gísli Jóhannsson, formaður Félags skógarbænda, með eiginkonu sinni, Ólöfu Ólafsdóttur, á góðum og hlýjum skógardegi.

Jóhann Gísli Jóhannsson, formaður Félags skógarbænda

Meiri velvilji gagnvart skógræktinni en oft áður

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Við merkjum ákveðna breytingu í þá átt að velviljinn gagnvart skógræktinni er meiri en oft áður,“ segir Jóhann Gísli Jóhannsson, formaður Félags skógarbænda. Vísar hann þar m.a. til aðgerðaráætlunar ríkisstjórnar til ársins 2030 í loftslagsmálum, en hluta þess fjár sem í áætluninni er verður varið til aukinnar skógræktar. „Bændur hér á landi eru í góðri stöðu til að kolefnisjafna, lítið er af skógi en nægt land til að gróðursetja í, þannig að möguleikarnir í kolefnisbindingu eru miklir,“ segir hann, en skógur er nú ræktaður á um 500 jörðum hér á landi.

Jóhann Gísli segir að lítil hreyfing hafi verið í málefnum skógarbænda frá efna-
hagshruni fyrir ríflega áratug, niðurskurð-
ur verið í framlögum til skógræktar allar
götur síðan, en hann vonist til þess að
bændur nái vopnum sínum innan fárra
ára gangi áform um aukið fjármagn til
skógræktar í kolefnisjöfnunarskyni eftir.
Undanfarin ár hafa skógarbændur gróð-
ursett um 2 milljónir plantna á ári, sem
er meira en helmingi minni en var þegar
best lét á árum áður. „Við erum aðeins að
potast upp á við, við munum gróðursetja í
ár um það bil 2,6 milljónir plantna,“ segir
hann.

Stórhuga áform

Jóhann Gísli segir að þótt uppi séu stór-
huga áform um aukið fé til skógræktar
og að hún verði liður í því að mæta kröf-
um Parísarsamkomulagsins um bindingu

kolefnis þá gerist lítið í þeim efnum á
þessu ári. „Það verður smám saman aukið
við og það er auðvitað svolítið skondið
að stærsta framlagið á að greiða út ári
eftir að kjörtímabili þessarar ríkisstjórnar
lýkur. Við vitum að loford fyrri ríkisstjórnar
standa ekki endilega þegar ný er komin
til valda, þessi peningur er því ekki fastur
í hendi, hann getur auðveldlega fokið út
af borðinu.“

Jóhann Gísli segir að framlög til skóg-
ræktar aukist um 30 milljónir króna á
þessu ári og verður að stærstum hluta
nýtt til aukinnar gróðursetningar birkis,
auðveldast sé að auka birkirækt með
skömmum fyrirvara. Árið 2020 er gert
ráð fyrir að verulega verði spýtt í lófana
og framlagið þá í heild orðið 450 millj-
ónir króna. Verkefnið verða fjölbreytt
í skógræktinni, efla á nytjaskógrækt á

bújörðum og víðar. „Hugurinn er góður og
þetta lítur allt vel út, en við höfum enn
ekki séð nákvæmar útfærslur og bíðum í
raun spennt eftir þeim,“ segir hann.

Markaður fyrir íslenskt timbur

Unnið er að margvíslegum verkefnum
á vegum skógarbænda og í mörg horn
að líta. Jóhann Gísli segir að nú sé til að
mynda unnið að gerð gæðastaðla fyrir
timbur og ýmsum verkefnum sem snúa
að úrvinnslu skógarafurða. „Það er margt
að gerast jákvætt í þeim efnum, það er
markaður fyrir íslenskt timbur, en það
sem kannski helst stendur okkur fyrir
þrifum er að eiga ekki nægt magn af
góðu efni. Það mun hins vegar koma með
tímanum,“ segir hann og bendir á að fé-
lagið Skógarafurðir á Fljótsdalshéraði sé
að vinna timbur fyrir nýjan baðstað, Vök,
sem verið er að reisa við Urriðavatn.

Einar E. Einarsson, formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda:

Fáir þola taprekstur ár eftir ár

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Hægt og bítandi mun eitthvað jákvætt gerast. En það er spurning hverjum tekst að lifa af þessa löngu niðursveiflu. Hér munar um hvert starf, hvert fyrirtæki í okkar strjálbýla landi,“ segir Einar E. Einarsson, formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda, SÍL. Erfiðleika í rekstri má rekja til þess að heimsmarkaðsverð á skinnum hefur verið lágt vegna offramboðs og það í bland við sterka krónu gera rekstur búanna afar þungan.

Einar E. Einarsson, formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda.

Nú er hafið fjórða árið þar sem ekki er útlit fyrir að breytingar verði til batnaðar í loðdýraræktinni. „Við höldum í vonina um að ástandið skáni á komandi mánuðum, stjórnvöld hafa sýnt vanda okkar skilning og við bíðum nú eftir útspili þaðan.“

Taprekstur ár eftir ár veldur því að búum hefur fækkað um allan heim og það á við um loðdýrabú á Íslandi einnig. Á síðustu tveimur árum hafa tíu minkabændur hætt starfsemi og eftir standa nú tólf bú hér á landi, átta eru á Suðurlandi, eitt í Mosfellsdal og þrjú í Skagafirði. „Vonandi er botninum náð og við náum að spyrna okkur upp á ný,“ segir Einar, en fara þarf ríflega tvo áratugi aftur í tímann til að finna svo langan niðursveiflutíma.

Fækkunin hefur haft margvíslegar neikvæðar afleiðingar, óhagkvæmara er að framleiða fóður og dreifa því heim á búin. Fasti kostnaðurinn er að hluta til sá sami en færri standa undir honum. Einar bendir einnig á að þegar félagsmönnum fækki verði slagkraftur félagsins minni, baklandið fráleitt eins sterkt og áður var. Skuggahliðarnar séu því margar þegar tekist sé á við ástand á borð við það sem minkabændur hafa staðið í undanfarin ár.

Bíða eftir útspili stjórnvalda

Félagið hefur átt í viðræðum við stjórnvöld um aðstoð við greinina svo hún leggist ekki af. Einar segir að yfirhöfuð sé þeim vel tekið og stjórnvöld sýni vandanum skilning, en engu að síður sé niðurstaða fjárlagafrumvarps 2019 sú að loðdýrabændur fengu mun minni stuðning en beðið var um.

„Það var slæmt og olli að hluta þeirri fækkun sem varð í greininni í lok nýliðins árs,“ segir hann. Fyrir liggja þó loforð um að farið verði yfir málefni greinarinnar að nýju og lausna leitað. „Við bíðum nú eftir því útspili. Við teljum að allir þeir sem kynna sér málin sjái kosti þess að nýta minkarækt til að eyða þeim lífræna afskurði sem til verður við matvælaframleiðslu í fóður fyrir dýrin og búa þannig til útfluningsverðmæti, skapa atvinnu og draga úr sóun á nýtanlegum afurðum,“ segir Einar.

Jákvæð teikn á lofti

Jákvæð teikn eru á lofti um að birta muni yfir loðdýraræktinni í náinni framtíð, stíflan sem einkennt hefur skinnamarkaðinn og rekja má til offramleiðslu á

árunum 2011 til 2014 muni breyta innan tíðar.

„Offramboð sem verið hefur á markaðnum lækkaði verð niður úr öllu valdi og það ásamt því að óunnin skinn og unnar vörur söfnuðust upp hjá saumastofum og dreifingaraðilum. Staðan er sú núna að verulega hefur dregið úr framleiðslu eftir að stór bú í Asíu og Evrópu hafa hætt rekstri og spá menn því að framboðið í ár verði undir 40 milljónum skinna og árið 2020 verði það undir 30 milljónum skinna. Sölutölur sýna að eftirspurn er eftir skinnum og ekkert sem bendir til að breyting verði þar á. Við vonum bara að þetta standist allt saman og við náum með einhverjum hætti að rétta úr kútnum,“ segir Einar.

Guðrún Gauksdóttir, formaður Æðarræktarfélags Íslands

Æðarbændur alvanir sveiflum í framboði, eftirspurn og verði

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Við höfum enga ástæðu til að ætla annað en að verð muni hækka og eftirspurn aukast á nýjan leik. Æðardúnn hefur alla tíð verið verðmæt útflutningsvara en æðarbændur eru alvanir sveiflum í framboði, eftirspurn og verði,“ segir Guðrún Gauksdóttir, formaður Æðarræktarfélags Íslands.

Útflutningur æðardúns á liðnu ári var rétt undir 2 tonnum. Ársmeðaltal útflutts æðardúns síðastliðna tvo áratugi er um 2,5 tonn, lægst fór magnið í 1,4 tonn árið 2007 og hvað mest var flutt út árið 2000, 3,9 tonn.

„Undanfarin tvö ár hefur magnið verið rétt undir 2 tonnum, en til samanburðar má nefna að 2016 var það 3,4 tonn og árið á undan um 3 tonn.“ Þá lækkaði meðalverð á kíló síðastliðin 2 ár. Útflutningstölur frá Hagstofunni eru helsti mælikvarði á stöðu greinarinnar en Guðrún bendir á að vaxandi tekjur hafi þó komið af fullvinnslu dúns hér á landi, einkum í sængur til útflutnings eða til að halda hita á Íslendingum.

Guðrún segir dúntekju á liðnu sumri hafaverið með ágætum þegar litið er til landsins í heild. Væta hafi gert mörgum bændum á Suðvestur- og Vesturlandi erfitt fyrir og eru þess dæmi að dúntekja hafi dregist saman um allt að 20%. Aftur á móti var sumarið almennt gott fyrir norðan og austan og þar var dúntekja góð.

„Minni útflutningur í fyrra getur bæði skýrst af markaðsaðstæðum og minna framboði af dúni,“ segir hún.

Friðlýsing æðarvarpa

Æðarræktarfélagið hefur lagt áherslu á þýðingu friðlýsingar æðarvarps og hefur hvatt bændur til að friða vörp sín. Sýslumenn á hverjum stað hafa heimild til að friðlýsa æðarvörp í þeim tilgangi að tryggja fuglinum frið meðan á varpi stendur og stuðla á þann hátt að frekari vexti og viðgangi stofnsins. Guðrún segir þessa sér- tæku vernd sem löggjafinn tryggir æðarfuglinum sýna einstaka stöðu hans á landsvísi.

Æðarræktarfélagið hefur látið útbúa skilti sem heimilt er að nota til að auðkenna friðlýst æðarvörp.

„Við teljum mikilvægt að friðlýst æðarvörp séu merkt með samræmdum hætti og hefur stjórn félagsins látið útbúa skilti sem heimilt er að nota til að auðkenna friðlýst æðarvörp. Jafnframt því verður útbúinn kortagrunnur yfir friðlýst æðarvörp hverju sinni,“ segir hún.

Vernd fyrir afurðaheitið íslenskur æðardúnn

Félagið vinnur nú að umsókn þar sem sótt er um vernd fyrir afurðaheitið „íslenskur æðardúnn“ og er það gert með það fyrir augum að draga fram hina hefðbundnu sérstöðu æðardúns á Íslandi, en hlutdeild Íslands á heimsmarkaði er um 80%.

„Fyrir okkur vakir einnig að auka virði dúnsins, efla neytendavernd enn frekar

Guðrún Gauksdóttir, formaður Æðarræktarfélags Íslands.

og koma í veg fyrir óréttmæta viðskipta- hætti með æðardún. Það hefur sýnt sig að vörur sem hafa verndað afurðaheiti seljast betur og á hærra verði,“ segir Guðrún og nefnir að kannanir í Evrópu hafi sýnt að neytendur eru tilbúnir að greiða hærra verð fyrir vörur sem bera landfræðilegar merkingar og staðfesta uppruna hennar þannig að hann sé skýr og óyggjandi.

„Neytendur þurfa að vita hvaðan varan kemur og hvernig hún er unnin,“ segir hún.

Æðarræktarfélagið verður 50 ára í ár og verður tímamótanna m.a. minnst á aðalfundi í Reykjavík í lok ágúst og með ýmsum hætti öðrum á árinu. Verið er að sækja um styrki í samvinnuverkefni Listaháskóla Íslands og Æðarræktarfé- lagsins vegna farandssýningar með 12 verkum þar sem æðardúnn er settur í nýtt og óvænt samhengi í gegnum skapandi samtali listamanna, æðarbænda og fræðimanna.

Njarðvík á milli Héraðsflóa og Borgarfjarðar eystri. Mynd/HKr.

Við treystum á íslenskan landbúnað

Íslenskur landbúnaður er mikilvægur fyrir fæðuframleiðslu þjóðarinnar og atvinnulíf í landinu öllu.

Félag kjúklingabænda

Félag eggjabænda

Bændablaðið

Ingvi Stefánsson, formaður Félags svínabænda

Metnaðarmál að okkar hlutdeild á markaði vaxi á kostnað innflutnings

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Það mikilvægasta fyrir okkur sem störfum í svínaræktinni um þessar mundir er að fá skýra framtíðarsýn af hálfu stjórnvalda um stefnu varðandi tollverndina, en hún hefur sífellt minnkað á undanförunum árum,“ segir Ingvi Stefánsson, formaður Félags svínabænda. Hjá svínabændum einkenndist liðið ár af óvissu í ytra umhverfi og kemur þar við sögu hráa kjöts-dómurinn svonefndi sem hefur í för með sér að ekki er heimilt að leggja bann við innflutningi á hráu kjöti, ógerilsneyddri mjólk og hráum eggjum.

Erfitt að finna erfðaeefni sem uppfyllir okkar kröfur

Ingvi nefnir fleiri atriði sem valdi svínabændum óvissu, en til stendur að breyta fyrirkomulagi við útboð á tollkvótum sem mun hafa í för með sér aukna samkeppni við innflutt kjöt. Þá hafi innflutningur á svínasæði verið stöðvaður tímabundið síðastliðið haust eftir að nýr sjúkdómur greindist í upprunalandinu, Noregi. Innflutningsbanni var þá aflétt um síðir, „en þetta gerði okkur ljóst að það þarf að finna leiðir til að tryggja innflutning á erfðaeefni. Íslensk stjórnvöld setja mjög strangar kröfur fyrir innflutningi til að minnka líkur á að sjúkdómar berist til landsins með innfluttu erfðaeefni. Það er mikilvægt að viðhalda okkar góðu sjúkdómstöðu, en okkur er ljóst að það er orðið erfitt að finna erfðaeefni úti í hinum stóra heimi sem uppfyllir þær kröfur sem við setjum,“ segir Ingvi.

Í nýjum búvörusamningi stóð svínabændum til boða að fá styrki til að bæta aðbúnað til samræmis við nýja reglugerð um velferð svína. Þeir styrkir voru sérstaklega ætlaðir til að auðvelda minni búnum að takast á við miklar fjárfestingar í bættum aðbúnaði. „Því miður bendir allt til þess að hið gagnstæða gerist, þ.e. minni framleiðendur muni bregða búi. Það eru liðin tvö ár frá því hægt var að sækja um þessa styrki en enn hefur enginn bóndi farið af stað í þær umfangsmiklu breytingar sem fram undan eru,“ segir Ingvi, en bændur hafi frekar verið að bæta aðbúnað á búum sínum með sem minnstum tilkostnaði.

Ingvi Stefánsson, formaður Félags svínabænda.

Tvískinnungur

„Ég tel ástæðuna þá að bændur meti óvissuna of mikla til framtíðar lítið og þá einkum og sér í lagi varðandi síaukna samkeppni sem greinin er að takast á við erlendis frá. Við munum aldrei geta keppt í verði við innflutt kjöt og búum að auki við augljósan aðstöðumun þegar kemur að vaxta- og launakostnaði. Þá vegur þungt að kröfur sem við þurfum að uppfylla varðandi dýravelferð og sýklalyfjanotkun eru langtum meiri en kollegar okkar erlendis búa við. Við fögnum aukinni dýravelferð en þykir á sama tíma mikill tvískinnungur í því fólgin að auka sífellt á innflutning frá löndum þar sem kröfurnar eru lakari,“ segir Ingvi.

Horft yfir jörðina Teig í Eyjafjarðarsveit þar sem Ingvi og hans fjölskylda hafa stundað svínarækt í áratugi.

Kveðst hann vona að þetta ár verði greininni hagstæðara en undanfarin ár. Mikilvægt sé að stjórnvöld átti sig á því að svína- og kjúklingarækt skipti máli þegar rætt er um landbúnað. „Það er staðreynd að kollegar okkar erlendis öfunda okkur af því að vera laus við sjúkdóma sem herja á þá. Neysla á svínakjöti hefur aukist jafnt og þétt á liðnum árum og við gerum ráð fyrir að sú þróun haldi áfram, en þar höfum við sífellt tapað markaðshlutdeild fyrir innfluttu kjöti. Okkar metnaður stendur til að sinna síaukinni eftirspurn, að okkar hlutdeild vaxi aftur á kostnað innflutnings.“

Jón Magnús Jónsson, formaður Félags kjúklingabænda

Töluverðar fjárfestingar í greininni undanfarin misseri

Margrét Þóra
Þórsdóttir

„Salan á íslenskum kjúklingum hefur verið svipuð undanfarin ár. Viðtökur við okkar vöru á markaði eru góðar, það eru sem betur fer flestir sem kjósa að kaupa íslenska vöru í matinn þótt úrval af sömu vöru erlendri sé vissulega líka fyrir hendi. Við erum þakklát fyrir tryggð viðskiptavina við okkur íslenska kjúklingabændur,“ segir Jón Magnús Jónsson, formaður stjórnar Félags kjúklingabænda.

Hann segir síðastliðið ár hafa komið vel út hjá kjúklingabændum, sala verið jöfn og góð yfir árið en það sem mest sé um vert er að engin áföll komu upp í búgreininni, stofninn sé heilbrigður og öflugur og íslenskir bændur framleiði gæðavöru sem falli vel í kramið hjá íslenskum neytendum.

„Verðið sem við höfum fengið fyrir okkar afurðir hefur heldur verið að lækka, við fengum aðeins minna fyrir vöruna í fyrra en árið þar á undan. En salan var ágæt,“ segir Jón Magnús.

Skapa góða umgjörð um búskapinn

Kjúklingabændur hafa undanfarin misseri fjárfest töluvert í mannvirkjum og hafa öll stóru búin verið með þó nokkuð undir í þeim eignum.

„Fyrst og fremst er verið að stækka við sig eldispláss, sem m.a. kemur til af breytingu á reglugerð um dýravelferð þar sem gert er ráð fyrir meira rými fyrir fuglana en áður var. Svo eru menn að laga til á búum sínum og gera ýmsar nauðsynlegar endurbætur til að búin standist tímans tönn. Staðan er þannig að annaðhvort var að hella sér út í framkvæmdir til að uppfylla reglugerðir eða hreinlega að hætta í greininni. Flestir ætla sér að halda áfram og eru því að skapa sér eins góðar aðstæður og kostur er, uppfylla þau skilyrði sem sett eru og hafa alla umgjörð um búskapinn eins og til er ætlast,“ segir Jón Magús.

Óvissa með hvernig innflutningur þróast

Hann segir stöðuna í kjúklingaræktinni þokkalega góða, þar skipti máli að stofninn sem unnið er með sé heilbrigður og góður, lítið er um sjúkdóma og áföll fátíð.

Jón Magnús Jónsson formaður Félags kjúklingabænda og Kristín Sverrisdóttir með sonum sínum, Jóni Magnúsi og Sverri.
Mynd / Úr einkasafni

„Þetta allt saman er okkur dýrmætt og til framtíðar held ég að menn séu bjartsýnir á gott gengi búgreinarinnar. Það er auðvitað mikil óvissa um þessar mundir varðandi það á hvern hátt innflutningur mun þróast á næstu misserum, við störfum á dýru framleiðslusvæði og okkar vara verður aldrei sú ódýrasta, það er vitað. Varan er samt sem áður í háum gæða-

flokki, enda reglur um heilnæmi vörunnar þær ströngustu sem gerast í heiminum. Á það við um camfýlobakter og salmonellu,“ segir Jón Magnús. Hann bætir við að almennt sé hann bjartsýnni fyrir hönd íslenskra kjúklingabænda og vonast til þess að unga fólk sé sem er að stofna heimili horfi til þess að kaupa góða og heilnæma vöru inn á sitt heimili.

Petrína Þórunn Jónsdóttir, formaður félagsins Beint frá býli

Æ meiri ásókn í svæðisbundin matvæli gefur okkur byr

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Það hefur orðið mikil og almenn vakning hjá íslenskum neytendum undanfarin 4 til 5 ár varðandi það að þeir vilja í auknum mæli vita hvaðan maturinn sem þeir borða kemur. Við finnum það í vaxandi mæli að menn vilja vita hvað þeir eru að borða, hvaðan maturinn er og hvernig staðið er að ræktun og framleiðslu á matvöru. Þetta styrkir okkar félag talsvert,“ segir Petrína Þórunn Jónsdóttir, formaður félagsins Beint frá býli.

Ný stjórn tók við stjórnartaumum síðastliðið haust undir forystu Petrínu, sem er svínabóndi í Laxárdal í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

Íslenskar vörur mikilvægar fyrir matvælaöryggi

„Verkefni okkar sem sitjum í stjórn hefur fyrst og fremst verið að koma okkur inn í öll þau helstu mál sem félagið hefur haft uppi á sínu borði,“ segir Petrína.

„Með öllum þeim ógnunum sem nú stöðja að íslenskum landbúnaði er í mörg horn að líta, en hæst ber þar auðvitað frumvarp sem gerir innflutningsfyrirtækjum kleift að flytja inn hrátt ófrosið kjöt, fersk egg og ógerilsneyddar mjólkurvörur. Þegar þar að kemur að innflutningur á þessum vörum verður frjáls mun röðurinn hjá okkur félagsmönnum í Beint frá býli þungur. Það er snúið að keppa við innfluttar vörur, jafnvel þó svo við teljum þær ekki standast þær kröfur sem gerðar eru til íslenskra vara. Okkar verkefni verður að sýna íslenskum neytendum með enn öflugri hætti hvað íslenskar landbúnaðarvörur eru mikilvægar fyrir okkar matvælaöryggi. Við búum hér með hreinan og heilbrigðan búfjárstofn og matvælasýkingar eru fátíðar hér á landi.“

Petrína nefnir að Íslendingar búi við þau góðu skilyrði í sínum búskap að geta framleitt gæðavöru í sátt við við landið, sjálfbær þróun sé þar í hávegum höfð.

„En með sameiginlegu átaki má alltaf gera betur,“ segir hún.

Orðræða um íslensk matvæli þurfi að snúast í meira mæli um stolt og þekkingu. Verð og gæði þurfi að haldast í hendur og bregðast þurfi við aukinni gæða- og umhverfisvitund neytenda

Petrína Þórunn Jónsdóttir, formaður félagsins Beint frá býli. Mynd / Heiða Dís Bjarnadóttir

þegar að matvörum kemur. Æ meiri ásókn sé í svæðisbundin matvæli og þurfi að svara því kalli neytenda sem og einnig aukna lífræna ræktun, rekjanleika og upprunavottun en fyrir öllum þessum þáttum hefur félagið Beint frá býli talað lengi.

Jákvæðar viðhorfsbreytingar

„Það hafa sem betur ferð orðið miklar breytingar á viðhorfi fólks hér á landi í þessum efnum,“ segir Petrína og bendir til gamans á tæplega tveggja áratuga gamla norræna neytendakönnun þar sem fram kom að á þeim tíma höfðu Íslendingar litlar sem engar áhyggjur af meðferð dýra og hvaða aðferðum yfirleitt var beitt við matvælaframleiðslu. Þeir beindu á þeim tíma sjónum frekar að því hversu mikla fitu og næringargildi matvælin innihéldu heldur en hvort þau væru full af varnarefnum, hormónum og hvaða lyf væru notuð við framleiðsluna.

Nú segir Petrína að nýjar rannsóknir bendi til að það skipti fjóra af hverjum fimm Íslendingum máli að upplýsingar um upprunaland komi fram á umbúðum matvæla þegar ákvörðun er tekin um kaup. Og sjö af hverjum tíu landsmönnum segja það alls ekki viðunandi að upprunaland hráefnis sé ekki getið á umbúðum unninna matvæla.

„Þetta eru jákvæðir þættir og skipta okkur framleiðendur miklu máli,“ segir hún.

Jóna Björg Hlöðversdóttir, formaður Samtaka ungra bænda:

Auka þarf nýliðastuðning og setja umhverfismálin í forgang

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Að okkar mati er það mikilvægt fyrir ungt fólk í landbúnaði að hafa rödd,“ segir Jóna Björg Hlöðversdóttir, formaður Samtaka ungra bænda. Félagsmenn eru rúmlega 400 talsins og er félagið að hefja sitt tíunda starfsár, var stofnað árið 2009. Jóna Björg tók við formennsku í fyrra, árið 2018, en hefur starfað með félaginu nánast frá upphafi.

„Ég gekk strax til liðs við samtökin og hef starfað með þeim ungu bændum sem þar hafa verið innanborðs í nær áratug, en þó varð ég ekki formlegur bóndi fyrir en á síðastliðnu ári. Það er mikið um að fólk sem stefnir að því að stunda búskap sé innan okkar raða. Fyrir mig var það ómetanlegt að hafa starfað með samtökunum í þessi ár og fá þá miklu og jákvæðu hvatningu áður en ég steig skrefið og hóf búskap,“ segir Jóna Björg. Margir séu í svipuðum sporum, langi að gerast bændur og séu að leita leiða til að svo geti orðið og því um að gera að vera með.

Auka þarf nýliðunarstuðning

Jóna Björg segir að mörg þeirra verkefna sem ungir bændur sinni um þessar mundir snúi að því að auka nýliðun í landbúnaði með öllum tiltækum ráðum.

„Það sem við höfum helst áorkað í þeim efnum er nýliðunarstuðningurinn í búvörusamningum, en það er alveg morgunljóst að þann stuðning þarf að auka verulega. Þeir fjármunir sem ætlaðir eru í málaflokkinn duga engan veginn,“ segir hún. Hagsmunir ungra bænda séu að kynslóðaskipti í greininni gangi sem best og eðlilega fyrir sig. „Við höfum til dæmis áhyggjur af því að ungir bændur í sauðfjárrækt standi höllum fæti. Í þeim aðgerðum sem gripið hefur verið til hafa verið sértækar aðgerðir sem taka á þeirri stöðu sem ungir sauðfjárbændur eru í. En það eru, eðli málsins samkvæmt, helst nýliðar sem hafa staðið í fjárfestingum og lækkun afurðaverðs hefur komið mjög illa niður á ungum bændum,“ segir Jóna Björg.

Kúabændur hafa ákveðið að halda í kvótakerfið í mjólkurframleiðslu og segir Jóna Björg það vera í takt við stefnu Samtaka ungra bænda, talsverð endur-

Jóna Björg Hlöðversdóttir, formaður Samtaka ungra bænda og bóndi á Björgum.

Mynd / HKr.

nýjun hafi átt sér stað í röðum kúabænda og mikilvægt er að halda nýliðum áfram í forgangshópi í úthlutun kvótans.

Tökum skrefin sem þarf til að gera landbúnað umhverfisvænni

Fjölmörg önnur mál brenna á ungum bændum, umhverfismál séu þar í brennid-epli og þurfi að komast í forgang.

„Bændur verða að stíga fram með lausnir og taka þau skref sem þarf að taka til að gera íslenskan landbúnað umhverfisvænni en hann er, þar má nefna plastnotkun, orkuskipti, áburðarnotkun og átök í endurheimt votlendis og skógrækt.“

Jóna Björg segir að á sama tíma þurfi íslenskar rannsóknir og greiningar á þáttum eins og endurheimt votlendis til að fá staðbundnar niðurstöður en ekki mat út frá erlendum aðstæðum.

Þá nefnir hún að gerð matvælastefnu fyrir landið sé gríðarlega verðugt verkefni, enda ekkert mikilvægara fyrir þjóð en að vera sjálfbær í matvælaframleiðslu. Í matvælastefnu geta spunnist saman margir þræðir, svo sem matvælaöryggi, lýðheilsa, matarsóun, umhverfisþættir og neytendavernd.

Eygló Björk Ólafsdóttir, formaður VOR – Verndun og ræktun

Markaður fyrir lífrænar vörur vex umfram aðra matvöru

Margrét Þóra Þórsdóttir

„Okkar væntingar standa til þess að mótuð verði stefna og aðgerðaráætlun fyrir lífrænan landbúnað til að koma Íslandi upp úr þeim hjólförum sem það hefur verið í þegar að þessum málaflökki kemur,“ segir Eygló Björk Ólafsdóttir, formaður VOR – Verndun og ræktun sem er félag framleiðenda í lífrænum búskap. Nokkrir frumkvöðlar í lífrænni ræktun hér á landi stofnuðu félagið árið 1993 og var það hugsað sem samstarfsvettvangur fyrir framleiðendur innan vottunarkerfisins.

VOR er nýtt aðildarfélag innan Bændasamtaka Íslands og segir Eygló Björk að það skref knýi á um ákveðna aðlögun og form á félagsstarfinu til að félagið geti nýtt þann samstarfsvettvang sem best og að lífrænn landbúnaður sé á dagskrá innan félagskerfis landbúnaðarins.

Ekki næg athygli á þessum geira

Eygló Björk segir að í fyrravor hafi félagið í samstarfi við BÍ og atvinnu- og nýsköpunarráðuneytið tekið að sér verkefni sem felst í að nýta fjármagn sem eftir varð af aðlögunarstuðningi vegna lífrænnar framleiðslu árið 2017 til að efla þessa framleiðsluhætti.

„Þetta verkefni hefur verið ákveðin þungamiðja í félagsstarfinu, en við sjáum m.a. um kynningarstarf á greininni og ætlunin er einnig að við veitum ráðgjöf og stuðning til þeirra sem koma nýir inn,“ segir hún.

„Því miður hefur ekki verið næg athygli á þessum geira innan landbúnaðarkerfisins undanfarin ár og þekking á ræktunaraðferðum liggur fyrst og fremst hjá bændum um sjálfum. Við höfum lagt höfuðáherslu á að koma þeirri þekkingu út í samfélagið.“

Eygló Björk segir miður að hlutfall vottaðrar framleiðslu hér á landi sé eitt hið lægsta í Evrópu og það sé mikil tímaskekkja þegar horft er til þess hve alvarleg staða er uppi í umhverfis- og loftslagsmálum. Einhver nýliðun eigi sér stað og nýlegar breytingar á reglum sem snúa að sauðfjárrækt kunni að verða einhverjum bændum viðfangsefni á þessu sviði.

Eðlilegt að fjölga framleiðendum

„Markaður fyrir lífrænar vörur víða um heim er að vaxa umfram aðra matvöru

Eygló Björk Ólafsdóttir, formaður VOR – Verndun og ræktun sem er félag framleiðenda í lífrænum búskap. VOR er nýtt aðildarfélag innan Bændasamtaka Íslands.

og áhugi neytenda er mikill. „Við verðum vör við aukinn áhuga hjá bændum en það vantar mikið upp á að réttar upplýsingar komist áleiðis. Hér á landi ætti að vera ákjósanlegt að hefja vottaða lífræna framleiðslu því við erum almennt ekki að glíma við pestir og skordýr sem herja á í heitari löndum. Auk þess sem hér getum við beitt lífrænum vörnum á móti slíku,“ segir Eygló Björk.

Yfirlýst markmið stjórnvalda er að draga úr notkun á tilbúnum áburði og segir hún að í ljósi þess væri rökrétt að auka líf-

ræna ræktun til að ná því markmiði sem sett hefur verið.

„Vottun um lífræna framleiðslu er besta viðurkenningin á því að framleiðslan sé eftir sjálfbærum aðferðum og því eðlilegt að stefna að því að fjölga framleiðendum. Ef við náum vottuðu landi upp í 5% innan 10 ára er strax kominn meiri slagkraftur sem hægt er að byggja á. Reynsla í öðrum löndum sýnir að opinber stefnumótun er lykilatriði til árangurs og má benda á þann árangur sem Danir hafa náð undanfarið,“ segir Eygló Björk.

Kynningarefni

Efnisyfirlit

	Glerfell Komum að verkefnum á öllum stigum framkvæmda	89
	Olís Öflugt dreifikerfi um allt land	89
	Skyrgerðin í Hveragerði Íslenska lambið og hefðbundið skyr haft í hávegum	90
	Hleðsla í hlaði	90
	Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins Frá hugmynd að húsi	91
	Lífland Í þágu íslenskra bænda	92
	Heymartækni ehf. Borgar sig ekki að bíða lengi með að fá sér heyrnartæki	93
	Landbúnaðarklasinn Eflum tengslanet fyrirtækja og fólks í landbúnaði	94
	Bændasamtök Íslands Bændasamtökin rækta þinn hag	95
	Hvammshólar ehf. Sérhæfðir í hreinsun á skólpi	96
	DJI Reykjavík Býður margs konar lausnir fyrir bændur	97
	Ísteika ehf. Hátæknivinnsla á landbúnaðarafurð	98

Komum að verkefnum á öllum stigum framkvæmda

Glerfell

Fornubúðir 5,
220 Hafnarfirði
Sími: 571 8900

Netfang:
info@glertell.is

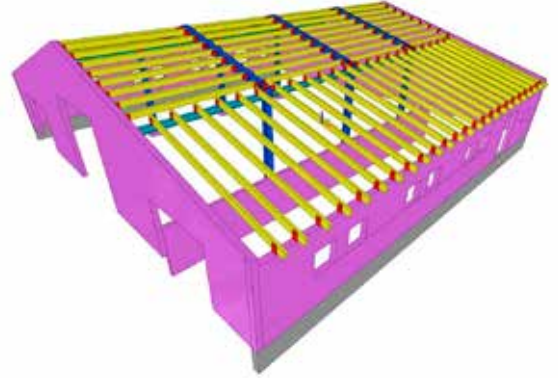
Vefur:
www.glerfell.is

Glerfell er fyrirtæki sem meðal annars sérhæfir sig í að þjónusta verktaka og framkvæmdaðila við milli-liðalaus innkaup á byggingarefni frá framleiðendum víðs vegar í Evrópu.

Í þjónustunni felst að innkaupadeildir okkar á Íslandi og í Póllandi samhæfa gögn og kröfur, leita að verði, sjá um samskipti, samningagerð, innkaup og skipulag á flutningi vörunnar sem viðskiptavinurinn óskar eftir. Í flestum tilfellum greiðir kaupandinn vöruna beint til framleiðandans en Glerfell tekur fyrirfram umsamda þóknun fyrir umsýsluna. Með þessum hætti nást hagstæð opin innkaup þar sem viðskiptavinurinn nýtur þess tengslanets sem Glerfell hefur upp á að bjóða í Evrópu.

Verkefnastýring og aðstoð við framkvæmdaðila

Sem dæmi um vörur sem Glerfell hefur útvegað má nefna CLT einingar, stálgrindarhús, yleiningar, utan-hússklæðningar, þakefni, handrið, svalalokanir, hurðir og innréttingar.

Viðbygging við fjárhús í Dalabyggð. Um er að ræða hesthús og opið svæði þar sem hægt er að setja inn heyrúllur. Svæðinu er hægt að breyta í sauðburðaraðstöðu á vorin. Glerfell sá um hönnunarferli, innkaup og innflutning á húsinu.

Glerfell tekur einnig að sér að stýra verkefnum eða aðstoða framkvæmdaðila á öllum stigum framkvæmda.

Frekari fróðleik um fyrirtækið, vörur og þjónustu má finna á vefnum www.glerfell.is.

Olís

Öflugt dreifikerfi um allt land

Olíuverzlun Íslands

Katrínartún 2
105 Reykjavík
Sími: 515 1100
Netfang: olis@olis.is
Vefur: www.olis.is

Öflugt dreifikerfi Olís nær um allt land og hentar því bændum og landsbyggðarfólki vel. Fyrirtækið er einnig með sterk tengsl við erlenda birgja eins og Evans og Texaco.

Stefán Ingi Óskarsson, sölufulltrúi hjá Olís, segir að Evans Vanodine sé leiðandi í framleiðslu og þróun á hreinsiefni-um fyrir kúabú, fjárbú, svínabú og alifuglabú.

Allt til þrifa

„Þvotta- og sóttreinsiefni sem eru í boði eru jafnt til þrifa á gripahúsum eða fyrir spennavott fyrir og eftir mjaltir. Við bjóðum einnig upp á þvottaefni fyrir róbóta og almennt lagnakerfi í fjósi hvort sem um er að ræða fljótandi hreinsiefni eða efni í duftformi.“

Hreinsiefni frá Evans.

Sama er að segja um annars konar hreinsiefni, hvort sem þau eru ætluð fyrir gripahús, dráttarvélar eða önnur landbúnaðartæki.

Evans hreinsiefni til daglegra þrifa eru fyrirbyggja smit í gripahúsum, auk þess sem efnin henta vel til þrifa á gripaflutningabílum og í sláturhúsum,“ segir Stefán.

Evans Vanodine er vottað 14001 alþjóðlegum staðli sem skuldbindur fyrirtækið til að fullnægja löggjöf um umhverfið.

Stefán segir að Olís hafi einnig boðið upp á hreinsiefni frá Evan hreinsiefni frá 1998 og þau fáist hjá útibúum Olís um allt land og hjá Rekstrarlandi og KS Sauðárkróki.

Réttu smurefnin

„Olís er með öll réttu smurefnin fyrir bændur og flestir bændur þekkja Texaco sem hágæða smurefni fyrir dráttarvélar, gröfur og aðrar vinnuvélar. Auk þess sem Olís býður allar gerðir rafgeyma, auk efnavara, háþrýstidæla og margt annað sem hentar bændum til reksturs.“

Íslenska lambið og hefðbundið skyr haft í hávegum

Girnilega skyrterta frá Skyrgerðinni.

Skyrgerðin /
Skyr Guesthouse

Breiðamörk 25

Sími: 481-1010

Netfang:
info@skyrgerdin.is

Vefur:
www.skyrgerdin.is

Skyrgerðin í Hveragerði er staðsett í einu sögufrægasta húsi bæjarins frá 1930, teiknað af Guðjóni Samúelssyni. Húsið var byggt sameiginlega af sveitarfélaginu Ölfusi undir Þinghús, en hinn helm-inginn byggði Mjólkurbú Ölfusinga undir Skyrgerð.

Frá þeim tíma þjónaði húsið ýmsum tilgangi; til að mynda sem hótél, veitingastaður og ölduhús. Engin starfsemi var í húsinu um áraraddir, þar til nýir eigendur opnuðu veitingahús þar árið 2017 og í kjölfarið gistiheimili á efri hæðum hússins – ásamt því sem gamaldags skyrgerð var komið á legg árið 2018.

Gamaldags pokaskyr

Þar er framleitt gamaldags pokaskyr. Skyrgerðin leggur áherslu á afurðir úr skyri, svo sem skyrtertur, skyr-

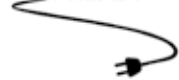
kokteila, sósur, konfekt og fleira sem enn er í þróun. Sérstakar Skyrkynningar eru haldnar fyrir hópa, jafnt íslenska sem erlenda þar sem saga hússins og umhverfisins er kynnt, saga Skyrans, ásamt því sem fólki er gefinn kostur á því að skoða skyrgerðina, gamla skyrtengda muni frá Bygðasafni Árnesinga auk þess sem sýnd er sérstök heimagerð heimildamynd og gefið skyrmakk.

Kolagrillaðar lambakótelettur

Íslenska lambakjötinu er gert hátt undir höfði þar sem sérreitur staðarins eru kolagrillaðar íslenskar lambakótelettur og er Skyrgerðin þátttakandi samstarfsverkefni Icelandic Lamb við veitingastaði á landinu. Skyrgerðin státar af fjölbreyttum matseðli, sem einkennist af kolagrilluðum veitingum og hnallþórum af gamla skól-anum.

Hleðsla í hlaði

Hleðsla
í HLAÐI

Hleðsla í hlaði
Hey Iceland

Síðumúla 2

108 Reykjavík

Sími: 570-2700

Netfang:
bergblind@heyiceland.is

Vefur: www.bondi.is

Hleðslustöðvar fyrir rafbíla

Hleðsla í hlaði er nafn á vinnuhóp sem skipaður er fulltrúum Bændasamtaka Íslands, Orkuseturs og Hey Iceland ehf. Markmið hans er að hvetja bændur til þess að setja upp hleðslustöðvar fyrir rafbíla.

Seinni hluta árs 2017 var Hleðslu í hlaði formlega hleypt af stokkunum þegar skrifað var undir samstarfssamning fyrir fyrirtækið Hleðslu ehf. sem sérhæfir sig í uppsetningu og rekstri rafhleðslustöðva. Síðan þá hafa á annan tug aðila sett upp hleðslustöðvar í nafni verkefnisins og margir sýnt því áhuga.

Markmið Hleðslu í hlaði

- Að stuðla að því að bændur koma upp aðgengi að rafhleðslustöðvum á sínum býlum fyrir almenning og ferðamenn
- Byggja upp innviði fyrir rafbíla hringinn í kringum landið
- Gera hreina rafbíla að raunhæfum kosti í ferðaþjónustu.
- Draga fram mikilvægi dreifðra byggða
- Auka þjónustu bænda og skapa þeim nýja tekjumöguleika

- Minnka olíunotkun og útblástur í samgöngum
- Laða ferðamenn inn á bæi sem bjóða upp á ýmsar vörur og þjónustu
- Gefa skýr skilaboð um að bændur vilja auka veg rafbíla á Íslandi og stuðla að umhverfisvænni samgöngum
- Að kynna hleðsluþjónustu bænda með margvíslegum hætti þegar hleðslustöðvar verða komnar í gagnid

Hleðsla í hlaði á Netinu

Þeir sem hafa áhuga á uppsetningu rafhleðslustöðva eru boðnir velkomnir í aðgangsstýrðan Facebook-hóp Hleðslu í hlaði. Upplýsingar um Hleðslu í hlaði má finna á vef Bændasamtakanna, www.bondi.is

Ein þeirra húsbýgginga sem RML hefur unnið rekstraráætlun fyrir.

Frá hugmynd að húsi

Ráðgjafarmiðstöð
landbúnaðarins

Hvanneyrargata 3,
311 Hvanneyri
Sími: 516-5000

Netfang: rml@rml.is
Vefur: www.rml.is

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins aðstoðar bændur við framkvæmdir á marga vegu, allt eftir óskum viðskiptavinar:

1. Rekstrargreining – Nauðsynlegt er að fá nákvæma rekstrargreiningu áður en farið er af stað í framkvæmdir svo hægt sé að meta hver greiðslugeta búans er.
2. Hönnun – Teiknuð er afstöðumynd af núverandi húsi og breytingum eða nýbyggingu, teikning er síðan send til teiknistofu sem vinnur lokateikningar
3. Kostnaðarmat og styrkumsókn – Unnið er kostnaðarmat og sótt um fjárfestingarstuðning
4. Kostnaðaráætlun – Þegar búið er að fullvinna teikningar er gerð nákvæm kostnaðaráætlun.
5. Fjármögnun – Rekstrargreining ásamt kostnaðaráætlun nýtist vel þegar sótt er um fjármagn hjá fjármálastofnunum.
6. Verkáætlan og tilboðsgerð – Nauðsynlegt er að vera með tilbúna verkáætlun og leita tilboða svo að óvæntur kostnaður komi ekki í bakið á mönnum.
7. Samið við söluaðila og verktaka – Nauðsynlegt er að semja við verktaka og söluaðila um afhendingartíma og fara yfir hvernig fjárstreymi er á milli aðila.

Verkáætlan og tilboðsgerð. Nauðsynlegt er fyrir bændur að vera með tilbúna verkáætlun og leita tilboða svo að óvæntur kostnaður komi ekki í bakið á mönnum.

Ráðunautur Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins á vettvangi.

8. Eftirfylgni með framkvæmdum – Óski viðskiptavinar þess þá er RML tilbúið að fylgjast með framkvæmdum og aðstoða ef samningar eða áætlanir eru að fara úr skorðum. Best er að grípa strax inn í ef áætlanir standast ekki og finna lausnir svo kostnaður verði ekki of mikill.
9. Úttekt á framkvæmdum – Lokaúttekt á húsnaði og farið yfir hvort innréttingar séu rétt stilltar o.s.frv.

Leitið upplýsinga. Sími: 516 5000 - www.rml.is.

Í þágu íslenskra bænda

Lífland ehf.

Brúarvogi 1-3

Sími: 540 1100

Netfang:

lifland@lifland.is

Vefur: www.lifland.is

Lífland hefur í rúma öld verið leiðandi fyrirtæki í þjónustu við íslenskan landbúnað. Stöðugt er leitast við að uppfylla þarfir viðskiptavina og staðið er að margvíslegri vöruþróun, meðal annars í samstarfi við innlenda sem erlenda sérfræðinga. Lífland starfrækir fóðurverksmiðju á Grundartanga en rekur auk þess fimm verslanir sem þjóna bændum jafnt sem hestamönnum um land allt.

Endurbætt úrval áburðar

Áburðarúrfull Líflands, undir nafninu LÍF, hefur verið aukið og endurbætt á ýmsan hátt. Í ár má þar finna meðal annars kalkríkari blöndur, en aukið kalk dregur úr þeirri sýringu sem óhjákvæmilega verður með notkun tilbúins áburðar.

Stærstur hluti úrvalsins er nú selenhúðaður sem merkir að selenið fær mun jafnari dreifingu en áður.

Þrjár vörutegundir innihalda nú H-N úrefni sem köfnunarefnisgjafa, en um er að ræða úrefni húðað með fjöllíðu, sem dregur úr köfnunarefnistapi af völdum uppgufunar, útskolunar og afnitrunar. Húðað úrefni hefur sótt í sig veðrið sem köfnunarefnisgjafi í nágrannalöndum okkar á undanförunum árum, ekki síst fyrir þær sakir að um er að ræða ódýrari valkost.

Á boðstólunum verða nú einnig tvær vörutegundir meðhöndlaðar með NUTRICHARGE sem minnkar fastbindingu fosfórs í jarðveg og eykur aðgengileika hans fyrir nytjaplöntur.

LÍF er framleiddur hjá Glasson Fertilizers í Bretlandi eftir ítrustu kröfum sem gerðar eru til fjölkorna vöru samkvæmt evrópskum stöðlum.

Áburðartegundir Líflands má finna á heimasíðunni okkar, en er einnig að finna á Jörð.is sem gerir bændum kleift að vinna áburðaráætlanir byggðar á LÍF vörum.

Nægt framboð sáðvöru

Þrátt fyrir slaka uppskeru sáðkorns og fræs á Norðurlöndunum á liðnu sumri hefur Líflandi tekist að tryggja nægar birgðir í langflestum vöruliðum. Bændur ættu því ekki að fara bónleiðir til búðar hjá sölumönnum okkar. Í einhverjum liðum hefur þurft að hliðra til yrkjum, til dæmis í grasfræblöndum og eins tekur framboð byggsáðkorns nokkrum breytingum. Einkum er það vegna nýrra yrkja sem bætast í flóruna, meðal annars nýtt bygg yrki

þrátt fyrir slaka uppskeru sáðkorns og fræs á Norðurlöndunum á liðnu sumri hefur Líflandi tekist að tryggja nægar birgðir í langflestum vöruliðum.

úr kynbótum Landbúnaðarháskóla Íslands, sexraða yrkið Smyrill, en einnig ný og áhugaverð yrki frá Finnlandi og Svíþjóð.

Framboð Líflands af sáðvöru tekur að stóru leyti mið af þeim yrkjum sem gefið hafa besta raun í yrkjatilraunum Landbúnaðarháskóla Íslands, en jafnframt hefur verið leitast eftir því að eiga gott samstarf við bændur sem hafa hug á því að reyna ræktun nýrra tegunda og yrkja.

Lífland kynnti nýjung á sáðvörumarkað í fyrra, grasfræblöndur sem innihalda forsmitað og húðað smárafræ. Viðtökur voru framar vonum og framboð hefur verið aukið talsvert milli ára. Með því að blanda smára í túnin okkar er uppskera aukin og áburðarþörf minnkuð. Einnig er smárinn prótein- og steinefnaríkur og eykur þannig næringargildi heyjanna auk þess sem hann gerir fíðrið lystugra.

Endurbættar steinefnablöndur

Lífland hleypir nú af stokkunum nýjum steinefnablöndum fyrir mjólkurkúr og kúr á geldstöðu, vörulínunni Búkollu. Nafnið vísar til eldri vörulínu kjarnfóðurs hjá félaginu sem og til hinnar þjóðþekktu þjóðsagnapersónu.

Blöndurnar eru settar saman með tilliti til efnainnihalds íslenskra heyja, en eins og kunnugt er hefur Lífland boðið bændum upp á söfnun og efnagreiningu heysýna í rúman áratug. Heyefnagagnagrunnurinn er því orðinn æði viðamikill og margt hægt að lesa út úr honum.

Steinefnablöndur á íslenskum markaði hafa margar hverjar lagt til talsvert umframmagn efna og var því tími til kominn að bæta blöndurnar með tilliti til íslenskra aðstæðna. Eins og kunnugt er geta sum frumefni haft hindrandi áhrif á upptöku annarra efna og er því mikilvægt að stilla efnahlutföll af svo þau verði í góðu jafnvægi við innihald heyjanna. Blöndurnar munu innihalda lifandi ger, sem dregur úr sýringu vambar, auk þess að innihalda selen á lífrænu formi, sem eykur upptöku, sem og andoxandi efnablöndu sem dregur úr efnaskiptaálagi á gripi í mikilli framleiðslu.

Áburðartegundir Líflands er allar að finna á Jörð.is sem gerir öllum bændum kleift að vinna áburðaráætlanir byggðar á LÍF vörum.

Opn heyrnartækin frá Oticon eru fyrstu heyrnartækin sem eru búin sérstakri BrainHearing tækni.

Borgar sig ekki að bíða lengi með að fá sér heyrnartæki

Heyrnartækni ehf.

Álfheimar 74,
104 Reykjavík
Sími: 568 6880

Netfang:
heyrnartaekni@
heyrnartaekni.is

Vefur:
www.heyrnartaekni.is

Heyrnarskerðing er þriðja algengasta króníska heilsufarsvandamálið sem hrjáir eldri borgara. Um það bil 30% einstaklinga á aldrinum 65 ára og eldri eru með einhverja skerðingu á heyrn og er talið að tíðnin fari upp í 70 til 90% hjá þeim sem eru 85 ára og eldri.

Prátt fyrir algengi og heilsufarslegar afleiðingar er heyrnarskerðing oft vangreind og þar af leiðandi ómeðhöndluð.

Vaxandi heyrnarskerðingu fylgir oft aukinn pirringur og félagsleg einangrun og nýlegar rannsóknir hafa leitt í ljós að ómeðhöndluð heyrnarskerðing tengist aukinni áhættu á vitrænni hrörnun. Anna Linda Guðmundsdóttir, hjúkrunarfræðingur hjá Heyrnartækni, segir afar mikilvægt að greina heyrnarskerðingu sem fyrst svo hægt sé að bregðast við snemma í ferlinu. „Með notkun heyrnartækja verður auðveldara að eiga samskipti og taka þátt í félagslegum viðburðum. Samkvæmt niðurstöðum rannsóknar sem birtist nýlega í American Geriatrics Society mældist vitræn hrörnun marktækt hægari hjá þeim sem notuðu heyrnartæki en þeim sem voru án þeirra,“ segir Anna Linda.

Heyrnarmælingar og heyrnartækjapjónusta víða um land

Heyrnartækni, sem er til húsa í Glæsibæ, er fyrsta einkarekna heyrnartækjastöðin á Íslandi og hóf starfsemi í júní 2001. „Við veitum einnig þjónustu á um 20 stöðum á landsbyggðinni og er sú þjónusta í höndum Árna Hafstað heyrnarfræðings. Árni hefur sinnt landsbyggðinni í sautján ár og hefur aðstöðu ýmist á heilsugæslustöðvum eða sjúkrahúsum á landsbyggðinni.“

Anna Linda Guðmundsdóttir hjúkrunarfræðingur.

Að sögn Önnu Lindu þá eiga margir erfitt með að sækja þjónustu til Reykjavíkur og landsbyggðarþjónustan því mikilvæg fyrir stóran hóp fólks.

Heyrnartæki sem hjálpa heilanum að heyra

Opn heyrnartækin frá Oticon eru fyrstu heyrnartækin sem eru búin

sérstakri BrainHearing tækni sem byggir á rannsóknnum á því hvernig við notum heilann til að heyra. Hljóðúrvinnsla í Opn gerir heyrnartækjunum kleift að skanna hljóðumhverfið í 360 gráður, 100 sinnum á sekúndu, til að aðgreina talmál frá hávaða. Rannsóknir á Opn sýna að tækin geta bætt talskilning í hávaða frá 20% upp í 75%, segir Anna Linda.

Heyrnartæki til prufu

Heyrnartækni ehf. býður heyrnartæki til prufu í vikutíma en slíkt getur verið mikilvægt fyrir þá sem eru að fá sér heyrnartæki í fyrsta sinn og gott að prufa tækin áður en þau eru keypt. „Vikuprófun gefur góða mynd af því hvernig fólki líður með tækin, bæði hvernig það er að vera með þau í eyrunum og hvernig þau hljóma. Fyrsta skrefið er að bóka tíma í heyrnarmælingu og athuga hvort tímabært sé að fara að nota heyrnartæki,“ segir Anna Linda.

Tekið er á móti tímapöntunum í heyrnarmælingu, ráðgjöf eða stillingu á heyrnartækjum í síma 568 6880 eða á www.heyrnartaekni.is.

Stjórn Landbúnaðarklasans sem kjörin var aðalfundi í maí 2018. Frá vinstri: Þórir Haraldsson hjá Líflandi, Einar Gunnar Guðmundsson hjá Arion banka, Finnboði Magnússon hjá Jötni Véllum, Oddný Anna Björnsdóttir, ráðgjafi, Berglind Hilmarsdóttir, bóndi á Núpi 3, Tjörvi Bjarnason, Bændasamtökunum og Sunna Gunnars Marteinsdóttir hjá MS.

Eflum tengslanet fyrirtækja og fólks í landbúnaði

Landbúnaðarklasinn

Veffang: www.landbunadarklasinn.is

Netfang: landbunadarklasi@gmail.com

Landbúnaðarklasinn var formlega stofnaður þann 6. júní 2014 en markmið hans eru fyrst og síðast tengja saman þá aðila sem vinna í landbúnaði og matvælaframleiðslu og stuðla að aukinni arðsemi og nýsköpun innan greinarinnar. Meðal markmiða klasans eru aukin fjölbreytni íslensks landbúnaðar, fjölgun starfa og aukin velta landbúnaðarins. Takmarkið er gera landbúnaðinn sterkari, bæta úrvinnslu og auka framlegð landbúnaðarafurða með stuðningi við frumkvöðlastarf og nýsköpun.

Starfsemi klasans fór hægt af stað en á síðustu miss-erum hafa hlutirnir komist á meiri hreyfingu. Gerður var samstarfssamningur við Sjávarklasann og Matarauð Íslands sem fólst meðal annars í aðstoðu fyrir frumkvöðla í húsnæði Sjávarklasans á Granda í Reykjavík. Meðal frumkvöðla sem má nefna og hafa unnið í samstarfi við Landbúnaðarklasann eru Pure Natura, Ljótu kartöflurnar, ráðgjafarfyrirtækið Gagnsjá, Lava Cheese og veitingastaðurinn Lamb Street Food.

Með því að deila þekkingu leysum við krafta úr læðingi

Ný stjórn tók til starfa á síðasta ári en formaður hennar er Finnboði Magnússon, framkvæmdastjóri Jötunn Véla. Vefur Landbúnaðarklasans fór í loftið í fyrrahaust, www.landbunadarklasinn.is og unnið hefur verið að því að fjölga félögum og fjármagna starfið.

Eitt af grunnstefjum klasasamstarfs er að efla tengslanet þeirra fyrirtækja og einstaklinga sem starfa í geiranum.

Með því að deila þekkingu á milli ólíkra fyrirtækja eru meiri líkur á að skapa aukin verðmæti.

Þátttaka í viðskiptahraðli

Ákveðið var að taka þátt í viðskiptahraðlinum „Til sjávar og sveita“ í samstarfi við Icelandic Startups sem sérhæfa sig í þróun viðskiptahugmynda og samstarfi við frumkvöðla. Markmið hraðalsins er að styðja við bakið á þátttakendum og koma viðskiptahugmyndum á koppinn. Auglýst var eftir umsækjendum til þess að taka þátt í hraðlinum og voru haldnir kynningarfundir víðs vegar um land eftir áramót. Óhætt er að segja að mæting á fundina hafi verið góð og alls komu um 70 umsóknir. Frumkvöðlar og rótgróin fyrirtæki í landbúnaði og sjávarútvegi um allt land höfðu kost á að sækja um. Tíu aðilar verða valdir til að fara í gegnum hraðalinn. Frumkvöðlarnir fá aðstoð fagadila við þróun sinna verkefna og í lokin verða þau kynnt á einkonar uppskeruhátíð.

Umsókn um aðild

Á heimasíðu Landbúnaðarklasans geta einstaklingar, sam- tók og fyrirtæki sótt um aðild að klasanum.

Landbúnaðarklasinn er fjármagnaður með félagsgjöldum. Stjórn klasans starfar launalaust og hefur ekki starfsmann á launaskrá. Árgjöld fyrirtækja fara eftir starfsmannafjölda en gjald fyrir einstaklingsaðild er einungis kr. 5.000 á ári.

Áhugasamir um starfsemi Landbúnaðarklasans geta haft samband í netfangið landbunadarklasi@gmail.com og séð upplýsingar á vefsíðunni www.landbunadarklasinn.is

Bændasamtökin rækta þinn hag

Bændasamtök
Íslands

Bændahöllinni við
Hagatorg,
107 Reykjavík

Sími: 563 0300

Netfang:
bondi@bondi.is

Vefsíða: www.bondi.is

Bændasamtök Íslands standa vörð um hagsmuni sinna félagsmanna og vinna að framförum og hagsæld í landbúnaði. Aðildarfélag Bændasamtakanna eru 26 talsins.

Aðild að samtökunum geta átt einstaklingar og félag einstaklinga og lögaðila sem standa að búrekstri. Aukaaðild er möguleg fyrir einstaklinga sem styðja við markmið samtakanna. Á vef Bændasamtakanna, bondi.is, er hægt að nálgast nánari upplýsingar um starfsemina og skrá sig í samtökin.

Hjá Bændasamtökunum starfa um þrjátíu manns í 27 stöðugildum. Meginstarfsemi samtakanna er í Bændahöllinni en þau eru einnig með starfsstöð á Akureyri, auk þess sem nokkrir starfsmenn hafa aðsetur annars staðar. Þá eiga samtökin félagið NBÍ ehf. sem rekur Nautastöðina á Hesti og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins sem rekur starfsstöðvar víðs vegar um land. Hótel Saga ehf. og fasteignafélagið Bændahöllin ehf. eru í eigu Bændasamtakanna. Samtökin eiga hlut í einangrunarstöð fyrir holdanaut á Stóra-Ármóti.

Ávinningur þess að vera félagsmaður

Félagsmenn eru aðilar að samtökum sem vinna að hagsmunamálum bænda og eru málsvari stéttarinnar. Aðild að BÍ tryggir bændum ýmis réttindi sem eru mikils virði.

- Samtakamáttur heildarinnar styrkir hagsmunabaráttu bænda.
- Félagsmenn eru þátttakendur í samtökum bænda og geta haft áhrif á félagsstarfið.
- Félagar í BÍ velja fulltrúa úr sínu aðildarfélagi til setu á Búnaðarþingi.

- Félagsmenn eiga rétt til að kjósa um þá samninga sem Bændasamtökin gera fyrir þeirra hönd.
- Félagsmenn njóta ráðgjafar um réttindi og um málefni sem snerta landbúnaðinn, þ.m.t. lögfræðipjónustu.
- Félagsmenn fá 30% afslátt af vissum forritum BÍ. Meðal annars dkBúbót, Fjárvis (sauðfé), Heiðrún (geitur), Jörð (jarðrækt) og Huppa (kýr).
- Aðild tryggir bændum bestu fánlegu kjör á gistingu á Hótel Sögu.
- Félagar eiga rétt á að nota orlofsbúð á höfuðborgarsvæðinu.
- Félagsmenn geta sótt um stuðning í starfsmenntasjóð BÍ vegna sí- og endurmenntunar.
- Aðild eflir kynningar- og ímyndarmál landbúnaðarins.
- Bændablaðinu er dreift frítt á öll lögbýli.
- Félagsmenn fá sent Tímarit Bændablaðsins.
- Samtökin eiga í samskiptum við erlend systursamtök og eiga sterkt tengslanet við félög á Norðurlöndum.

Bændasamtökin eru öllum opin

Bændasamtökin eru frjálst félagasamtök og félagsmenn greiða árleg félagsgjöld. Tekjur Bændasamtakanna eru í meginatriðum þrenns konar. 1) Tekjur af félagsgjöldum bænda, (2) þjónustu- og sölutekjur af rekstri, (3) tekjur af fasteignum og fjármunatekjur.

Það eru ekki bara bændur sem geta gengið í Bændasamtökin. Aukaaðild er möguleg öllum þeim sem styðja markmið samtakanna.

Nánari upplýsingar um fjölbreytta starfsemi Bændasamtakanna er að finna á vefnum bondi.is.

Sérhæfðir í hreinsun á skólpi

Hvammshólar ehf.

Hlíðarhvamur 2,
200 Kópavogi
Sími: 660 4085

Netfang:
siggi@hvammsholar.is

Hvammshólar er fjölskyldufyrirtæki þar sem starfa þrjár sérfræðingar í hreinsun á skólpi. Fyrstan ber að telja Sigurð Viggó Halldórsson, pípulagningameistara og aðalsprautu fyrirtækisins. Honum til halds og trausts eru Árni Ingason örverufræðingur og Ingibjörg Ingadóttir verkefnastjóri.

Sigurður Viggó hefur sérhæft sig í hreinsun, uppsetningu og ólíkum lausnum á hreinsun skólps í rúmlega fimmtán ár samhliða starfi sínu sem pípulagningameistari. Að sögn Sigurðar hófu Hvammshólar samstarf við Graf í Þýskalandi árið 2013 en fyrirtækið hefur framleitt tanka í yfir 50 ár og er í dag leiðandi í hreinsun skólps með lífrænum hætti. „Graf kaupir Klaro árið 2014 en þeir framleiða hreinsibúnað í tanka. Með þeirri viðbót geta Hvammshólar boðið upp á heildarlausn við hreinsun skólps fyrir ólíkar kröfur um hreinsun.“

Ólíkir viðskiptavinir

„Hreinsistöðvarnar frá Graf bjóða allt að 99% hreinsun þegar tekið er á hreinsun á köfnunarefni, fosfór og kólígerlum. Hvammshólar hafa selt lausnir víða um land og viðskiptavinirnir af ólíkum toga, svo sem hótél, íbúðabyggð, sumarhús og heilsárshús og hafa hreinsistöðvar meðal annars verið settar upp á Mývatni, Þingvöllum, í Eyjafirði, Hornafirði og Öndverðarnesi, eða allt í kringum landið.“

Auk þess að selja hreinsistöðvar bjóða Hvammshólar upp á eftirlit og viðhald, mælingar og eftirlit með gæðum hreinsunar,“ segir Sigurður.

Graf Anaerobix stakur tankur.

ANAEROBIX rotþró

„Ódýrust og einföldust er Graf ANAEROBIX rotþró með síu sem er til í stærðum fyrir 1 til 600 íbúa. Rotþróin hentar vel þeim sem vilja ódýra lausn og góða hreinsun. Hér er í raun um hreinsivirki að

ræða þar sem hægt er að þrjóna við lausnina eftir fjölda íbúa eða notenda. Minnstu einingarnar eru 1 tankur en

þegar um fleiri notendur er að ræða eru tankarnir raðtengdir sem seyru-tankar, svifagnatankar og síutankar.

Sían sem er staðsett við útrennslið er samsett af mörgum plastkubbum með stórum fleti sem grípa svifagnir sem eru á leiðinni út. Þessi aðferð skilar yfir 90% hreinsun,“ segir Sigurður og bætir við að hægt sé að auka hreinsigetu ANAEROBIX með eftirhreinsun í siturgöngum, til dæmis með rauðamöl og vikri.

Graf One2clean

„Næst í verðflokki er Graf One2clean hreinsistöð fyrir 5 til 50 íbúa sem hreinsar að 99%. Þetta er lausn sem hentar mjög vel á svæðum þar sem gerð er rík krafa um mikla hreinsun. Graf One2clean er einn tankur, eitt hólfi þar sem hreinsun fer fram tvisvar á sólarhring. Hægt er að bæta við búnaði sem viðheldur réttu rotnunarhitastigi í tanki allan ársins hring, sem er 10 til 12 °C.“

Inno2Clean hreinsistöð.

Graf Klaro XXL skólphreinsikerfi

„Fullkomnast er Graf Klaro XXL skólphreinsikerfið fyrir 50 til 750 íbúa sem hentar vel þar sem vatnsstaða er há, á viðkvæmum vatnsverndarsvæðum og þar sem talin er þörf á meiri umhverfisvernd vegna viðkvæmrar náttúru eða dýralífs. Hreinsigeta Graf Klaro XXL er allt að 99% og fer hreinsunin fram með lífrænum hætti.“

Klaro XXL.

Að sögn Sigurðar fer hreinsunin fram fjórum sinnum á sólarhring. Yfirleitt eru tankarnir tveir og skiptist lausnir í seyru-tank sem geymir óhreinsað skólpi og tank með hreinsikerfi.

Aukabúnaður

Ýmis aukabúnaður er fáanlegur frá Graf sem hægt er að þrjóna við fyrirliggjandi lausnir. Má þar nefna búnað til lækkunar köfnunarefnis, til aukinnar fosfórhreinsunar og eða til að fækka gerlum í hreinsuðu frárennsli við útdælingu með UV geislun. Einnig er hægt að fá fjarstýrðan eftirlitsbúnað sem gefur upplýsingar um bilanir og stöðu, auk þess sem hægt er að bilanagreina og bregðast við með fjarbúnaði.

Frá DJI Reykjavík-versluninni í Lækjargötu.

Býður margs konar lausnir fyrir bændur

dji | REYKJAVÍK
AUTHORIZED RETAIL STORE

DJI Reykjavík
Lækjargata 2a
Sími: 519 4747

Netfang:
info@dji Reykjavik.is
Vefur: www.dji.is

Drónamyndavélar njóta sívaxandi vinsælda um allan heim og nýtast vel bæði í leik og starfi. DJI Reykjavík er sérverslun með dróna í hjarta Reykjavíkur og umboðsaðili fyrir DJI, stærsta drónaframleiðanda í heimi með um 70 prósentu markaðshlutdeild. DJI Reykjavík býður upp á margs konar lausnir sérstaklega fyrir bændur.

Margvísleg not við bústörfin

Þekkt er að bændur nota dróna til að fylgjast með búsmála sínum og við rekstur. En drónar koma að góðu gagni við margt annað þegar kemur að því að auðvelda bændum störf. Hægt er að kortleggja tún með innrauðri myndavél eða litrófsskanna og fylgjast með ástandi akra og túna. Með betri yfirsýn yfir ræktarlöndin er hægt að sjá betur hvar huga þarf betur að málum; hvar þarf að nota meiri áburð, hvar þarf að vökva og hvar þarf að bregðast við illgresi og annarri óværu.

Nú eru til dæmis komnir drónar sem hægt er að nota beinlínis til að úða akra og ræktarlöndin. Þá eru spildurnar úðaðar á mjög hnitmiðaðan og fljótan máta. Hægt er að kortleggja leiðina á mjög einfaldan hátt. Þegar dróninn er búinn að klára 10 lítra brúsann kemur hann aftur á heimapunkt til að hægt sé að fylla á brúsann. Svo heldur hann áfram þar sem frá var horfið.

Hægt að kanna ástand túna

Hægt er að greina tún með hitamyndavélum til að sjá hvar tún eru of þurr eða of blaut. Þá er líka hægt með hita-

myndavélinni að fylgjast með hjörð dýra og finna á mjög öruggan, fljótlegan og einfaldan máta dýr sem villst hafa í burtu frá hjörðinni. Sömuleiðis er hægt að nota dróna til að hafa eftirlit á sauðburði.

Nýlega kom á markaðinn Mavic 2 Zoom og Mavic 2 Pro, en það eru drónar sem geta komið að góðum notum við að fylgast með og finna dýr. Þeir draga fimm kílómetra leið í beinni sjónlínu. Mavic 2 Enterprise gerir það sama en býður einnig upp á að vera með hátalara eða 2500 lúmen ljóskastara. Hægt er að kaupa Mavic 2 Enterprise Dual en hann er með hitamyndavél, sem nýst getur við að leita að dýrum hvort sem það er að nóttu til eða degi.

DJI Reykjavík býður breitt úrval af drónum og myndatöku-lausnum, auk þess að vera með gott auka- og varahlutaúrval. DJI Reykjavík, sem er viðurkenndur sölu- og dreifingaradili DJI á Íslandi, veitir ráðgjöf og upplýsingar um verð.

DJI MG-1P Seris-dróni.

Mavic 2 EnterpriseDual.

Hátæknivinnsla á landbúnaðarafurð

ÍSTEKA

Ísteka ehf.

Grensásvegi 8,

108 Reykjavík

Sími: 5814138

Netfang:

blodsofnun@isteka.com

Ísteka er lítið lyfjafyrirtæki með sterka tengingu við íslenskar sveitir. Fyrirtækið hefur sérhæft sig í framleiðslu á frjósemishormóni úr blóði fylfullra hryssa. Ísteka sækir hráefni til framleiðslu sinnar að stórum hluta til hinnar hreinu og rómuðu íslensku sveitar.

Arnþór Guðlaugsson, framkvæmdastjóri Ísteka, segir að hryssurnar sem blóðið gefa séu í stóðum á bæjum úti um allt land.

„Dýralæknir á vegum fyrirtækisins kemur heim á bæ og sér um blóðgjöfina en hestaeigendurnir vinna með honum svo að aðgerðin verði sem auðveldust og rólegust. Aðgerðin er með öllu hættulaus fyrir hryssurnar sem gefa blóð ár eftir ár.“

Dýravelferð í hávegum höfð

„Í heimi þar sem réttindi dýra og dýravelferð skiptir miklu máli er velferð dýranna í forgangi hjá fyrirtækinu, og raunar almennt hjá íslenskum hrossaeigendum. Mikil virðing er borin fyrir hestinum og afurðir hans nýttar af ábyrgð,“ segir Arnþór.

Aukin umsvif

Saga Ísteka og forvera þess spannar nærri fjóra áratugi og hefur fyrirtækið verið í hægum en stöðugum vexti frá upphafi. Stöðugleiki í rekstri, langtímasamningar við kaupendur og afhendingaröryggi vörunnar til erlendra kaupenda hafa gert Ísteka að vinsælum birgja á þeim þröngum markaði sem það starfar innan erlendis.

Arnþór segir að samfara auknum umsvifum hafi fjölgað í hópi bænda sem selja blóð úr hryssum til starfseminnar. Það er jákvæð þróun og er áhugi hjá Ísteka til þess að stækka hópinn enn frekar.

Sauðfjárbændur gætu fækkað sauðfé og fjölgað hryssum

„Hrossahald til blóðgjafar hentar annars öllum bændum í rekstri sem og tómsbundabændum sem hafa nægt landrými, tíma og áhuga.“

Sérstaklega er vert að benda sauðfjárbændum sem sjá fram á samdrátt á að kynna sér hvort hryssuhald geti ekki skotið stóðum undir reksturinn í þeim ólgusjó sem nú gengur yfir. Upphafskostnaður er lítill, mun minni en í flestum öðrum greinum.“

Blóðtaka einu sinni í viku

„Um er að ræða skemmtilega vinnu með hestunum einu sinni í viku meðan blóðgjafatímabilið stendur en utan þess eru hryssur venjulega í hagagöngu eða úti á gjöf.“

Aron Steinarsson.

Ólóf Magnúsdóttir.

Júlíus Einarsson.

Blóðgjafatímabilið er síðsumars, frá seinni part júlí til loka september. Heppileg stærð á búi til að byrja með eru 20 til 40 hryssur. Ef vel gengur og aðstæður leyfa er sjálfsagt að auka í fjöldann og eru margir bændur núorðið komnir með ansi myndarlegt stóð,“ segir Arnþór.

Söluvaran rúmast í litlum bakpoka

Í nýstækkaðri verksmiðju Ísteka í Reykjavík er tekið á móti blóðvökva af öllu landinu til framleiðslu. Þar fer vökvinn í gegnum sérhæfða framleiðsluferla sem einangra hið virka efni úr hráefninu á svo skilvirkan hátt að lokaafurð framleiðslunnar á ársgrundvelli myndi auðveldlega rúmast í litlum bakpoka.

Vinnslan fer eftir ströngustu gæðastöðlum lyfjaframleiðslunnar og er starfsemi fyrirtækisins GMP vottuð og samþykkt af lyfjastofnunum víða um heim, þar á meðal af FDA í Bandaríkjunum.

Um helmingur starfsmanna Ísteka er sérhæft starfsfólk með háskólamenntun, flestir þar af á sviðum náttúruvísinda.

Áhugasamir hrossaeigendur, landeigendur eða aðrir sem sjá tækifæri í því að hefja samstarf við Ísteka eru hvattir til að hafa samband.

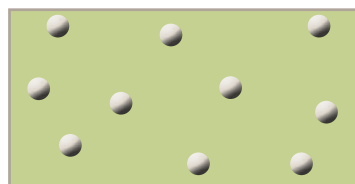
YARA einkorna áburður

Hin fullkomna pakkalausn

Það getur verið mikill munur á því hvernig áburðarefni skila sér til plantnanna, annars vegar úr einkorna og hinsvegar úr fjölkorna áburði.

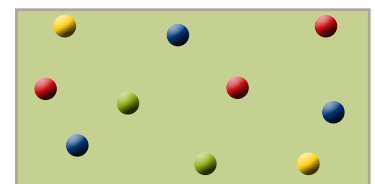

- Allur áburður frá Yara er einkorna gæðaáburður.
- Hvert áburðarkorn inniheldur uppgefin áburðarefni.
- Öll áburðarkornin eru einsleit sem er forsenda fyrir jafnri dreifingu.
- Með einkorna áburði fær hver planta sama aðgang að öllum áburðarefnum, sem gefur betri nýtingu næringarefna og betri uppskeru!

Einkorna áburður:

Allar plöntur hafa jafnan aðgang að öllum næringarefnum.

Fjölkorna áburður:

Aðgangur plantna að næringarefnum er breytilegur.

LANDSHÚS

ÍSLENSK HÚS SÉRHOÑNUÐ FYRIR ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

GESTAHÚS

JÖKLAR - Henta vel sem gestahús, starfsmannahús, auka herbergi, heimaskrifstofa eða sem útleiguing í ferðaþjónustu. Grunnstærð er 24,3fm og er stækkanleg að vild.

SUMARHÚS

ÁSAR OG KLETTAR - Heilsárshús með eða án svefnlofts. Grunnstærðir Ása og Kletta eru annars vegar 65fm og hins vegar 80fm. Báðar gerðirnar eru stækkanlegar að vild.

EINBÝLISHÚS

FOSSAR - Einbýlishús sem uppfylla alla staðla sem íbúðarhús í þéttbýli og dreifbýli. Húsin koma í 5 grunnstærðum, frá 101fm – 210fm, með eða án bílskúrs. Allar gerðirnar eru stækkanlegar að vild.

EININGAKERFI LANDSHÚSA - ÍSLENSK HÖNNUN

– *Með hagkvæmni að leiðarljósi*

- Landshús býður upp á forsníðin einingahús, útfærð í einingakerfi sem við höfum hannað og þróað alfarið út frá íslenskri byggingarreglugerð.
- Tilgangurinn er að bjóða traust hús sem hægt er að reisa á einfaldan, fljótlegan og hagkvæman hátt.
- Einingakerfið er staðlað með ýmsum val- og breytingarmöguleikum.
- Húsin eru hönnuð sem gestahús, sumarhús og einbýlishús. Öll húsin hafa sína breytingarmöguleika svo að allir geti útfært húsið eins og hver vill.
- Einingakerfi Landhúsa hefur verið afar vel tekið um allt land og hefur sýnt það og sannað að hægt er að reisa traust og vel byggð hús á hagkvæman hátt.

– *Einfalt að stækka*

Sjáðu hvernig einingakerfið virkar með því að skoða kennslumyndbandið okkar á www.landshus.is/myndband

EFLA verkfræðistofa á Akureyri sér um tæknilega hönnun á öllum húsunum okkar. Öll hönnun á burðarvirki, festingum og allt efnisval er skv. gildandi byggingarlöggjöf. Húsin uppfylla því að öllu leyti kröfur sem gerðar eru til húsbygginga hér á landi.

STYRKUR - HAGKVÆMNI - HÖNNUN

Landshús - Sími 553 1550 - landshus@landshus.is - www.landshus.is

LANDSHÚS